

Celebritatea scriitorului

Eu trăiesc izolat, departe de lumea literară, cu familia și câțiva prieteni, și așa am trăit întotdeauna, în România am o notorietate relativă, dar sunt și detestat în egală măsură. Cărțile mele au avut în ultimii ani mai multe cronici negative decât pozitive, iar ce este pe bloguri și forumuri depășește orice închipuire. Nu există jignire, minciună sau calomnie de care să fi fost scutit, deși încerc să nu fac rău nimănui, să-i ajut pe oameni după puterile mele. Dacă prețul notorietății este ura, eu îl plătesc din plin, așa zice mai mult ca oricine. Orice scriitor își dorește să fie iubit de oameni, nu să aibă dușmani. Nevoia mea de afecțiune e adânc contrariată, în ultima vreme, de consecințele mizerabile ale vizibilității mele. Tot ce mi-ar mai lipsi ar fi *celebritatea*: cred că atunci așa fi de-a dreptul mâncat de viu...

Cărțile mă reprezintă

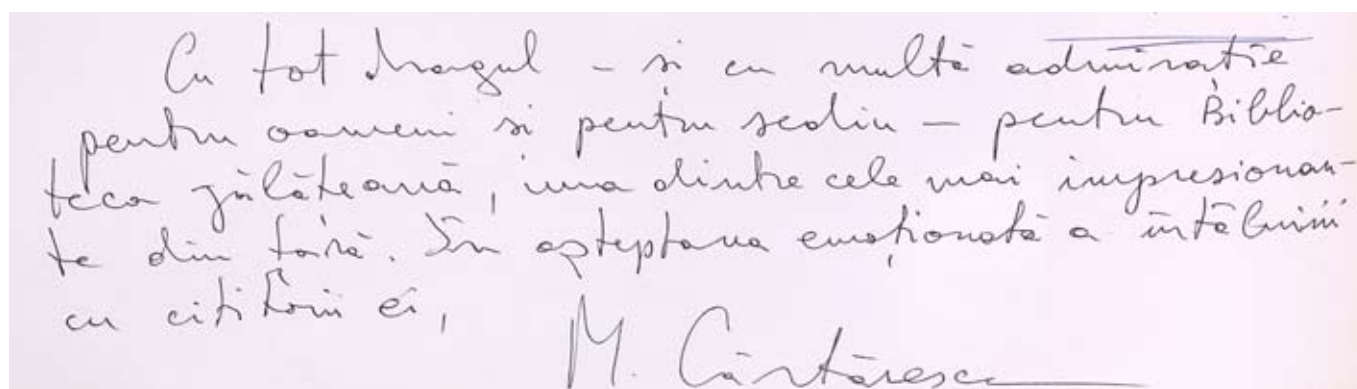
Toate scrierile mele mă reprezintă, dar nu cu aceeași față a mea și nu în aceeași perioadă. Eu sunt un om complicat și contradictoriu, cu multe intense divergente, ca orice om viu. Nu vreau să pozez în autor obsedat de teme lui și care „are o operă de dat”. Îi las pe alții să-și dea opera, să-și facă o

legendă, să aibă fani și discipoli. Când scriu o carte, nu mă gândesc dacă e reprezentativă sau nu pentru scrisul meu: de vreme ce-o scriu, ea mă reprezintă, cu profunzimea sau cu frivolitatea ei. *De ce iubim femeile* mă reprezintă la fel de mult ca *Orbitor*, de pildă. Căci nici eu, cum scria Frank O'Hara, nu port salopetă la recepții și nici smocking la lucru. Există un moment potrivit pentru orice fel de haine. *Nimic* și *Frumoasele străine* au ceva în comun, pur întâmplător, căci sunt scrise la decenii distanță. Există în amândouă o lejeritate care-mi place, pentru care recitesc adesea din paginile lor. Mă simt foarte adevărat în ele. Nu dau doi bani pe „importanța” lor în scrisul meu. După 30 de ani de literatură, știu prea bine acum ce contează și ce nu. Singurul fapt care contează pentru mine, acum, este ca lucrul pe care-l scriu, fie că e o schiță sau o tetralogie, să-mi placă într-adevăr.

Levantul, un exercițiu pentru romanele de mai târziu?

Levantul e, chiar și pentru mine, o carte total extraterestră. Am dactilograma ei originală: e scrisă curat, de la un capăt la altul, fără reveniri, fără ștersături și fără rescrieri, de parcă așa fi copiat o carte deja existentă. N-am folosit dicționare și enciclopedii, nu m-am documentat, nu am călătorit în locurile descrise. E un dar care mi-a fost făcut, e cea mai exotică floare a serei mele. Îmi amintesc cum o scriam, în transă, la "Erika" mea de pe mușamaua mesei din bucătărie. Lângă mine era landoul cu Ionuța mică, pe care-l legănam din când în când...

Dar cartea asta, care nu e chiar poezie, nu e, firește, nici un „roman în versuri”. E o singularitate, o experiență izolată. Nimeni n-a crezut că o s-o termin, nici măcar eu, cum n-am crezut nici că o să pot termina *Orbitor*. Dar mi-a fost mereu atât de frică de mitul național al zidului părăsit și neisprăvit, că aproape că mi-am distrus mintea ca să duc proiectele astea până la capăt.

De ce iubim cărțile?!

„Lectura este o formă a fericirii”, spunea Fernando Savater sau: „Lectura este o călătorie interioară”. O carte bună te face să te simți mai puternic, iar lectura unei cărți este pentru cei mai mulți dintre noi o experiență de neînlocuit. „Cartea este mica mobilă a minții noastre, motorul spiritului, unealta care vine în ajutorul lenei de-a gândi, a insuficienței noastre, cum și-a bucuriilor sufletului” (Emile Faguet).

„De-aș fi cel mai mare rege pe pământ, mărturisise Macaulay, de-aș avea palate și grădini, mese și vinuri, mașini, haine scumpe și sute de servitori, dar cu condiția să nu am niciodată cărți de citit, n-aș vrea să fiu rege. Mai bine aș vrea să fiu sărac într-o cocioabă, cu o grămadă de cărți alături, decât rege căruia să nu-i placă să citească.” Sunt acestea doar câteva meditații ale unor spirite elevate care mă motivează în pledoaria pentru dragostea de carte.

De ce iubim cărțile?!... Richard de Bury, episcop englez din secolul al XII-lea, vorbind despre cărți, zicea: „Iată profesorii care ne instruiesc fără verigi, nici cătușe, fără cuvinte aspre, nici mânioase, fără să ceară daruri, nici parale! Dacă te apropii de ei, nu dorm; dacă-i întrebi, nu-ți ascund nimic; dacă nu-i prețuiești, nu se plâng niciodată; dacă ești ignorant, nu pot să te ia în batjocură.”

Dar iată ce constată barometrul cultural cel mai recent (2009): interesul pentru lectură al populației a scăzut continuu, iar numărul celor care achiziționează sau care împrumută cărți s-a diminuat permanent. Doar 45% dintre orașeni și mai puțin de 20% dintre locuitorii satelor și ai comunelor au citit doar o carte pe an. Numai 15% din români achiziționează mai mult de 5 cărți pe an - din care 50% pentru cadouri - și este trist că peste 60% din elevi nu citesc nicio carte în afara manualelor școlare.

Astăzi, fie că vrem sau nu, fie că ne place, fie că nu ne place, Internetul face parte din viața noastră. Este cartea în pericol? Cred că este o falsă problemă. Pentru că, atât cartea cât și Internetul răspund aceluiași nevoi: de informare, documentare, loisir. Atâta timp cât este numai o problemă de suport al informației, ele nu se exclud. Dintr-o asemenea perspectivă, televizorul și/sau

calculatorul ridică doar probleme legate de calitatea surselor, de timpul alocat și de scop. Lectura însă, ca deprindere a individului din sec. XXI, guvernată de selecția inteligentă a referințelor și a textelor de valoare se află în suferință, atât pentru formarea profilului personal, profesional, cultural, dar și pentru formarea atitudinilor social-morale.

„Destinul multor oameni a atârnat de faptul dacă în casa părinților lor a fost sau nu o bibliotecă” constata cu îndreptățire Edmondo de Amicis. Biblioteca publică poate și trebuie să ofere fizic și logistic toate condițiile care să facă posibilă comunicarea profesionistă a informațiilor, ideilor, creațiilor literare. Iar când o bibliotecă, prin extensie culturală, întregește gama serviciilor oferite cu proiecte precum: Revistă, Festival Național de Carte, Salon Literar, Editură, Librărie conduce la împlinirea rolului său de importantă verigă pe drumul cărții între autor și cititor, încununează efortul general de promovare a lecturii. Anul acesta, a II-a ediție a Festivalului „AXIS LIBRI” a fost o reușită, un succes, o demonstrație *că se poate* chiar în condiții de criză să aduci într-un oraș, care nu este capitală culturală, aproape 150 de edituri cu peste 4500 de titluri (la Bookfest București au fost prezente doar 200 de edituri) și să oferi gălățenilor o adevărată sărbătoare a cărții, lecturii, culturii și artei locale de cel mai înalt nivel.

Contribuția Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” la efortul național de cultivare și amplificare a interesului pentru lectură, prin organizarea Festivalului, a campaniei „Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu!”, a concursului „Scriitori de ieri, de azi și de mâine”, a „Carnavalului cărții” cu tema „1001 personaje de poveste” se înscrie ca proiect de mare impact alături de târgurile de carte din capitală și marile orașe, de maratonul „Lecturi urbane” și manifestările dedicate lecturii de către bibliotecile din întregul sistem românesc.

Conchidem și noi, ca Președintele Uniunii Editorilor că: „România se poate transforma prin lectură”, întregul nostru demers fiind dedicat atragerii unui număr tot mai mare de cititori și de a trezi interesul tinerilor pentru carte și lectură.

Pentru că suntem după binemeritarea vacanță și aproape de deschiderea unui nou an școlar folosesc acest prilej să invit elevii, studenții, locuitorii municipiului și județului nostru să ne pășească pragul. Suntem pregătiți să vă oferim informațiile căutate, cărțile îndrăgite, surprize noi, interesante și inedite!

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați vă așteaptă!

Galați, august 2010

Prof. **Zafir Ilie**,
Director

Din istoria Bibliotecii

Donația actriței Aristizza Romanescu către Biblioteca „V.A.Urechia” Galați (I)

Aristizza Romanescu • Portret de artistă - Alecsandri - Urechia

• Aristizza și Galații • Act de dar

Valentina Oneț

Donația actriței Aristizza Romanescu către Biblioteca Urechia din Galați este impresionantă prin valoarea documentelor donate – un manuscris și nouă scrisori autografe V. Alecsandri. Cum de a donat marea actriță o mică comoară bibliotecii din orașul Galați? Care este misterul frumuseții acestui generos dar? Dincolo de actul de dar am încercat să reconstituim legătura urzită din fire nevăzute dintre cei trei oameni de cultură români, Aristizza Romanescu, V. Alecsandri și V.A.Urechia, să înțelegem ce i-a unit, ce i-a apropiat...

Numele celor trei personalități ale scenei culturale românești se leagă desigur de începuturile teatrului românesc. Toți trei născuți în zorii literaturii noastre dramatice, la începuturile teatrului în limba română, au pus umărul la înflorirea artei dramatice românești, la înrădăcinarea ideii de teatru la români, la evoluția acestei idei, care urmărea formarea artiștilor, zidirea clădirii proprii și a repertoriului național. I-a unit cu siguranță o pasiune comună și arzătoare – teatrul - dorința de a contribui, fiecare cu forțe proprii, la consolidarea dramaturgiei naționale, au susținut cu entuziasm dramaturgia românească originală, prestigiul artei dramatice.

Vasile Alecsandri, în mod categoric strălucitor, și V.A. Urechia, modest și conștiincios, au contribuit la consolidarea repertoriului scenei dramatice românești, la început prin traduceri din autori clasici, autori străini, cu vodeviluri și localizări, comedii, melodrame, drame istorice, alături de Boliac, Hasdeu, Caragiale, Delavrancea, Davila.

Aristizza Romanescu, *steaua scenei românești*, ingenua neîntrecută cu joc de scenă și glas fermecător, făcea parte din prima echipă de oameni de teatru alături de artistul genial Matei Millo care își permitea să spună ”Arta dramatică sunt eu”, de uimitorul talent Costache Aristia, de celebrul artist dramatic Mihai Pascali, arzând ca o flacără pentru propășirea Teatrului Național, de Matilda Pascali, un măreț talent dramatic, de marele artist Grigore Manolescu, de C.Nottara....

Dar ce a reprezentat Alecsandri pentru Aristizza Romanescu și V.A. Urechia? Atât talentata actriță română, cât și scriitorul – istoric, pășiseră în cariera lor *înarmați* cu recomandări de la marele Alecsandri, după propriile lor mărturisiri. Alecsandri a fost cel care i-a dat lui V.A. Urechia,

impulsul inițial de a scrie, după ce îi citise acestuia un prim articol despre limba română, apărut în 1853 la Iași și tot Alecsandri îi dăduse „recomandațiunea” în baza căreia, studentul Urechia „s-a prezentat la Paris la Uvicini și la mulți alți filo-români, de relațiunile cărora - notează istoricul de mai târziu - m-am folosit pentru propria mea instrucțiune”.

Ambițioasă, hotărâtă, încrezătoare în steaua ei, Aristizza Romanescu pleacă la Paris în 1880, cu o bursă regală, cu concursul lui I. Ghica, fostul director general al teatrelor, unde urmează cursurile măștrilor Got, Delaunay și Regnier, uimindu-și profesorii prin „*inteligența în interpretare, prin dicția impecabilă, prin tenacitatea și pasiunea pentru arta dramatică*”. La Paris plecase însoțită și de o scrisoare „*plină de recomandații călduroase*” semnată de Vasile Alecsandri, căruia profesorul de artă dramatică Delaunay îi scria în 1880: „*cette petite respire le théâtre par tous les pores*”.

Și tot marele Alecsandri o va consacra pe Aristizza Romanescu, scriind special pentru ea rolul principal feminin din piesa *Fântâna Blanduziei*, în care artista a triumfat la premiera din 22 martie 1884. După actul al doilea, povestește Aristizza în memoriile sale, a îngenunchiat în fața lui Alecsandri „*întocmai ca Getta în fața lui Horațiu*” și i-a dăruit o cunună de lauri. Și continuă: „*el mă sărută, ia cununa, dată numai din partea-mi, și nu știu dacă la moarte, în amintirea Blanduziei, i-a fost pusă pe mormânt, precum ceruse.*” De atunci i-a rămas multă vreme numele de Geta, dat întâi de Alecsandri, repetat de cei din Clubul Tinerimii și trecut apoi în public.

Un lucru este cert, atât actrița Aristizza Romanescu, cât și istoricul V.A.Urechia l-au venerat pe poetul și dramaturgul V. Alecsandri.

Marea artistă dramatică care debutase în 1872, la Craiova în melodrama „Acum 16 ani”, iar în 1876 pășea în Teatrul Național din București, când mărturisea : „*De altminteri, pentru Alecsandri – care, de când m-a văzut întâu și până a dispărut, mi-a fost prieten – am avut o admirație, pe care moartea lui mi-a prefăcut-o în cult. De câte ori trecea prin București, descindea la Broft sau la Bulevard, și mă chema să-mi citească ce scrisese în lipsă.*”

Dacă Alecsandri a scris special roluri pentru talentata actriță, V.A. Urechia, fost ministru al Instrucțiunii publice (1880-1881), în perioada ei de afirmare, a fost după mărturisirea actriței „*tot timpul binevoitor*” cu ea. Din memoriile actriței, din corespondența acesteia cu Urechia rezultă că amicitia lor a durat până la sfârșitul vieții istoricului îndrăgostit de teatru, în 1901.

Începând cu 1863 V.A. Urechia a scris drame istorice, drame naționale, imitațiuni

dramatice, elegii dramatice, comedii, farse, scenete care deși nu au rămas în istoria dramaturgiei, sunt o oglindă a eforturilor începutului dramaturgiei românești. Într-un articol de Mihai Eminescu în nr. 3/ pe 1870 din revista *Familia* lui I.Vulcan, intitulat *Repertoriul nostru teatral*, în care poetul face o analiză a creației dramatice până la acea dată, pe lângă „comediile pline de spirit ale lui Alecsandri, însă pline - partea cea mai mare - și de imoralitate”, acordă și două rânduri închinat și lui V.A. Urechia : „În fine piesele sporadice, dar excelente ale d.lui Urechia, al căror păcat mare e acela că nu sunt mai multe”.

Teatrul lui V.A. Urechia este reunit în două volume din *Opere complete. Teatru - Drame*, București, 1878 (*Vornicul Bucioc*, 1867; *Porcarul și Măria Sa Vodă*, 1872; *Banul Mărăcine*, 1872; *Curtea lui Neagoe Vodă*, 1875) și *Opere complete. Comedii - Scenete*, București, 1878 (*Odă la Eliza*, 1868), *Balul mortului*, 863, *Fidanțata imperatorului*, 1869, *Vestea cea de bucurie*, 1869, *Alecsandri la Mircești*).

V.A. Urechia nu a strălucit ca autor dramatic, dar iubea nespuse de mult teatrul. În revista *Familia* din iunie 1895, Iosif Vulcan creionează un portret al lui V.A.Urechia, care se încheie astfel: „Trudit de munca zilei, îl vezi seara cu doamna soție, la reprezentațiile Teatrului Național, încurajând pe tinerii noștri autori dramatice și actori, felicitând pe toți și bucurându-se de progresul primei scene române”.

Din memoriile actriței A. Romanescu, aflăm că în stagiunea din toamna anului 1877, aceasta juca în *Fata bancherului*, comedie în trei acte, localizare de V.A. Urechia, după Le duc Job: „Localizatorul, exagerat ca toți autorii, și la bine și la rău, nu mai vedea nici o actriță în teatru, decât pe mine. Îmi plăcuse Rara avis, și în semn de admirație, ia rolul fetei bancherului, destinat Anichii Popescu, și mi-l dă mie. Totodată, taie celelalte două roluri de femei, episodice, înlocuindu-le, în strictul necesar, prin scrisori. Ca să-mi fac rochia din *Fata bancherului* - o rochie bogată, crem, îmi dădusem leafa pe două luni. Ca să-mi cumpăr pantofi de scenă, mă lăsasem fără ghetete de oraș, așa că, la un moment dat, ajunsesem să umblu iarna cu pantofi de atlas. Și nu mă plângeam. Mi se părea firesc să fac orice sacrificiu. Jucam! Ce-mi

mai trebuia?”.

Într-o scrisoare din colecțiile bibliotecii către V.A. Urechia din 1894, artista caută să-l convingă că reprezentarea piesei „*Alecsandri la Mircești*” la Ateneu sau Conservator, cum dorea autorul, este foarte dificilă. Ar fi mai bine dacă ar accepta ca spectacolul să aibă loc la Național sau la Teatrul Liric. (Ms. II.666). Iar într-o altă epistolă, din 6 august 1896, adresată lui Urechia și păstrată de asemenea la Galați, marea artistă își exprima dorința de a se deplasa la Sinaia, unde istoricul avea o vilă, pentru lectura unei piese de teatru (Ms. II 665).

În stagiunea din 1895/1896 se juca „o localizare a lui V.A.Urechia, *Soare de toamnă, în franțuzește Lété de la Saint - Martin. Ce piesă fină! Ce intenții cinștite! Ce concluzii ideale! Încă un rol de ingenuă, în repertoriul meu.*”

Iar în stagiunea din 1897/1898, actrița menționa „mi se redă domnița Maria din drama istorică *Banul Mărăcine* de V.A. Urechia”.

Aristizza Romanescu se pare că a avut și o legătură specială cu orașul Galați.

În 1877, intră în trupa lui Alexandru Vlădicescu - Fany Tardini (trupă din care și M.Eminescu făcuse parte ca sufleur) care se stabilise la Galați din 1872, locuind în casa din str. Cuza Vodă nr. 50, și care a ființat între anii 1864-1895. Cu Fany Tardini,

descrișă de Aristizza ca „*impunătoare, inteligentă, cultă, cunoscând cinci, șase limbi străine, în curent cu progresele teatrelor străine*” și Vlădicescu a colindat Moldova. În 1878, după închiderea stagiunii, vara „o petrecui la Galați, angajată de Anestin, cu 300 lei pe lună, jucând în vodeviluri la modă.” De la marea actriță mai aflăm că „publicul din Galați, alături de cel din Pitești, Brăila și Iași, Severin și Bârlad era „relativ cel mai bun public din țară”.

Din simpatie pentru orașul care o primise cu brațele deschise, din prietenia Aristizzei Romanescu cu iubitorul și sprijinitorul teatrului românesc, V.A.Urechia, s-a născut probabil și dorința artistei de a dăruii manuscrisele *Alecsandri*, la aproape zece ani de la moartea scriitorului, bibliotecii pe care cărturarul Urechia o înființase în 1890 în orașul Galați.

(va urma)

Crizele și biblioteca publică! (III)*

Sergiu Găbureac

Biblioteca publică, instituție civilizatoare prin însăși natura ei, împreună cu ceilalți factori civilizatori (biserica, școala, medicul de familie, polițistul comunitar, inginerul agronom, medicul veterinar...) asigură cadrul general al evoluției unei comunități. Dacă nu ai un primar bun, consilieri locali, care să fie cu adevărat sfătuitori, dacă nu ai preot, educatori, învățători,

profesori, bibliotecari, medici, polițiști, agronomi, profesioniști în adevăratul sens al cuvântului, nu există vreo șansă pentru acea comunitate de a evolua. Aceste vip-uri locale sunt extrem de importante pentru viața comunității.

Toate crizele enumerate au fost generate și de criza bunului plac, a comportamentului primar. Am dus lipsă în toți acești ani de oameni responsabili la nivelul comunităților. Uneori, chiar și la nivelul bibliotecilor, de ce să nu recunoaștem? Cei mai mulți aleși sau numiți nu au vrut, deseori, să dezvolte această instituție civilizatoare a comunității. Unii primari sau autorități locale, au distrus-o chiar și pe cea existentă. A se vedea, ca să dau un exemplu, situația bibliotecilor publice din județul Ilfov! La capătul opus, pentru a vedea că se poate, județul Iași, cu bibliotecile publice informatizate sau pe cale de finalizare a informatizării serviciilor. E o problemă de mentalitate, generată de educația precară primită cu decenii în urmă. Așa cum educația contemporană va avea efecte nocive sau pozitive peste alte câteva decenii.

Iată explicația simplă a diferențelor tot mai accentuate între comunitățile locale românești! Accesul la informare și folosirea informației pentru ridicarea generală a membrilor comunității face parte din această ecuație a dezvoltării durabile a unei comunități și a societății.

Poate nu întâmplător, acolo unde biblioteca publică lipsește sau nu funcționează la parametri normali, acolo există și grave probleme de ordin social și moral. Mii de autorități locale din România nu asigură accesul civilizat la informare, documentare și lectură publică. Există o criză a spațiilor pe care premierul Putin a rezolvat-o, la Moscova, prin transformarea a 800 de baruri în biblioteci publice. Ungaria are 7 cazinouri în toată țara. România are peste 300 de săli de jocuri de noroc numai în București! Totul e ca autoritățile, naționale sau locale, să dorească un popor civilizat și nu o populație legumă.

Biblioteca publică este, nu numai în condiții de criză, o formă de protecție socială reală. Totul e să înțelegi și să vrei să utilizezi numeroasele servicii asigurate, gratuit, prin această instituție de utilitate comunitară. În România, drumul spre informarea corectă este extrem de greu! Mai bine de un deceniu i-a trebuit Legii 544/2001 să apară, ținută, premeditat, prin sertarele Parlamentului. Nici la opt ani de la promulgare nu produce efectele scontate! Vizitați site-urile primăriilor, consiliilor locale sau județene, instituțiilor publice și o să vă minunați! În cele mai multe locuri biblioteca publică nici nu apare menționată la instituții utile membrilor comunității.

Criza morală postdecembristă, cu convulsii tot mai mari în ultimii ani, are efecte devastatoare, în astfel de condiții, manipulatorii de profesie reușesc să pună presiuni uriașe pe creierul ușor mobilat a multor semeni. Totul e consecința firească a nefuncționării la parametri normali a instituțiilor civilizatoare ale comunității în ultimii 60-70 de ani!

Dacă tot vorbim de criza morală, mai există o importantă problemă nerezolvată! Restituirea cărților confiscate prin Decretul Nr. 83/1949 și alte reglementări ulterioare, măsuri care au dus la distrugerea a mii de valoroase biblioteci private din România. În zona Romanului, ca să dau un exemplu, au fost confiscate bunuri de acest fel din 91 de locații. Cele mai multe au luat calea Bibliotecii Naționale, unde și acum sunt neinventariate. Milioane de documente, păstrate în condiții improprie și cine știe dacă, cele de patrimoniu, mai sunt. Altele au intrat în bibliotecile raionale și sunt menționate prin actele de evidență. Cine se ocupă de o asemenea reparație morală?

Cu siguranță avem treburi mult mai importante de făcut, tovarăși! Vă amintiți formula comunistă panaceu?!

Lumea civilizată abordează, în cadrul diverselor întâlniri, subiecte biblioteconomice elevate, vizând implementarea a tot felul de programe și tehnologii ultrasofisticate, iar în România ne confruntăm cu probleme de Ev Mediu. Aceasta-i România biblioteconomică a anului 2010! De la această realitate plecăm. În rest, discuții ... Cu 5-10 biblioteci publice recent construite, și acelea prin efortul autorităților locale inteligente și nu printr-un program național, nu se poate îndeplini misiunea civilizatoare pentru o națiune. Normal, cu o lege a bibliotecilor „fără dinți”, care nu are capitolul *sanctiuni*, pentru a asigura pârghiile concrete aplicării ei, nu ai cum dezvolta rapid un sistem fiabil al acestor instituții de utilitate publică.

Și cu o lege în care există capitolul *Sanctiuni*,

rezolvi mare lucru în România, unde ai o justiție dornică doar de avantaje neverosimile. De aici tot felul de necazuri, pe care ni le-am provocat singuri, în ultimele două decenii, iar costurile plătite devin tot mai mari! Ni s-a spus la începutul anilor '90 ce se poate întâmpla în câțiva ani și n-am luat în seamă avertismentele. Acum servim drept exemplu întregii Europe comunitare și chiar planetei!

Biblioteca publică este spațiu social, uneori singurul în cadrul unei micro-comunități. Aici se întâlnesc oameni de diverse categorii, unde discută problemele lor și ale comunității. Digitizarea documentelor rezolvă problema protejării unei categorii de documente și parțial problema accesului la lectură și la informare a cetățenilor. În condițiile în care există o mare a comunicării, direct cu oamenii și nu prin intermediul IT-ului, oricât de accesibil ar fi, este singura cale prin care putem rezolva o criză de asemenea proporții. Studiile arată clar unde duce excesul de informatizare în relațiile publice. În spațiile bibliotecii publice au loc întâlniri, dezbateri ale membrilor comunității cu toți ceilalți factori ce contribuie la bunul mers al comunității, cu cei care pot rezolva problemele generale ale comunității (autorități, organizații nonguvernamentale, instituții, personalități). Așa cum era și în timpurile ateniene. Lipsa spațiilor de socializare duce la involuție, societatea căpătând aspectul vieții de vizuină, cu dezvoltarea exacerbată a instinctelor animalice.

Simpla trecere a pragului unei biblioteci publice de tip european rezolvă orice problemă a cetățeanului. Persoana în formare sau reconversie profesională (elev, student, șomer...) va găsi materialul necesar cercetării sau documentării pentru obținerea de bune rezultate în plan școlar, profesional, va găsi idei de afaceri, de reintegrare socială, oferte de muncă... Cei dornici de un concediu plăcut, la costuri potrivite buzunarului lor, pot accesa ofertele a mii de firme de profil. Alții cu probleme de sănătate și le pot rezolva, de multe ori, prin accesarea informațiilor și a suporturilor de informare deținute de biblioteca publică, pot face programări, rezervări, împrumut interbibliotecar, se pot obține autorizații fără a te mai deplasa și a sta la cozi. Se poate comunica la distanță în timp real ... Dar, câte nu se pot rezolva prin biblioteca publică!?!

În lupta cu existența cotidiană, cea mai eficientă armă este INFORMAȚIA! De aceea,

biblioteca publică este o instituție de importanță strategică. Este cel mai important serviciu civil de stocare și difuzare a informației dintr-o comunitate. Investiția în capitalul uman este esențială pentru menținerea sau dispariția unui popor. Investiția în biblioteca publică înseamnă menținerea unei instituții civilizatoare cu un mare impact în devenirea unei națiuni.

Biblioteca publică este o instituție a prezentului și a viitorului. Totul este să conștientizezi că există locul unde o poți accesa oricând, gratis! Mă întreba o tânără ziaristă, de tip nou, cu ceva timp în urmă: Cum, mai vine lumea la bibliotecă!?! Da, domnișoară, i-am răspuns, spre uimirea ei. Totul este ca biblioteca publică să existe la standardele lumii civilizate.

Sigur că se poate și fără biblioteca publică. Așa cum fac deja unii. Așa cum se poate și fără școală, biserică, medic de familie, polițist comunitar, inginer agronom sau alți factori civilizatori ai unei comunități. Însă, într-o astfel de situație nu mai putem vorbi de stat. De un stat de drept.

Specialiștii afirmă că unei națiuni, bine condusă, îi trebuie zece ani să renască din propria

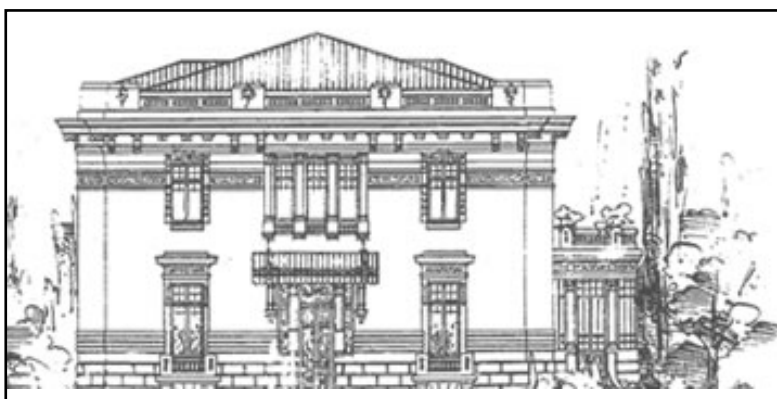
cenușă (vezi tigrișorii). Și i-am crezut. Nu l-am crezut pe marele? Și iată au trecut 20 de ani! În România, ne aflăm într-un moment de răscruce. Ori continuăm cu pâine și circ, lecția dată de Roma, ori abordăm cu toată seriozitatea linia biblioteconomică

clasică ateniană de formare-informare a membrilor comunității. Nu zic să ținem alegerile locale la biblioteca publică, cum se făcea pe atunci, dar să-i informăm corect pe oameni cred că merită orice efort. Financiar, material și intelectual.

Să nu înțeleagă cineva că mă plâng. Plânsul n-are rost. Trebuie doar să cântăm, mult mai des, „Deșteaptă-te române!”. Versurile le găsiți la noi, la bibliotecă!

În condiții de criză sau de normalitate, biblioteca publică te așteaptă!

*Comunicare prezentată la Simpozionul Internațional Cartea. România. Europa, organizat de Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu” București și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, București, în perioada 20-24 septembrie 2009.

Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu” București

DORINA BĂLAN:

Indexarea publicațiilor de drept.

Galați, Axis Libri, 2010

Victoria Frâncu

Apariția unei noi cărți dedicate Clasificării Zecimale Universale (CZU) în limba română este un eveniment remarcabil. Lucrarea Dorinei Bălan intitulată *Indexarea publicațiilor de drept: contribuții metodologice*

merită toate aprecierile pentru claritatea și seriozitatea

abordării unui domeniu în care lucrările monografice originale sunt puține. Argumentul pentru elaborarea studiului este dezvăluit de către autoare din primele pagini ale cărții. Acesta este menit să sprijine clasificatorul în indexarea publicațiilor de drept și să suplinească lipsa unui studiu consacrat acestei clase. Mai mult, studiul sesizează existența unor concepte specifice dreptului în mai multe clase din CZU, ceea ce necesită clarificarea și dezambiguizarea noțiunilor. Exemple de asemenea concepte oferite de autoare sunt: Medicină legală, existent la 340.6 – Drept și la 614.3 – Medicină; Drepturile omului, existent la 341.231.14 – Drept internațional și la 342.7 – Drept administrativ. Scopul elaborării studiului este formulat foarte clar și concis de autoare în introducere: „decodificarea documentului de tip juridic în strânsă legătură cu ceea ce conține, cu relațiile cu alte domenii și diferitele aspecte sub care este tratat, fără să facă abstracție de cerințele utilizatorului”.

Cartea Dorinei Bălan se desfășoară în patru mari capitole: *Evoluția dreptului, Structura în sistemul CZU, Etape operaționale în indexarea documentelor, Modele pragmatice*. Finalul cărții este constituit de secțiunea intitulată *Anexe* care conține

toate modificările intervenite în structura Clasei 34 – Drept, a Clasificării Zecimale Universale. Modificările sunt extrase din publicația *Extensions and Corrections to the UDC*, și anume din volumele 20-29, apărute în perioada 1998-2007.

Dorina Bălan confirmă în cartea sa avantajul pe care îl prezintă specialiștii pe domenii pentru acuratețea indexării, condiție ideală care aduce beneficii atât utilizatorului, cât și bibliotecii. De la considerațiunile generale despre clasificare se face treptat trecerea la caracteristicile structurale ale Clasei 34 – Drept. Domeniul specific care face subiectul studiului pretinde cunoașterea normelor și a instituțiilor specifice astfel încât acestea să poată fi reprezentate în mod adecvat în structura clasificării. Ceea ce pentru autoare este absolut convenabil, formația sa intelectuală împletind cunoștințele

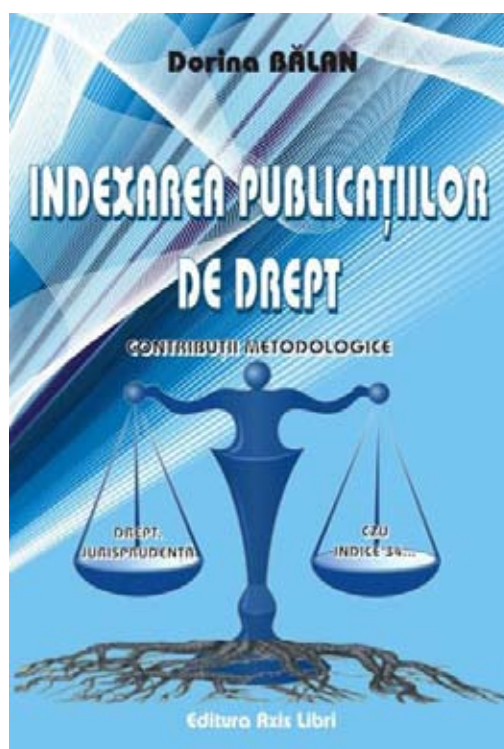
de drept, conferite de absolvirea „Facultății de Științe Juridice și Administrative” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu cu cele de bibliotecar, profesie în care autoarea s-a specializat ca urmare a participării la diverse forme de educație permanentă ce au culminat cu studiile postuniversitare de „Bibliologie și Știința Informării” la Universitatea din București.

Primul capitol este dedicat *Evoluției dreptului*. Avem aici demonstrația modului armonios în care coexistă cele două laturi ale formației intelectuale a autoarei.

În cele patru subcapitole: *Teoria generală, Științe juridice istorice, Științe ajutătoare și Științe juridice de ramură* se întrepătrund informații care aparțin strict

domeniului juridic cu modul în care acestea sunt reflectate în CZU.

În capitolul intitulat *Aria de competență* se stabilesc conexiuni între Clasa 34 și alte clase din CZU în care intervin noțiuni specifice dreptului ca: *Științe administrative, Politică internă, Politică*

internațională, Comerț internațional, Economie, Bănci. Plecând de la exemple concrete de noțiuni de drept existente în mai multe locuri din structura CZU, autoarea observă absența și susține necesitatea unui index alfabetic în limba română al clasificării. Teoria generală a statului. Teoria și filosofia puterii. Stat și teritoriu – 321.01; Stat. Popor. Națiune. Putere de stat – 342.1; Stat. Structura statului – 342.2.

Permanentă actualizare a sistemului de clasificare este remarcată prin menționarea modificărilor structurale intervenite în decursul timpului în subdiviziunile Clasei 34, modificări apărute în mai multe volume din publicația anuală *Extensions & Corrections to the UDC*. Amintite aici, aceste modificări sunt detaliate în Anexa din finalul cărții, lucru care confirmă calitatea studiului întreprins de autoare și îi certifică atributul de instrument efectiv de lucru pentru bibliotecari.

Capitolul dedicat structurii Clasei 34 evidențiază caracterul ierarhic și notația specifică a sistemului de clasificare. În primul rând sunt considerați indicii principali ai clasei. Exemplul oferit este edificator. Este detaliată structura indicelui 347.441.142.34 – Tipuri de accept în actele de notariat, indice derivat din indicele de bază, 347 – Drept civil, rezultat prin 8 subdivizări succesive:

347	Drept civil
347.4	Obligații. Contracte. Convenții
347.44	Contracte în general
347.441	Forma și validitatea contractelor
347.441.1	Elemente cerute
347.441.14	Aprobare. Consens
347.441.142	Încheierea contractelor
347.441.142.3	Acceptare
347.441.142.34	Tipuri de accept

Indicii auxiliari speciali din cadrul Clasei 34 sunt trecuți în revistă împreună cu exemple de utilizare a acestora. Alte numeroase exemplificări ale modalităților de reflectare detaliată a noțiunilor specifice științelor juridice în Clasificarea Zecimală Universală sunt prilejuate de utilizarea extensiei alfabetice și a trimiterilor la alte clase.

O secțiune specială este dedicată ordinii citării în indexarea documentelor juridice, despre

care autoarea își exprimă opinia că trebuie să respecte normele impuse de sintaxa CZU, dar și tradiția fiecărei biblioteci, pe baza unui fișier de autoritate.

Caracterul metodologic al lucrării este reprezentat de capitolul despre indexarea documentelor de drept. Acesta reflectă situații derivate din practica indexării, analizate și exemplificate prin indici CZU cu grade de complexitate diferite. Spațiul amplu dedicat aplicațiilor practice vine să confirme calitatea de instrument de lucru de utilitate incontestabilă a cărții.

Ultimul capitol, intitulat *Modele pragmatice*, aprofundează latura practică a lucrării pornind de la documente reale. Autoarea face o demonstrație de indexare, modelele selectate fiind analizate, iar utilizarea indicilor de clasificare minuțios explicată.

Abordarea analitică a Clasei 34 – Drept este un exemplu de tratare a disciplinelor prezente în structura CZU, exemplu pe care îl dorim urmat și de alte clase din sistem. Beneficiul este nu numai al bibliotecarilor care vor avea instrumente demne de încredere dar și al utilizatorilor, o bibliotecă în care informația este organizată sistematic fiind oricând preferabilă uneia în care informația nu este structurată după criterii clare, logice.

Lucrarea vine să suplinească o mare lipsă în literatura specializată din domeniul bibliologiei românești. Absența, chiar dacă nu totală, a unor ghiduri sau manuale de indexare pentru uzul bibliotecarilor, se face simțită mai ales în momentul de față când, paradoxal, existența computerelor în contextul normal al unei biblioteci le mijlocește bibliotecarilor contacte cu instituții, modele și modalități de lucru dintre cele mai diverse, unele autorizate, altele doar reproduceri sau interpretări ale celor dintâi.

Pentru siguranța cu care abordează multiplele aspecte ale clasificării, pentru modul analitic al prezentării structurii clasei, structură care pretinde cunoștințe serioase din domeniul dreptului, dar și cunoștințe aprofundate de Clasificarea Zecimală Universală, pentru modul concret în care sunt rezolvate diverse situații de indexare a documentelor de drept, ceea ce denotă expertiză, lucrarea este meritorie, iar autoarea sa, Dorina Bălan trebuie apreciată atât pentru competență, cât și pentru performanță.

Ghidul național de indexare LIVES-RO

Violeta Moraru

Scopul primordial al fiecărei biblioteci este acela de a pune la dispoziția utilizatorilor informațiile de care au nevoie și de a face posibilă regăsirea acestora în resursele pe care biblioteca le deține. Astfel se îndeplinește, de fapt, obiectivul esențial al oricărei biblioteci.

Având în vedere contextul social actual, în care toate domeniile științei și cunoașterii se dezvoltă exponențial, devenind din ce în ce mai complexe, necesitatea existenței unor instrumente de lucru pentru indexarea corectă și eficientă a informațiilor este apreciată ca fiind foarte importantă.

Utilitatea unui manual național de indexare, care să permită indexarea unitară a subiectelor, în scopul facilitării accesului la documentare, este, fără îndoială, recunoscută în rândul bibliotecarilor.

Având ca model *Tezaurul RAMEAU* (*Répertoire d'autorité-matière encyclopédique et alphabétique unifié*), utilizat de Biblioteca Națională a Franței, s-a hotărât - în cadrul Secțiunii Catalogare-Indexare a Asociației Bibliotecarilor din România, la întâlnirea din mai 2008 - elaborarea *Ghidului de indexare LIVES-Ro*, care va fi principalul instrument de lucru utilizat la indexarea subiectelor de către bibliotecile românești.

Punctele de plecare în realizarea acestui instrument atât de necesar au fost *Ghidul de indexare* și *Tezaurul RAMEAU*, traduse în limba română în perioada 2004-2006, în urma unui acord de colaborare între Ministerul Culturii și Cultelor din România, Biblioteca Națională a României și Biblioteca Națională a Franței, de către un colectiv alcătuit din 38 de traducători. Din această echipă a făcut parte și Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați.

Limbajul de indexare LIVES-Ro, care reprezintă varianta în limba română a limbajului RAMEAU, urmează, după ce va fi adaptat realităților istorice, geografice, culturale și sociale românești, să fie utilizat în întreaga rețea de biblioteci din țara noastră.

Activitatea extrem de meticuloasă de validare a termenilor este realizată din punct de vedere științific de un colectiv de lucru coordonat de doamna Denise Rotaru, șefa Biroului Fișiere de Autoritate din cadrul Bibliotecii Naționale a României.

Grupul de lucru, constituit în anul 2008, este format din bibliotecarii indexatori cei mai experimentați din bibliotecile universitare și publice, desemnați de instituțiile pe care le reprezintă: Biblioteca Județeană „I.N. Roman” Constanța, Biblioteca Județeană „O. Goga” Cluj, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București, Biblioteca Centrală Universitară „L. Blaga” Cluj, Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” Iași, Biblioteca Centrală Universitară „E. Todoran” Timișoara, Biblioteca Universității „Danubius” Galați, Institutul de Memorie Culturală CIMEC și, bineînțeles, Biblioteca Națională a României. Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, răspunzând apelului lansat de Biblioteca Națională, a trimis un grup de bibliotecari format din: Mia Băraru, Violeta Moraru, Catrina Căluian, Otilia Badea și Dorina Bălan.

În perioada 2008-2010 au avut loc opt întruniri de lucru, în cadrul cărora au fost discutate, analizate și validate subdiviziunile generale de formă și s-a început validarea subdiviziunilor generale de subiect.

Validarea subdiviziunilor a fost îngreunată de constatarea existenței diferențelor între recomandările din *Ghidul RAMEAU* și practica indexatorilor francezi de a construi vedete de subiect, precum și de modificările operate în tezaurul francez asupra ediției după care s-a realizat traducerea în limba română, ceea ce a impus o concentrare maximă la stabilirea structurilor și multă responsabilitate din partea membrilor colectivului de lucru. De asemenea, procesul de adaptare a subdiviziunilor este deosebit de complex, fiecare subdiviziune fiind analizată în detaliu, impunând modificări, completări și chiar reconstrucția completă a anumitor termeni, precum și crearea unora noi. Orice intervenție generează, la rândul ei, transformări asupra elementelor din

structura subdiviziunii respective atât la nivelul relațiilor ierarhice, cât și la cel al notelor de utilizare și aplicare.

Completarea tuturor legăturilor pe care le implică modificarea unei vedete este o operațiune complexă și destul de greu de realizat manual în fișierele tabelare de tip Word, în care au fost introduși inițial termenii. Pentru rezolvarea problemei, s-a impus introducerea acestora într-un program de tezaur, un soft dedicat acestui tip de activitate, care să realizeze automat corespondența între descriptorii cu care subdiviziunea modificată se află în relații semantice.

În anul 2009, Biblioteca Națională a României a achiziționat și pus la dispoziție softul LIVES-Ro, bazat pe UNIMARC Autorități, fapt care

a Ghidului de indexare, a inițiat încheierea unor protocoale între BNR și bibliotecile participante, convenția de colaborare fiind semnată și de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, care și-a dat astfel consimțământul de a contribui la realizarea acestui proiect până la finalizarea lui.

În condițiile în care restricțiile financiare impun reducerea atât a numărului întrunirilor de lucru, cât și pe cel al participanților, se pune problema posibilității lucrului la distanță. De altfel, Biblioteca Națională încearcă inițierea unor tratative cu IREX, în vederea obținerii resurselor financiare necesare continuării activității. În același context, BNR, în calitatea sa de coordonator al proiectului, a decis elaborarea unui material informativ referitor la stadiul actual al acestuia, în care să sublinieze

B.N.R. LIVES		Status: Corectata		
Inregistrari LIVES		Continut Inregistrare		
Cautare avansată		000	491cx##j22154###45##	Istoric
Import inregistrări		001	BNRO000000284	Format Public
Caractere Speciale		005	20100211	Refresh
Help		100	\$a20090527xromy0103 ba	
UNIMARC		101	# # \$aRo	
		102	# # \$aRo	
		103	\$a201/202	
		152	# # \$bLIVES-Ro	

a dus la optimizarea ritmului de lucru, legăturile din cadrul structurilor arborescente ale vedetelor realizându-se automat. Într-o primă etapă, membrii colectivului de lucru s-au putut conecta la baza de date LIVES-Ro doar cu statutul „vizitator”. Pentru a experimenta introducerea termenilor în noul format, s-a propus crearea unui nou cont de utilizator, unde toți membrii echipei pot adăuga termeni sub formă de „test”.

Având în vedere complexitatea activităților de validare a descriptorilor, în scopul realizării *Tezaurului enciclopedic de vedete de subiect (LIVES-Ro)* și a *Manualului de indexare* aferent, se impune desfășurarea cu regularitate a întâlnirilor, în cadrul cărora să participe toți membrii Grupului de lucru deja constituit. În acest sens, Biblioteca Națională a României, care coordonează activitatea de elaborare

complexitatea acțiunii de realizare a *Tezaurului LIVES-Ro*, precum și necesitatea continuării activităților după un program de lucru susținut și consecvent, cu participarea tuturor membrilor Grupului de lucru. Acest material are ca scop informarea factorilor de decizie la nivel național asupra importanței majore pe care o are elaborarea *Ghidului național de indexare*, ca material de referință ce va fi utilizat pentru indexarea subiectelor în întreaga rețea de biblioteci din România.

Odată finalizat, *Tezaurul LIVES-Ro* va constitui un adevărat instrument de lucru, extrem de important pentru munca bibliotecarului specialist, care va asigura indexarea unitară a subiectelor și astfel va optimiza regăsirea informațiilor.

Catalogul colectiv virtual - catalogul viitorului

Catrina Căluian

Apariția calculatorului și a Internetului este considerată cea de-a cincea explozie informațională și cea mai mare din istoria omenirii. Succesul și supraviețuirea omului contemporan depind de informațiile pe care le primește și de modul în care acestea sunt prelucrate. Accesul la documentare a devenit o necesitate vitală, iar biblioteca rămâne și astăzi, sursa infodocumentară de neînlocuit care, prin serviciile oferite, reușește să elimine stresul informațional. Pentru a putea răspunde provocărilor, biblioteca s-a dezvoltat revizuiindu-și obiectivele și funcțiile sale, în contextul în care accesul la cunoaștere este esențial pentru asigurarea succesului individului și al organizației.

Pentru satisfacerea informațională a beneficiarilor săi, biblioteca și-a creat de-a lungul existenței sale instrumentele necesare informării. Cel mai important instrument de informare a fost și rămâne *catalogul de bibliotecă*. El a apărut ca o necesitate a ordonării resurselor existente într-o asemenea instituție. Astfel, resursele sunt supuse unui proces de prelucrare pentru a putea fi sistematizate, stocate și puse la dispoziția utilizatorilor într-un mod corect și rapid. Până în anii '90, bibliotecile românești erau deținătoare de *cataloge tradiționale* constituite pe fișe și organizate după diferite criterii (alfabetic, tematic, topografic).

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, prin fondul documentar inestimabil deținut și prin dăruirea profesională a slujitorilor săi, bibliotecarii, s-a impus ca instituție modernă încă de pe vremea constituirii ei. În anul 1890, când și-a deschis porțile pentru public, Biblioteca avea un *catalog general* tipărit al publicațiilor, un *catalog alfabetic* și un *catalog împărțit pe domenii*, toate constituite pe fișe tipărite. Mai mult, în 1901, editează primul număr din „Buletinul Fundației Urechia” care va face cunoscută în țară și străinătate bogăția colecțiilor deținute de biblioteca publică gălățeană. Astfel, devenea prima bibliotecă publică din țară care-și tipărea o revistă proprie. Odată cu înființarea unui serviciu de specialitate de informare bibliografică în cadrul Bibliotecii s-au realizat o serie de *cataloge colective tematice* care aveau rolul de a scoate la lumina zilei patrimoniul bibliografic gălățean și de a-l introduce în circuitul informațional local și național. Este important de reamintit într-o ordine cronologică a anului de apariție, aceste *cataloge colective tipărite*:

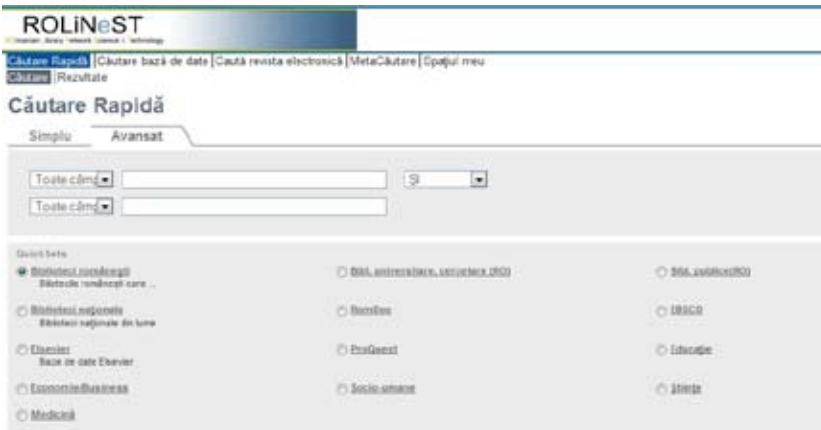
- *Catalogul colectiv al principalelor cărți tehnice*, apărut în perioada 1964-1977, conținea titluri din 22 de biblioteci tehnice din principalele întreprinderi, biblioteci universitare și raionale din cuprinsul regiunii Galați;
- *Repertoriul colectiv al periodicelor străine intrate în principalele biblioteci din regiunea Galați în anii 1965-1966*, apărut în anul 1967, cuprindea 526 de titluri de periodice străine intrate în 19 biblioteci din regiunea Galați în perioada amintită;
- *Catalogul colectiv al publicațiilor psiho-pedagogice*

și didactice : 1949-1969 : (Bibliografie în sprijinul cadrelor didactice), apărut în anul 1969, conținea descrierea bibliografică a publicațiilor de profil psihopedagogic din 21 de biblioteci din județul Galați;

- *Catalogul colectiv al cărților științifice și tehnice străine existente în principalele biblioteci din municipiul Galați*, apărut în anul 1969;
- *Catalogul colectiv al publicațiilor medicale : 1950-1970*, apărut în anul 1970, conținea publicațiile medicale existente în acea perioadă în fondul documentar al bibliotecii județene gălățene și al Centrului de documentare medicală Galați;
- *Galațiul în cartea străină : Catalog de expoziție*, apărut în anul 1972, conținea 112 titluri de cărți cu referințe despre orașul Galați, existente la Biblioteca Universitară „M. Eminescu” Iași, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și Muzeul de Istorie Galați;
- *Catalogul cărții pedagogice și didactice : 1970-1978*, apărut în anul 1979, continua catalogul din 1969 și conținea 595 de titluri intrate în Biblioteca Județeană în perioada amintită.

Existența acestor *cataloge colective tipărite* dovedește preocupările bibliografice ale bibliotecarilor gălățeni și buna colaborare interbibliotecară la nivel local și național. Mai mult, ei au anticipat râvnitul *catalog colectiv automatizat* din zilele noastre.

După 1990, informatizarea pătrunde și în mediul biblioteconomic românesc. Fiecare bibliotecă, după posibilitățile financiare, își implementează propriul soft de bibliotecă în vederea prelucrării documentelor în sistem informatizat. Pentru a beneficia de toate avantajele calculatorului trebuia convertit întreg fondul documentar de pe suport hârtie pe suport electronic. În acest mod, *catalogele tradiționale* au fost încorporate în noul catalog – *catalogul electronic* al bibliotecii (OPAC). Astfel, OPAC-ul devine principalul instrument de informare oferit de bibliotecile informatizate care, conform noilor Principii de Catalogare, va permite utilizatorilor să găsească, să identifice, să selecteze și să obțină resursa bibliografică. Odată încheiat procesul de informatizare în marile biblioteci din țară, s-a pus problema grupării *catalogelor online* și realizării unui *catalog colectiv*, de data aceasta pe suport electronic. În plan național, există câteva inițiative de acest gen: *catalogul colectiv al bibliotecilor publice*, *catalogul colectiv național partajat*, *catalogul colectiv virtual în știință și tehnică*. Una singură s-a și materializat prin constituirea unei biblioteci virtuale naționale în știință și tehnică, singurul *catalog colectiv virtual* din țară care și funcționează: **RoLiNeST (Romanian Library Network in Science and Technology)**. Acest prim sistem unitar de biblioteci românești s-a constituit ca rezultat al proiectului: **Sistem Național Unitar de Informare și Documentare Științifică și Tehnică (NUSIDOC-S&T)**, inițiat în mediul universitar cu finanțarea Ministerului Educației și Cercetării și derulat în perioada noiembrie 2004-decembrie 2005. Proiectul în cauză a avut ca principal obiectiv unificarea sistemelor de bibliotecă prin cumulara *catalogelor online* ale principalelor biblioteci

centrale universitare din țară. Astfel, în faza constituirii acestei biblioteci virtuale naționale au participat opt biblioteci: BCU București, BCU Politehnica București, BCU Iași, BCU Cluj-Napoca, BCU Timișoara, Biblioteca IFIN-HH, Biblioteca INID și Biblioteca Județeană Mureș, filiala Teleki-Bolyai. La baza constituirii *catalogului colectiv* au stat însă înregistrările bibliografice din cele patru mari centre universitare din țară: București, Iași, Timișoara, Cluj. Cu timpul, s-au adăugat și alte resurse: înregistrări bibliografice din *catalogoale online* a 12 biblioteci românești și 10 biblioteci naționale din lume, resurse electronice deținute de bibliotecile din rețea, reviste electronice, baze de date bibliografice pe domenii, cărți electronice, un *catalog al tezelor de doctorat și literatură gri* (ROMDOC) și diferite resurse existente pe Internet.

Catalogul colectiv RoLiNeST se bazează pe MetaLib, cel mai performant program contemporan pentru *catalogoale colective virtuale*, care partajează baze de date distribuite aflate pe servere conectate la Internet prin RoEduNet. Prin folosirea acestui catalog, utilizatorul face interogarea o singură dată (sistem de tip metasearch) într-o singură interfață de căutare pentru toate *catalogoalele online*.

La acest tip de catalog poate participa orice bibliotecă care dispune de echipamente electronice performante și de un soft de bibliotecă dedicat și verificat pe plan internațional. Mai exact, este nevoie de un soft performant de bibliotecă care permite catalogarea sau cel puțin importul/exportul în format MARC (UNIMARC sau MARC 21), care să respecte standardele Z 39.50, http, XML și de un client-server Z 39.50. Toate bibliotecile integrate până acum dețin softuri de bibliotecă, care se bazează pe formatul bibliografic UNIMARC (Aleph, Alephino, Vubis) sau MARC 21 (Liberty). De reținut că până în prezent nicio bibliotecă deținătoare de TINLIB nu face parte din acest unic *catalog colectiv virtual* din țară. Unul din motive este, probabil, formatul bibliografic, care în cazul programului TINLIB este unul etichetat, deci nu este un format UNIMARC sau MARC 21. Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” este și ea deținătoare a programului TINLIB ca majoritatea bibliotecile publice din țară care au fost dotate de Ministerul Culturii, prin UNESCO, cu programe integrate de bibliotecă (ISIS urmat de TINLIB). Dacă în anii '60-'70 bibliotecarii gălățeni dedicați profesiei erau preocupați de realizarea *catalogoalelor colective tipărite*, cu atât mai mult astăzi, trebuie să ne preocupe participarea noastră la acest *catalog colectiv virtual*. Iată și câteva argumente în favoarea integrării bibliotecii noastre în RoLiNeST:

- Are în structura sa departamente specializate, cu personal calificat în prelucrarea publicațiilor, realizarea de bibliografii locale și constituirea fișierelor de autoritate;
- Este deținătoarea unui catalog bibliografic electronic (cca 90% din fondul documentar este convertit în sistem informatizat);
- Deține un fond documentar valoros (cca. 700.000 u.e.);
- Dispune de serviciile unor specialiști în informatică de bibliotecă, abilitați și capabili să gestioneze sistemul.

Integrarea într-un astfel de *catalog colectiv* aduce și multiple avantaje bibliotecii participante:

- Actualizarea și întreținerea locală a cataloagelor proprii;
- Posibilitatea de a importa înregistrări bibliografice dintr-un catalog din rețea în baza de date bibliografică proprie;
- Prelucrarea notiței bibliografice o singură dată și folosirea multiplă a acesteia (catalogare partajată);
- Diminuarea timpului de prelucrare a documentelor intrate în bibliotecă;
- Disponerea rapidă a resurselor nou achiziționate către utilizatori;
- Posibilitatea informării utilizatorilor asupra localizării și evidenței documentelor aflate în bibliotecile din țară;
- Dezvoltarea schimbului interbibliotecar național și internațional;
- Creșterea vizibilității bibliotecii prin valorificarea patrimoniului bibliografic deținut;
- Intensificarea colaborării interbibliotecare la nivel național;
- Dezvoltarea schimburilor de experiență profesională între biblioteci de tipuri diferite (publice-universitare) etc.

Pentru Biblioteca noastră, singura problemă rămâne dotarea cu infrastructura software adecvată, mai exact implementarea unui soft de bibliotecă care să se bazeze pe un format UNIMARC sau MARC 21 și un client-server Z 39.50.

RoLiNeST este prima inițiativă materializată din România de constituire a unui *Catalog Național Virtual*, punând totodată, bazele creării unui serviciu digital național de referințe. El este cel mai fiabil și mai complex instrument de căutare colectivă de până acum, din țara noastră, care oferă publicului servicii la nivelul standardelor internaționale și asigură premisele integrării noastre în sistemul de valori cultural-științifice europene. Dar, nu trebuie să uităm că arhitecții *catalogoalelor de bibliotecă*, fie ele tradiționale sau electronice, rămân bibliotecarii catalogatori-indexatori.

Bibliografie

1. CURTA, Olimpia. Proiectul NUSIDOC S&T : Un prim pas de colaborare între Bibliotecile Centrale Universitare din România. În: *Bibliorev*, nr. 12, 2005. Disponibil la: <http://www.bcuculuj.ro/bibliorev/anhiva/nr12/info1.html>. [2010.06.22]
2. NICULESCU, Zenovia. Valoarea comunicațională a catalogului sistematic. În: *Studii de bibliologie și știința informării*, 2002. Disponibil la: <http://ebook.unibuc.ro/stiinteCOM/bibliologie/8.htm>. [2010.06.30]
3. OSTAFAE, Doina; CRISTEA, Mihaela. RoLiNeST în viața bibliotecilor universitare românești. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, An 3, nr. 3, 2007, p. 14-24.

Salonul literar *Axis Libri*, eveniment cultural gălățean

Silvia Matei

Salonul literar *Axis libri* în ediția din 6 mai 2010 este dedicat lansării volumului „*Universul operei lui Panait Istrati*”, autor Kim Song Sou, profesor la Universitatea din Osaka. Traducerea lucrării a fost realizată de colegul nostru Eduard Claudiu Brăileanu, bibliotecar la Biblioteca Județeană „Panait Istrati” din

Brăila. Prezentarea volumului a fost făcută de conf. univ. dr. Zamfir Bălan, director adjunct al Muzeului Brăila, care semnează și prefața. Lansarea a fost urmată de o dezbatere pe teme istorice, moderată de prof. univ. dr. Vasile Lica. Se au în vedere evenimentele istorice legate de *Ziua Independenței*, *Ziua Europei* și nu în ultimul rând *Ziua Victoriei împotriva fascismului*. La dezbatere au luat parte membrii Catedrei de Istorie de la *Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie* din cadrul Universității

„*Dunărea de Jos*” din Galați.

Joi 13 mai a avut loc o dublă lansare de carte: „*Povestiri despre demonul politic*”, autor Ion Cordoneanu, apărută recent la Editura *Axis libri* a Bibliotecii „*V.A. Urechia*” și „*Țara Moldovei în vremea lui Ștefan Tomșa al II-lea*”, autor Aurel Iacob, apărută la începutul acestui an la Editura *Istros* a Muzeului Brăilei. Theodor Parapiru,

moderatorul permanent al Salonului, a menționat faptul că, deși cele două cărți au tematici diferite, autorii lor au aceeași apartenență, respectiv sunt profesori universitari la *Catedra de Istorie, Filosofie și Teologie* din Universitatea „*Dunărea de Jos*”. Cei care au vorbit despre cele două cărți - Cristian Luca, A.G. Secară, Aurel Stancu, Cristian Apetrei, Constantin Ardeleanu, Vasile Lepădatu, Ivan Ivlampie și Viorel

Rotilă – au făcut ca cele două ore de dezbateri aprinse să treacă neobservate de cei prezenți în sala „*Mihai Eminescu*”, devenită ca de cele mai multe ori, neîncăpătoare. Sinteza discuțiilor a făcut-o ca de obicei Theodor Parapiru: „*Avem în față două cărți remarcabile, una de istoriografie națională, cealaltă o cercetare spectaculoasă a actualității*”. Evenimentul a avut și un oaspete de seamă pentru urbea gălățeană: poetul și publicistul din Cernăuți, Vasile Tărășanu. Oaspetele din Bucovina a fost prezentat de poetul gălățean Viorel Dinescu.

Ediția din 20 mai, la fel de bogată în evenimente culturale, a adus în atenția iubitorilor de cultură o dublă lansare de carte. Este vorba despre volumele: „*Din alchimia unei existențe*” de Viorel Rotilă, apărută la Editura *Institutul European* și „*Trandafirul galben*” de Nicolae-Paul Mihail, abia apărută la Editura *Axis Libri*. De asemenea, au fost prezentate antologiile „*Primăvara esențelor*” și „*Esențe de primăvară*” (Editura Panfilus din Iași), prefațate de scriitorul și publicistul Victor Cilincă.

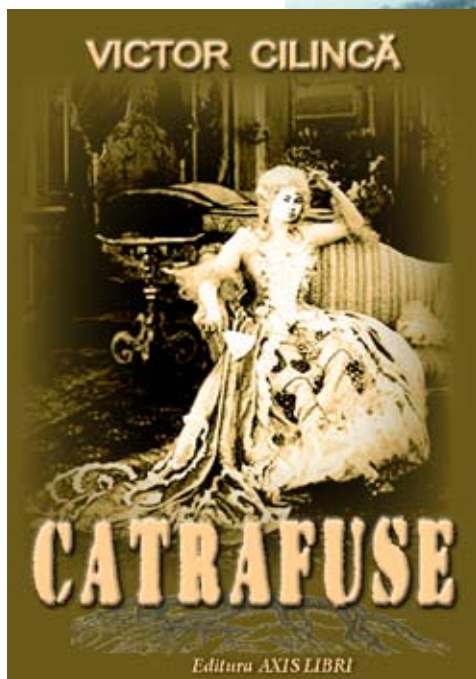
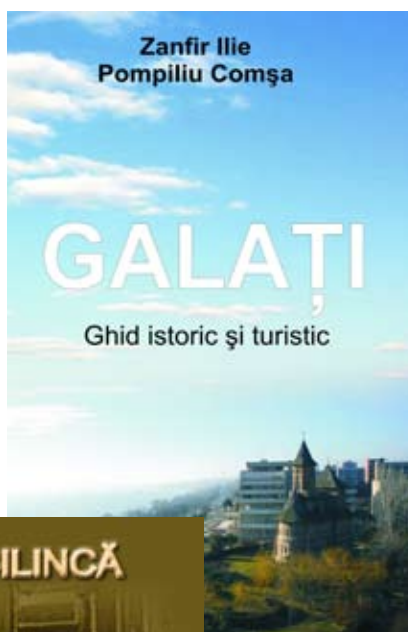
În cadrul evenimentului de joi 27 mai, moderatorul obișnuit al serilor culturale, Theodor Parapiru devine „autor” și își lansează oficial „*Dicționarul enciclopedic de expresii celebre*”. Volumul a apărut, așa cum a amintit de altfel autorul, din inițiativa directorului bibliotecii, Ilie Zanfir, în 2009 la Editura „*Axis Libri*”. Moderatori ai evenimentului sunt de această dată Ilie Zanfir, directorul general al Bibliotecii „*V.A. Urechia*” și scriitorul Dan Plăeșu, jurnalist la cotidianul „*Viața liberă*”. Toți cei prezenți în sala „*Mihai Eminescu*” au remarcat greutatea cărții (atât la propriu, cât și la figurat) de aproximativ 800 de pagini, cu coperte cartonate și cu o grafică de excepție.

Nu puțini au fost cei care au spus că această carte nu trebuie să lipsească din nicio bibliotecă personală, dar mai ales școlară. Volumul a fost numit „cronică a sufletului omenesc”, „lucrări de cercetare științifică”, „carte utilă pentru marele public” sau „joc cu arta și cu intelectul cititorului”. Și ce prezentare poate fi mai bună decât cea pe care o face simplu autorul: „Am vrut să scriu o carte care să vorbească în locul meu. O las să vorbească”. De remarcat este prezența la eveniment a celor mai cunoscuți gazetari și jurnaliști gălățeni, colegi și prieteni cu autorul. Radu Macovei a remarcat că această carte „este o culegere de eseuri a unui umanist veritabil”, iar scriitoarea Violeta Ionescu a afirmat că volumul ar merita un Premiu al *Academiei Române*. În încheiere, Theodor Parapiriu a mulțumit tuturor celor care l-au ajutat într-un fel sau altul în realizarea acestui volum.

Săptămâna 1 – 6 iunie a fost dedicată celei de a doua ediții a *Festivalului Național de Carte „Axis Libri”* care a scos din „amorțea” publicul gălățean iubitor și doritor de carte și de cultură. În cele șase zile de „cultură pe pâine” au fost prezenți invitați de marcă, personalități ale culturii românești precum: istoricul Gheorghe Buzatu, prozatorul și academicianul Nicolae Breban sau academicianul Mihai Cimpoi.

Ultima ediție oficială a salonului literar *Axis libri* a avut loc în data de 10 iunie și a fost dedicată lansării a două

publicații ale editurii devenită deja un *brand cultural gălățean*.

Victor Cilincă și-a prezentat cartea sa de teatru „*Catrafuse*”, iar Zafir Ilie și Pompiliu Comșa lucrarea „*Galați: ghid istoric și turistic*”. Deși se încadrează în două tematici diferite, cele două cărți au stârnit atenția publicului fidel, prezent și de această dată în sala de lectură a bibliotecii, devenită gazda primitoare a serilor de joi.

„*Catrafuse sau Fany*” este o comedie romantică în două acte, nominalizată în 2007 la premiul UNITER pentru „Cea mai bună piesă românească a anului 2006”. Pe lângă textul propriu-zis al comediei, cartea conține și aproximativ 34 de pagini despre *Fani Tardini* și lumea teatrului din vremea ei. Cei care n-au aflat până acum nimic despre „doamna teatrului gălățean”, despre

cea care a fost prima femeie director de teatru, actrița *Fani Tardini*, găsim aici un crâmpei de istorie din presa vremii și din documente, culese cu migală de gazetarul gălățean. *Ghidul istoric și turistic* al orașului Galați este adresat atât gălățenilor, cât și străinilor care poposesc pe meleagurile dunărene și recomandă câteva din obiectivele turistice valoroase ce merită să fie descoperite și vizitate. Toți cei prezenți la lansarea volumului au salutat apariția lui și s-au arătat interesați să-l răsfoiască. La închiderea Salonului, moderatorul a anunțat că urmează o vacanță binemeritată. Seria întâlnirilor de joi va continua în luna septembrie a.c.

Festivalul Național de Carte *Axis Libri*

Ediția a II -a Galați, 1 - 6 iunie 2010

Ediția a II-a a **Festivalul Național al Cărții "Axis Libri"**, care s-a desfășurat la Galați, în perioada 1-6 iunie - extensie culturală a brand-ului omonim, care găzduiește Editura, Revista și Salonul Literar - a făcut ca, pentru o săptămână, Galațiul să devină inima culturală a țării. Într-un cadru nonconformist, dar extrem de primitor pe Aleea Domnească, Esplanada Pietonală dintre P-uri spre faleză, *cartea* a devenit cea mai "râvnită doamnă" a acestor zile. Expusă atrăgător, în 30 de căsuțe din lemn, gen mini-librării și două caravane, aparținând trusturilor "Adevărul" și "Jurnalul Național" - *Frumoasa Doamnă* și-a așteptat sfioasă, tăcută, cuminte, dar mirosind a tuș proaspăt, pretendenții. Ofertele noi, atractive și variate ale celor 147 de edituri, difuzori de carte românească și străină, muzică, papetărie, filme și reviste culturale, ne-au onorat cu un număr de peste 4500 de titluri cu adresabilitate variată. Pentru o comparație a impactului pe care l-a avut față de prima ediție a Târgului, trebuie să amintim că, anul trecut, numărul editurilor prezente, deși destul de mare, având în vedere noutatea evenimentului cultural de acest tip la Galați, a fost de 83, iar numărul titlurilor prezente 3500.

Festivalul a fost gazda unor mari personalități ale culturii scrise, naționale sau internaționale:

- prima zi s-a bucurat de prezența de neuitat a poetului israelian de origine română **Shaul Carmel**, președintele Asociației Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, coautorul - alături de directorul Editurii „24 ore”, Adi Cristi - unui proiect unic în literatura română care s-a materializat în scrierea a două volume de versuri în interiorul cărora, sub titluri identice, conținutul este trecut prin prisma muzei și fictivității fiecărui poet;

- în cea de-a doua zi, ne-a onorat cu prezența un alt invitat de marcă, poetul și eseistul **Cassian Maria Spiridon**, director al Editurii "Timpul" și președinte al Filialei USR Iași. Eseistul a venit la Galați cu o lucrare impresionantă din punct de vedere al conținutului, dar și al dimensiunii: "Opera politică" a lui Eminescu, relatându-ne aspecte inedite din viața Luceafărului despre care aflăm că a strălucit, nu numai pe firmamentul poeziei, cât și pe cel al politicii;

- după-amiaza zilei a treia a Festivalului a fost marcată de reîntâlnirea, mult așteptată de gălățeni, cu marele istoric, academicianul și profesorul universitar **Gheorghe Buzatu** - director al Centrului de Istorie și Civilizație Europeană al Filialei Iași a Academiei Române. Regalul documentar a fost moderat de un mai vechi prieten al orașului Galați, poetul **Aurel Ștefanachi**, directorul Editurii „Tipo-Moldova”;

- a cincea zi a Festivalului a fost marcată de prezența d-lui **Nicolae Breban**, membru al Academiei Române, indiscutabil unul dintre cei mai importanți scriitori români în viață, veteranul prozei realiste românești, care ne-a făcut onoarea de a răspunde invitației. Aici, „Greul” literaturii române contemporane și-a lansat ultima sa carte, "Trădarea criticii", și a admirat modul în care la Galați se sărbătorește "fastuos și pertinent bucuriile literaturii vii".

Poeta **Aura Christi**, mediatoarea acestei întâlniri, redactor șef al editurii „Contemporanul. Ideea Europeană” și-a lansat, la rândul său, romanul "Cercul sălbatic”;

- la o întâlnire extrem de interesantă cu publicul a răspuns invitației noastre generalul, doctor **Emil Străinu**, cercetător militar, specializat în radare, arme geofizice, climatologice și

fenomene OZN. Mult așteptata vizită a specialistului, în fața căruia fenomenele paranormale nu mai sunt o enigmă, a făcut ca mulți gălățeni să găsească răspuns la o serie de întrebări din interiorul unei științe unde nu pot pătrunde decât cei ce au chemare;

- ultima zi a Festivalului a avut, printre alți invitați de marcă, un oaspete special - poetul, scriitorul, istoricul literar și omul politic din Republica Moldova, membru de Onoare al Academiei Române - **Nicolae Dabija** - care și-a lansat romanul cel mai popular „Tema pentru acasă”. Miresma teilor domnești i-a chemat alături de policulturalul Dabija și pe academicianul român **Mihai Cimpoi**, reputat critic, eminescolog, istoric, redactor literar și Președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, pe **Valeriu Matei**, scriitor și politician român, născut în Basarabia, pe **Theodor Codreanu**, recunoscut cercetător în literatură beletristică, istorie și critică literară, publicistică și filosofie, membru al Academiei Internaționale „M. Eminescu” din India,

membru al Centrului Academic Internațional „M. Eminescu” din Moldova și pe **Daniel Corbu**, poet și critic literar, fondator al Casei de Editură „Panteon”, bun prieten al lui Grigore Vieru pe care l-a și invocat, simțindu-i lipsa.

Rezultatul oricărui eveniment, fie el și cultural, îl măsoară în vânzările pe care le-au avut editurile și care s-au cifrat la aproximativ 120.000 de euro. De asemenea, făcând o paralelă - într-o concurență care nu se vrea decât constructivă - trebuie amintit numărul de edituri participante la cea de a V-a ediție a „Salonului Internațional de Carte Bookfest” București - 187 cu peste 5000 de titluri, avem certitudinea și satisfacția unui lucru bine gândit și făcut.

Nimic nu mai este de spus atunci când un mare om de cultură ca **Mihai Cimpoi** apreciază evenimentul de la Galați astfel: „Am vizitat foarte multe saloane, am fost și participat la saloane de cărți, târguri, am fost și la Frankfurt pe Main, unde se organizează cel mai mare târg european de carte, cu mii de edituri, dar ceea ce am văzut eu, aici, este într-adevăr deosebit de original și de interesant! Fantastic!... Sunteți cu adevărat o capitală culturală a României. Cu certificat.”

Carnavalul Cărții pentru Copii. Ediția a XXX-a

Cu prilejul **Zilei Internaționale a Copilului**, pe data de 1 iunie 2010, comunitatea gălățeană a avut parte de o adevărată sărbătoare regală. Cea de-a XXX-a ediție a „**Zilelor Cărții pentru Copii**” și „**Carnavalul Cărții**” au coincis anul acesta cu prima zi a **Festivalului Național al Cărții „Axis Libri”, Ediția a II-a**.

În deschiderea concursului de personaje, copiii au avut onoarea ca domnul Primar Dumitru Nicolae să înmâneze două premii speciale, respectiv „**Cel mai fidel cititor**” și „**Cel mai mic cititor**” al Bibliotecii.

Timp de aproximativ 4 ore strada Domnească din zona P-urilor a răsunat de glasurile a peste 1000 de copii, dintre aceștia peste 400 de utilizatori înscriși ai Bibliotecii, costumați în „1001 personaje de poveste...”. Cei peste 2000 de spectatori au admirat defilarea personajelor de basm, care au fost conduse la scenă deschisă de **Împărăteasa din povești**. Juriul, alcătuit din: Constantin Bostan - Director al Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Piatra Neamț,

Doina Moisă - Director al Bibliotecii Franceze „Eugene Ionesco”, Galați, Speranța Miron - scriitor, Florica Șerban și Camelia Găvănescu - bibliotecare, Secția pentru Copii a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, Galați, au avut misiunea grea de a alege cele mai frumoase personaje. Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a oferit 20 de premii cu diplomă și peste 400 de

cărți, iar **Primăria Municipiului Galați** a oferit concurenților 150 de diplome de participant și 150 de cadouri. Au mai fost oferite 20 de mențiuni speciale cu sprijinul Clubului de joacă pentru copii „**Lumea lui Topăilă**”, care au constatat în invitații gratuite la „Sala de joacă”.

La realizarea întregului program artistic și-au adus contribuția peste 50 de unități gălățene din învățământul preșcolar, școlar și gimnazial cu implicarea directă a 100 de cadre didactice.

Putem spune fără nici o rezervă că Ediția a XXX-a a Carnavalului Cărții pentru Copii a fost una dintre cele mai bogate și reușite ediții.

Campania

Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu !

...Întoarcerea la lectură înseamnă întoarcerea ACASĂ a sufletului, după ce a pribegit prin ținuturi sterpe...

Cezarina Adamescu, 6 iunie 2010 în „Jurnal de campanie”

Campania de promovare a lecturii intitulată „Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu !”, inițiată de Biblioteca „V.A.Urechia” a început odată cu deschiderea oficială a Festivalului Național al Cărții „Axis Libri”, desfășurat în perioada 1 – 6 iunie 2010, pe Esplanada pietonală din zona P-urilor.

Debutul campaniei s-a făcut prin amplasarea unui punct de înscriere chiar în inima Târgului de Carte „Axis Libri”, astfel încât orice doritor a avut posibilitatea să obțină direct permis de intrare la bibliotecă și

marșul cărții și am învățat din sfaturile adulților...” **Ariton Geanina, elevă;** „Întoarcerea la lectură a celor plecați se face prin introspecție, în primul rând,

întrebându-ne sufletul de ce are el nevoie pentru a supraviețui. Desigur are nevoie să se recunoască în gândurile altora, ale scriitorilor, poezilor, dramaturgilor care au trudit pentru viitorime. Are nevoie de a fi, pe rând, Shakespeare, Baudelaire, Eminescu, Tagore. De a fi parte din spiritul universal, intrând în comuniune cu ei.”

Violeta Ionescu, 6 iunie 2010, la 66 de

ani de la bombardamentele americane asupra Galațiului, când nimeni, dar absolut nimeni nu a citit nici o carte.

să beneficieze în viitor de serviciile acesteia.

Campania s-a derulat în trei etape.

Scopul a fost de stimulare a interesului pentru lectură, pentru carte, prin realizarea unor activități culturale non-conformiste și de loisir.

Prima etapă a campaniei a constat în organizarea a trei marșuri a cărții pe trei trasee și în zile diferite. Primul traseu a fost stabilit astfel: Târg – Librăria Diverta – Parc Mazepa – Șc. 28 – Târg; al doilea traseu: Târg – Hotel Galați – Magazin Modern – Parc Eminescu – Str. Bălcescu – Hotel Dunărea – Târg, iar al treilea traseu: Târg – Faleza Superioară. Protagonistii marșurilor au fost elevii Școlii gimnaziale nr. 28 „Mihai Eminescu”, care au defilat îmbrăcați în coperte confecționate de ei. În timpul deplasării, au purtat pancarte cu sloganuri despre carte, au împărțit fluturași și au strigat cât au putut de tare: **Citește și tu !** Oamenii se opreau, răspundeau la întrebările copiilor, îi apreciau pentru inițiativă și le recomandau să citească, să citească și iar să citească.

Într-un Jurnal de campanie s-au adunat impresiile celor din jur. Iată câteva dintre ele:

„Această campanie reprezintă o invitație către cititor la lectură...” **Adelina Pintilie, elevă;** „...dacă nu știi ce carte să alegi, va veni cartea la tine.” **Codreanu Narcisa, elevă;** „Este cea mai bună metodă de a educa copii, aceea de a-i face conștienți de propria importanță și personalitate.” **Udrea Irina, pensionară;** „... Astăzi am participat și eu la

• Prima etapă a campaniei, care a implicat în jur de 100 de copii, 5 cadre didactice, 3 voluntari alături de colectivul Secției pentru Copii al Bibliotecii și ale doamnei bibliotecare Victorița Tănase, de la Școala nr. 28 „Mihai Eminescu” s-a dovedit a fi o experiență frumoasă și interesantă.

• A doua etapă a campaniei s-a derulat pe întreaga perioadă a vacanței de vară, prin activitățile **Clubului de vacanță**, organizat la Bibliotecă. Încă din prima zi de deschidere a Clubului de vacanță pentru copii, denumit **Clubul curioșilor** au fost propuse două cărți pe care copiii le vor citi în această vară. La penultima întâlnire a membrilor clubului de vacanță se vor analiza, se vor povesti pe marginea celor două cărți și se vor organiza concursuri interactive.

• A treia etapă cu concluziile și evaluarea acestei campanii va avea loc în luna noiembrie a.c. când Biblioteca va sărbători 120 de ani de la înființare.

De fapt, această campanie este necesară pentru întreaga comunitate, este un semnal dat de Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” pentru a îndemna copiii, tinerii, adulții să se întoarcă la lectură, în cazul în care au uitat cel mai de preț instrument al cunoașterii, al educației și al formării fiecăruia dintre noi pentru societatea în care trăim.

Impactul Festivalului Național de Carte

„Axis Libri”, ediția a II-a, în comunitatea gălățeană

Paula Balhui

Cunoașterea așteptărilor gălățenilor față de manifestările culturale, precum și modul în care ei percep acțiunile derulate de Biblioteca „V.A. Urechia” sunt condiții de bază pentru îmbunătățirea edițiilor viitoare ale Festivalului Național de Carte „Axis Libri” ajuns la a II-a ediție. De aceea, pentru a analiza

impactul în comunitate, Biblioteca a aplicat un sondaj sociologic, utilizând metoda anchetei și a folosit ca instrument de lucru - chestionarul.

Au fost chestionați 120 de participanți la manifestările desfășurate în cadrul Festivalului și au răspuns la opt întrebări dintre care: cinci sunt cu răspuns la alegere, o întrebare cu răspunsuri ierarhizate în ranguri și două dihotomice.

La întrebarea cu răspuns liber, am dorit să aflăm ce facilități ar trebui să ofere Biblioteca „V.A. Urechia” pentru a deveni utilă, prin serviciile sale, membrilor comunității, iar propunerile respondenților au fost următoarele:

- conectare la Internet în toate sălile cu acces liber pentru public;
- utilizarea de Bibliotecă a noilor tehnologii informaționale;
- fond de carte în limbi străine, exemplu: lb. engleză, japoneză, germană etc;
- servicii speciale pentru vârstnici și persoane cu handicap, care să permită împrumutul de cărți aduse la domiciliu de o persoană autorizată de Bibliotecă;
- mai multe filiale ale Bibliotecii în cartierele mari ale orașului.

Târgul Național al Cărții „Axis Libri” de la prima sa ediție în anul 2009 a devenit unul dintre cele mai vizitate târguri, fiind primul și singurul târg de carte organizat în Galați. La Târg au participat

147 de edituri, prezente cu o bogată ofertă de carte, aproximativ 4500 titluri, practicând reduceri semnificative care în ultima zi au fost și de 25%. Cele mai multe reduceri acordate de edituri au fost 15-20%, fapt regăsit în numărul mare al vânzărilor de cărți - 25.000 cărți vândute la un preț mediu de 20 lei / cartea - cumpărate de cei 24.000 vizitatori în cele șase zile de Târg. Au fost amenajate 30 de căsuțe, „adevărate minilibrării”, și două caravane: „Adevărul” și „Jurnalul Național”, care au reprezentat un mediu propice stabilirii unor comunicări între edituri-scriitori-vizitatori.

La Festivalul Național al Cărții „Axis Libri” în topul vânzărilor, pe edituri s-au aflat Editura „Gama”, „Adevărul Holding”, „Nemira Publishing House”, SC Librăriile „Humanitas” S.A. și Editura „Axis Libri”. Cele mai vândute cărți ale Editurii „Gama” au fost cele din „Colecția Exersez”; ale Editurii „Adevărul Holding” au fost cărțile „Colecției Verde 100 Cărți”; la Editura „Nemira Publishing House” cea mai vândută carte a fost „Ultimul Templier”; librăria „Humanitas” a vândut multe exemplare din „Frumoasele străine” de Mircea Cărtărescu; iar Editura „Axis Libri” a avut în topul vânzărilor „Galațiul - ghid istoric și turistic” de Ilie Zanfir și Pompiliu Comșa.

Vizitatorii Târgului au putut să-și îmbogățească colecțiile de muzică de gen datorită ofertei bogate prezentate de: „Personal Production” SRL, SC „Electrecord” SA și „Byton Music”.

Pentru organizarea edițiilor viitoare, Biblioteca a primit mai multe sugestii din partea editurilor prezente:

- plasarea în apropierea Târgului a mai multor afișe de informare pentru public;
- publicitate mai mare și în instituții care nu vizează în mod direct domeniul cultural;
- reorganizarea căsuțelor pentru o mai bună expunere a

cărților;

- spațiu de expunere mai extins.

Vizitatorii Festivalului au apreciat inițiativa culturală a Bibliotecii „V.A. Urechia” de a organiza, împreună cu Editura Eikon, un eveniment de asemenea amploare, concluzia generală a fost că Biblioteca a reușit prin acest eveniment de mare

ampliare afirmarea Galațiului la nivel național în domeniul editorial.

Carnavalul Cărții „1001 personaje de poveste...”, lansările de carte și momentele literar-artistice din cadrul Festivalului s-au aflat în atenția publicului de toate vârstele și au primit calificativul *bine și foarte bine* de la cei chestionați.

Chestionarul a urmărit mai multe aspecte: cunoașterea vârstei și nivelului de pregătire a participanților la Festival, identificarea nevoilor culturale ale membrilor comunității, cunoașterea surselor de achiziție ale cărților citite, aflarea domeniilor de interes pentru studiu ale gălățenilor, analizarea gradului de satisfacție față de prețurile practicate la Târg, obținerea de propuneri pentru îmbunătățirea serviciilor Bibliotecii și edițiilor viitoare ale Festivalului Național de Carte „Axis Libri”. S-a urmărit și creșterea numărului de utilizatori ai Bibliotecii prin instalarea unui punct de înscriere pentru cititori.

Chestionarul și-a atins scopul propus, evaluând nevoile informaționale ale participanților la Festival, ne-a ajutat să apreciem nivelul cultural al comunității gălățene și să facilităm accesul la cărți

cu prețuri accesibile pentru toți vizitatorii.

Concluzionând, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” reușește permanent să vină în întâmpinarea nevoilor culturale ale gălățenilor, atât prin propria producție editorială a Editurii „Axis Libri”, cât și prin manifestări de mare amploare dedicate copiilor, adulților și vârstnicilor. Biblioteca trebuie să se plieze pe dorințele utilizatorilor care așteaptă de la biblioteca publică implicare și dăruire.

Pe baza opiniilor culese putem califica drept „bune” și „foarte bune” acțiunile organizatorice ale Bibliotecii noastre, sugestiile respondenților reprezentând un punct de vedere de care vom ține cont la edițiile viitoare.

Fragment din textul „Vrăjitoarea din orașul teilor”, de Cătălin Bogdan Mereuță, câștigător al Marelui premiu la concursul „Scriitori români de ieri, de azi și de mâine”, ediția a doua, 1 iunie 2010, categoria 8-14 ani, secțiunea „Proză”.

Biblioteca bântuită

**Cătălin Bogdan
Mereuță**

Ajuns la adresa indicată, am intrat în bibliotecă, curios de identitățile misterioșilor străini. În mod ciudat, ușa masivă se deschise automat dezvelindu-mi un peisaj izbitor de cunoscut. Biblioteca era foarte asemănătoare cu încăperile din filmele mele preferate. Elementele păreau identice : lumină difuză, aer misterios, liniște apăsătoare.

Pentru un moment mi-am îndreptat atenția către rafturile înșesate de volume. Ce senzație ciudată... Abia în acel moment am constatat că pășeam pentru prima dată într-o bibliotecă. Și ce mai bibliotecă, dacă aș fi avut așa ceva în școala mea aș fi fost un cititor înrăit. Câte cărți de groază, câte cărți SF... Dar să revin la aerul misterios și liniștea apăsătoare. După cum spuneam mă simțeam ca într-un film horror. Oare ce monstru avea să fie după colț ? O senzație de nesiguranță mă cuprinsese. Deseori personajele din acest tip de filme nu o sfârșesc mereu bine sau dacă scapă, nu o fac cu ușurință. Brusc îmi pieri entuziasmul și în sufletul meu își făcu loc teama.

- Alo, e cineva aici ?

Într-o fracțiune de secundă câteva uși s-au închis și mai multe lumânări s-au aprins, fiind singura sursă de lumină din interiorul spațiului de lectură pentru copii.

- Heei...mă aude cineva ?

- Bine ai venit, omule! strigă o voce ciudată. Știi de ce fantomele se plimbă cu pietrele funerare după ele ?

- Păi...de ce ?

- Pentru că au nevoie de buletin.

În acel moment eram gata să mor, dar contrar așteptărilor mele nu de frică ci de râs. Nu am mai văzut niciodată așa ceva, nici măcar în filme. Cu atât mai puțin în realitate. O fantomă care spune bancuri.

- Fie-ți teamă, omule, strigă fantoma care mă făcuse să râd, după care ieși din umbră și spuse:

Buhuhuuu !

Ciudatul spirit avea înfățișarea unui iepure cu nas de clovn și perucă roșie.

Deodată, după un colț ieși un ciudat microscop care strigă :

- Apropie-te și vei fi îngrozit... !

Uimit de cele întâmplare, m-am apropiat de lucrul acela și m-am uitat prin lentila care înfățișa un punct negru.

- Nu văd nimic !

- Mai apropie imaginea, mai apropie și vei fi îngrozit de ce vei vedea!

- Incredibil! Nu am mai văzut așa ceva în viața mea !

- Da...da... sunt înfricoșător !

- Un microscop! Nu-mi vine să cred! În clasa mea nu folosim așa ceva!

- Poftim?! Dar eu ? Sunt un purice fantomă, văzut printr-un microscop fantomă! De mine ce zici ?

- Doamna învățătoare spune că abia peste un an vom putea folosi un asemenea obiect la ora de biologie! Totuși nu ne-a pomenit niciodată de specia aceasta de purice la *Științele naturii*.

- Pentru că sunt foarte rar neto...

- Te voi prinde de îndată!

strigă un ciudat melc care - după înfățișare cred că era tot o fantomă - ținea un fir de iarbă drept armă.

- Ce dorești, micuțule ?

Văzând că mă apropii, molusca intră în cochilia ei și spuse:

- Te rog, te rog! Nu-mi face rău! Nu am vrut să spun așa ceva!

- Liniștește-te mititelule! Doar ești fantomă! Cum așa putea să te rănesc ?

- Ai dreptate!

- Nu se poate! strigă iepurele. Nu vom mai reveni la normal! Și am muncit atât de mult!

- Dar ce s-a întâmplat?

După această întrebare, fantomaticile necuvântătoare începură să-mi explice aventurile lor până în cel mai mic amănunt.

- ...și astfel vrăjitoarea ne privește zi și noapte amuzându-se de încercările noastre zadarnice.

- Cât de crudă poate să fie cea femeie! Se pare că ați făcut o greșală

în încercarea voastră de a învăța. Râsul este opus fricii. Totuși cum m-ați găsit? Există atâția oameni în orașul nostru.

- Cu ajutorul acestei hârtii, spuse iepurele arătând lucrarea mea la matematică. Am văzut cum ai scăpat-o, după care te-am urmărit până acasă pentru a ț-o înapoia.

- De aceea scrisul era atât de urât în scrisoarea primită! Un iepure nu poate să scrie decât cu picioarele.

- Devenind fantomă, am căpătat și această abilitate pe care nu o aveam când eram viu.

- Dar de ce doriți să redeveniți necuvântătoare vii? Nu aveți atâtea puteri noi, ca fantome?

- Ba da, dar în același timp suntem scutiți de beneficiile și micile plăceri ale unei vieți normale: alergat, mâncat, târât, dormit. Singura menire a unei fantome este să sperie, ceea ce noi nu putem. Această viață este ca un spectacol plictisitor, fără sfârșit...

- Înțeleg! Norocul vostru face ca eu să știu totul despre speriat și îngrozit. Urmați-mă până

Clubul de vacanță - Clubul curioșilor

**Maricica
Târălă-Sava**

Ideea deschiderii unui Club de vacanță la Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” a apărut ca o necesitate, încă din vara anului 2009.

Clubul de vacanță numit **Clubul curioșilor** organizat de Secția pentru Copii a activat în această vară în fiecare zi de miercuri, cu începere de la orele 10⁰⁰. S-au înscris și au participat la acest club un număr de aproximativ 300 de utilizatori ai Bibliotecii, cu vârsta cuprinsă între 5 – 14 ani. La fiecare întâlnire, au fost prezenți aproximativ 60 de copii.

Deschiderea festivă a **Clubului curioșilor** a avut loc pe data de 7 iulie 2010, în curtea Bibliotecii „V.A.Urechia”. Cei prezenți au fost informați despre activitățile care se vor desfășura la cele zece întâlniri ale clubului, despre campania Bibliotecii „*Să ne întoarcem la lectură. Citește și tu*”. Timp de aproape două ore, copiii au avut prilejul să

vorbească despre cărțile preferate, despre unele întâmplări hazlii și chiar să inventeze

o poveste. Cadrele didactice invitate să le vorbească membrilor clubului despre lectură au fost: prof. Gabriela Ciubotaru, prof. Mirela Onescu, înv. Eliza Agavriloaiei, înv. Andrei Stan și bibliotecara Victorița Tănase.

Cea de-a doua întâlnire, din 14 iulie a avut ca temă „*Citim, păstrăm, recondiționăm*” – activitate practică la Atelierul Legătorie B.V.A.U. Copiii prezenți au fost impresionați de măiestria „doctorilor cărții” și au fost încântați să descopere din tainele meseriei de legător. În aceeași zi, membrii **Clubului de vacanță** au vizitat Secția pentru Copii și celelalte secții pentru public și apoi s-au întrecut în confecționarea de figurine din hârtie. Cele mai frumoase origami au fost expuse la Secția pentru copii.

Interesantă s-a dovedit a fi și cea de-a treia întâlnire a **Clubului curioșilor**, din 21 iulie. Veniți în număr tot mai mare, membrii clubului (70 de copii prezenți) au avut posibilitatea să asculte o poveste și să cunoască un actor adevărat de la Teatrul de Păpuși „Gulliver”, în persoana doamnei **Rodica Panu**. Surpriza întâlnirii a fost pictarea facială a copiilor doritori, realizată de colaboratorii noștri, doamna **Oana Mușat** și

domnul **Cosmin Mușat**, de la „Lumea lui Țopăilă”.

La următoarea întâlnire membrii **Clubului curioșilor** au avut prilejul să aflu despre o altă temă interesantă: „**Drumul cărții: scriitor - editor - tipograf - bibliotecar - cititor**”. Invitați la manifestare au fost: **Violeta Ionescu** și **Maximilian Popescu**, scriitori; Prof. **Ilie Zanfir**, Director Editura „Axis Libri” și **Valentina Aldea**, Director Tipografia „Don Star”. Captivați, copiii au asaltat pe invitați cu multe întrebări neașteptate despre frumoasele profesii prezentate.

După ce au cunoscut un actor, un scriitor, un editor, un tipograf, la cea de-a cincea întâlnire a venit rândul unui pictor să fie cunoscut. Cu sprijinul prof. **Lenuța Bâzu**, copiii au avut prilejul să participe la vernisajul unei expoziții de pictură, cu tema „*Natura în culori*”. La aceeași întâlnire copiii au avut posibilitatea să vizioneze la Sala Multimedia din **Filmoteca de aur în colecțiile Bibliotecii „V.A.Urechia”**.

La întâlnirea din 11 august, prichindeii au participat la o oră de pictură. Îndrumați de doamna prof.

Lenuța Bâzu, copiii s-au familiarizat cu materialele artistice și au învățat să-și dezvolte simțul artistic. Cu desenele celor mici s-a realizat o expoziție în cadrul Secției

pentru Copii.

Instructive și educative au fost întâlnirile cu reprezentanții Inspectoratului de Poliție Galați, când membrii **Clubului curioșilor** au avut posibilitatea să vizioneze filme interesante despre prevenirea accidentelor rutiere și prevenirea victimizării minorilor.

O altă temă interesantă a Clubului de vacanță a fost și

„*Călătorie prin Galațiul de ieri și de azi*” - prezentare multimedia, cu fotoreporterul Paul Budeanu. Ultimele întâlniri ale membrilor **Clubului curioșilor** s-au bucurat de același interes ca primele, deoarece a fost vizată lectura ca mijloc de comunicare și socializare. Atractive și recreative au fost concursurile interactive de cultură generală, precum și jurnalele de vacanță ale copiilor cu istorisiri amuzante.

Pe data de 8 septembrie, a avut loc ultima întâlnire a membrilor **Clubului de vacanță**. Cei mai fideli, mai activi și mai receptivi curioși au fost premiați cu o diplomă și cărți din partea Bibliotecii „V.A.Urechia”. Putem spune că activitatea clubului din anul acesta a fost un succes, motiv pentru care ne gândim să pregătim activități similare pentru următoarele vacanțe ale utilizatorilor Bibliotecii.

Clubul de vacanță - Cafeneaua culturală

Violeta Opaiț

Secția Împrumut la Domiciliu pentru Adulți a Bibliotecii „V.A. Urechia” a inițiat și desfășurat pentru prima dată **Clubul de vacanță – Cafeneaua culturală** joi 15 iulie a.c. Întâlnirile au avut loc în fiecare zi de joi a săptămânii la ora 10:00, în perioada 15 iulie – 30 septembrie, la Biblioteca „V.A. Urechia”.

Cafeneaua culturală a apărut firesc în peisajul Bibliotecii, din dorința de a veni în întâmpinarea tinerilor gălățeni cu o ofertă atrăgătoare de petrecere a timpului liber prin îmbinarea activităților educative cu cele de recreere. A fost un bun prilej pentru a se întâlni, a socializa, a discuta cu prietenii pe îndelete la o cafea sau un ceai despre ceea ce-i preocupă: cărți, muzică, educație, călătorii, profesie, bani, prietenie, iubire.

Obiectivele noastre au fost: oferirea de alternative de petrecere a timpului liber; promovarea lecturii, informării, culturii; dezvoltarea spiritului de apartenență la comunitatea tinerilor gălățeni; stimularea creativității; prezența activă a Bibliotecii în viața culturală a comunității și exercitarea rolului său social mai ales pe fondul actualei crize care ne afectează pe toți. Anul 2010 fiind, după cum știm mulți dintre noi, Anul european pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale, *Cafeneaua culturală* a fost și un loc de recreare a legăturilor la nivel social și cultural.

În cadrul *Cafenelei culturale* am abordat metode participative de lucru, răspunderea fiind împărțită între cel care organizează și cei ce beneficiază. A fost o activitate susținută nu numai pentru tineri, ci împreună cu tinerii. Iată numele membrilor fideli ai *Clubului de vacanță*: Iulia Grigoriu, Ciprian Brașoveanu, Crina Grigoraș, Sofia Iorga, Vasile Cârțu, Vasile Cătărău, Valentina Dumitrache, Alexandru Eliade, Adrian Marin, Mihaela Țimpău, Elena Paraschiv, Maria Ionescu, Iustin Ursică, George Constantin, Mihai Pintilie, Gabriel Duțu, Paul Albert Berenstain, Raluca Florea, Florin Chitic, Cătălin Bîrsan, Valentina Coman, Alexandra Codrescu, Adriana Silvia Rapotan, Laura Tudorie, Irina Sîrbu, Iulia Roman, Maria Bîrsan, Ana Fotachi, Ștefan Bărbuță, George Popa, Iulia Baltă ș.a. Temele abordate au oglindit preocupările tinerilor gălățeni. La prima întâlnire care a avut loc joi 15 iulie, tânărul actor gălățean *Ciprian Brașoveanu* și prietenii săi ne-au introdus în lumea fascinantă a teatrului. Una din întâlniri a fost **dedicată dragostei**. Pornind de la cuvintele Apostolului Pavel din Epistola I către Corinteni 13.2: „Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință

încît să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt”, tinerii gălățeni și-au împărtășit crâmpoie din cea mai frumoasă poveste de dragoste citită sau trăită. Despre **ce înseamnă să fi adolescent în anul 2010** am aflat la următoarea întâlnire, bineînțeles de la adolescenți! Am creionat împreună profilul comunității gălățene de adolescenți cu ajutorul jocurilor de grup ce au avut ca efect conștientizarea membrilor comunității cu privire la probleme de interes comun.

La altă întâlnire, **Despre muzică și poezie** ne-a vorbit *poetul Iulian Grigoriu* uimindu-ne cu erudiția și sensibilitatea sa. Ne-am delectat ascultând poezii dragi poetului, nepublicate încă, în lectura sa și a *actorului Ciprian Brașoveanu*, pe acorduri de *Bach, Telemann*, dar și *Pink Floyd*.

Cărți de care m-am îndrăgostit și cărți pe care le critic au fost alte teme care au trezit interesul tinerilor. Au avut loc discuții și prezentări de cărți în scopul creșterii interesului pentru lectură și conștientizării tinerilor asupra importanței lecturii ca modalitate de dezvoltare personală. Dintre cărțile care le-au plăcut în mod deosebit aș aminti: *Vârsta inocenței, Roșu și negru, Portretul lui Dorian Gray, Străinul, Procesul, Tess d’Urberville, Noaptea de sânziene, Romanul adolescentului miop*. O întâlnire am dedicat-o **Omului Frumos!** Am citit fragmente din cartea lui *Dan Puric - Despre Omul Frumos*, am vizionat cele patru DVD-uri cu conferințe susținute la Ateneul Român în anul 2009 și toți ne-am promis în sinele nostru

să fim oameni frumoși! Au urmat întâlniri în care am vorbit **despre Internet** și despre influența sa asupra relațiilor umane, **despre schimbările ce vor avea loc în anul 2012**. La ultimele întâlniri ne-am amintit de **copilărie și de vacanțe**, de locuri minunate și oameni frumoși de care ne-am îndrăgostit

și pe care-i purtăm în inimile noastre. Ne-am amintit de *Vama Veche, de Portița, de Ceahlău, de Valea Trotușului și Valea Rece, de plimbarea cu vaporețul pe Sena, de Grădina Luxembourg* unde în zilele caniculare, tineri în șezlonguri citeau, despre vizita la *Biblioteca Națională a Franței, de cochetele cafenele vieneze, de concertul muzical din Piața San Marco din Veneția* dintr-o după-amiază fierbinte. Și pentru că nu am participat la balul mascat de la Veneția, am organizat la ultima întâlnire un **bal mascat**. În cadrul acestei întâlniri, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, domnul profesor *Zanfir Ilie*, i-a felicitat pe

toți tinerii gălățeni care au ales și în vacanță Biblioteca și le-a oferit cărți și diplome de membri ai *Clubului de vacanță – Cafeneaua culturală 2010!*

Doresc să mulțumesc din toată inima tuturor celor care au contribuit la realizarea *Cafenelei culturale*.

Istoria donației Frații Arămescu (II)

Corneliu Stoica

Miami, 7 Mai 1972

Stimate Domnule Stoica,

Am primit scrisoarea D-voastră din 29 Aprilie cr. pentru care vă mulțumesc. La data de 12 Aprilie cr. am scris despre dorința mea de a lăsa colecția Arămescu României, președintelui Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Domnul Dumitru Popescu, scrisoare acompaniată de Biografii, Cataloage, Articole din ziare, Inventar etc. De asemenea, la aceeași dată, am făcut cunoscut Ambasadei Române din Washington hotărârea mea care a fost primită cu mult entuziasm.

După cum văd cu bucurie, și d-voastră, împreună cu doamna președintă Ruxanda Simionică, și organele județene de partid și de stat ați primit oferta mea de a nu înstrăina Colecția Arămescu, ci de a face parte din patrimoniul spiritual românesc, fiind găzduită în orașul căruia în mod firesc îi aparține. Urmez sugestiile d-voastră de a dona această colecție Muzeului de Artă Contemporană din Galați, care ne-a găzduit atât de generos în 1968 și unde există deja o sală Arămescu, care ar putea fi extinsă pentru a putea cuprinde și restul lucrărilor. După cum indicați procedura legală pentru a efectua aceasta ca și transportarea lucrărilor, pe care o recomand ca și în trecut, cutii de carton și prin avion, vor privi pe destinatar.

Hotărârea D-voastră de a dezveli o placă comemorativă pe casa de la Liceul V. Alecsandri pentru sculptorul Constantin Emil Ticu Arămescu (6 Mai 1914 - 19 Aprilie 1966) de asemenea mă umple de bucurie ca și participarea mea la deschiderea expoziției Arămescu la Galați, poate în toamnă, în care caz ar fi bine ca aceste două date să coincidă, dacă nu faceți această dezvelire până atunci care îmi este tot atât de agreabilă mie.

Numărul sculpturilor pe care le voi trimite este în jurul lui 70 sculpturi, 40 - 50 picturi și desene pe hârtie 200 - 300. Desigur, numărul existent al lucrărilor este mai mare, restul de asemenea să revină Colecției Arămescu după moartea mea.

Cartea Frații Arămescu de Petre Comarnescu va fi în curând în librării, vă rog să mă anunțați când apare.

Deci acestea sunt considerațiile mele privitor la propunerile D-voastră. Sunt complet de acord cu aceste propuneri, mândră în numele meu și al fratelui meu de a contribui la îmbogățirea moștenirii valorilor românești. Aștept cât de curând dispozițiile D-voastră pentru transportarea lucrărilor.

Cu mulțumiri și distinse salutări,
Georgeta Arămescu Anderson

La 15 august 1972, doamna Arămescu ne comunica plecarea spre țară a colecției.

Miami, 15 august 1972

Stimate Domnule Stoica,

Nu v-am scris de mult deoarece doream să am rezultate concrete să vă comunic și am fost desigur mult ocupată ca să le obțin, dar în sfârșit pot să vă anunț cu bucurie acum : Colecția Arămescu, compusă din 73 de sculpturi, 40 picturi, 160 uleiuri pe hârtie plus desene 94 și 5 uleiuri personale ale mele, ca și lucrări românești (2 costume, fețe de masă etc.) și arhiva Arămescu au plecat de la Miami spre New York, de unde mâine pleacă cu avionul Companiei Pan American (102) la București, unde vor sosi joi 17 august la ora 4,30 p.m. De la Ambasadă s-a dat o telegramă d-lui Deac de la Oficiul Expozițiilor de Artă, unde am adresat pachetele, str. Batiștei 13. Sunt 23 de pachete, care sper să ajungă cu bine, fiind munca noastră de 20 de ani. Vă rog să vă interesați acum de transportarea de la București la Galați, să se facă în bune condiții și cu mare atenție. Am recomandat să nu se deschidă pachetele la București, ci numai la Galați, deoarece este destul de greu și riscant să fie deplasate și replasate, trebuie mult timp.

În orice caz, relativ de repede, dorința noastră, cu ajutorul dumneavoastră, s-a realizat și vă mulțumesc din suflet pentru interesul ce l-ați depus pentru buna reușită a acestui eveniment cultural, care ne face cinste și nouă, și Galațiului nostru de naștere, și D-voastră care ați pornit roțile în această direcție. Am un tablou pe pânză să vă alegeți din cele ale mele. Acum vă rog ca D-voastră de la Cultură din Galați să urmăriți ajungerea lucrărilor la Galați, instalarea în Muzeu, și să mă anunțați când va fi data deschiderii expoziției, în septembrie sau octombrie, când sper că voi fi invitată la deschidere la care plănuiesc să asist dorind să nu fie prea târziu ca să mai apuc timp bun de vizitat Țara. De asemenea vă însărcinez pe D-voastră cu placa comemorativă pentru Ticu să presați să se facă placa și s-o instalăm în același timp cu deschiderea Colecției. Pe verso vedeți unul din articolele publicate despre plecarea acestei colecții

din Miami. Și ziarul New York Times, cel mai mare din Țară, a anunțat acest eveniment artistic. Am primit de la Meridiane 4 cărți de Petru Comarnescu „Frații Arănescu”, 2 în românește, 2 în englezește. Sunt foarte frumoase. Sper că se vând la București și la Galați. Vă rog dacă puteți scrie un articol despre apariția cărții ca s-o cumpere oamenii, mai ales acum când toată colecția va fi la Galați.

Aștept cu nerăbdare să vă revăd, și Galațiul meu iubit, și să stau mai mult de data aceasta. Poate îmi găsiți o cameră undeva - nu la hotel -. Cu mulțumiri și salutări distinse,

Georgeta Arănescu Anderson

P.S. Vreau să sosesc la Galați cu câteva zile înainte de deschiderea expoziției pentru a ajuta la instalarea ei.

În „Viața nouă”, nr. 8644 din 30 septembrie 1972, prezentând cartea lui Petru Comarnescu „Frații Arănescu”, am informat cititorii despre gestul pictoriței „de a dona fără nici o condiție”, Muzeului de Artă Românească Modernă și Contemporană din Galați 70 de sculpturi ale lui Constantin Ticu Arănescu și circa 200 de lucrări de pictură și grafică ale sale, menționând că artista și-a exprimat dorința ca după moartea sa întreaga colecție să revină Muzeului de Artă gălățean.

Ajunse la Galați în cursul lunii septembrie, lucrările, evaluate, la plecarea din America, la peste 75.000 de dolari, au fost prezentate publicului în expoziția a cărei deschidere a avut loc în ziua de 21 octombrie 1972.

La vernisaj au vorbit prof. Nicolae Itu, directorul muzeului, doamna Arănescu și dr. în istoria artelor Nicu Filip. Catalogul „Donației Arănescu”, întocmit de muzeu, menționează 66 de sculpturi ale lui Ticu Arănescu, 40 de picturi și 160 de desene ale lui Gigi Arănescu, 4 icoane din lemn sculptat și pictat aparținând ambilor artiști („Sf. Ilie”, „Cina cea de taină”, „Crăciun și Paște”, „Maria cu Iisus”), precum și un bust al lui Ticu Arănescu, semnat de Tony Lopez, realizat din lut ars și soclu de lemn (51x20,5x20,5 cm). Pe coperta catalogului, Nicolae Itu notează: „Actul de donație al artistei Georgeta Arănescu-Anderson confirmă dorința de a integra creația ei și a fratelui său, Constantin Arănescu, în contextul culturii poporului român din mijlocul căruia s-au ridicat și a cărui sevă urcă vertiginos în opera lor. Plecați cu mulți ani în urmă din Galați, Georgeta și Constantin Arănescu se întorc în locurile copilăriei dăruind orașului natal rezultatul strădaniilor lor creatoare din ultimii ani. Expoziția pe care o prezentăm acum publicului gălățean, compusă din 40 picturi, 67 sculpturi și 160 desene este cea mai numeroasă donație făcută până în prezent muzeului nostru, ea constituind fondul de bază pentru oricare manifestare închinată celor doi artiști, fie

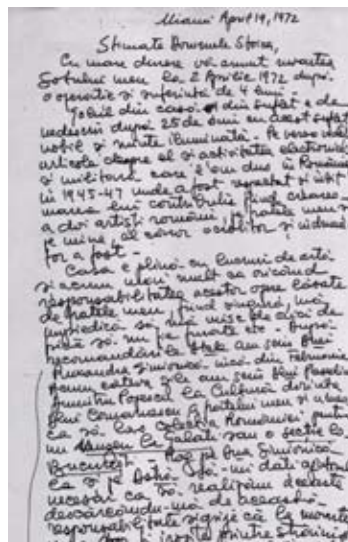
în țară, fie în străinătate. Gestul artistei, dincolo de semnificația lui artistică, denotă o profundă simțire patriotică; Muzeul de artă modernă și contemporană românească din Galați primește donația adresând artistei Georgeta Arănescu calde mulțumiri!”

Formalitățile legale ale donației au fost întocmite după această dată. Prin Decizia nr. 630 din 8 noiembrie 1972, Consiliul Popular al Județului Galați a acceptat donația, iar apoi Actul de donație nr. 690 din 8 noiembrie 1972, conținând și o Anexă în care sunt consemnate titlurile și datele muzeale ale unui număr de 271 de lucrări, a fost înregistrat și autentificat la Notariat sub nr. 5546 din 10 noiembrie 1972 (documentele se află și în Arhiva Arănescu de la Biblioteca V.A. Urechia, unde am putut să le consultăm). În acest act sunt menționate următoarele condiții:

- 1) Donația să devină parte integrantă a fondului muzeal al Muzeului de Artă Modernă și Contemporană Galați;
- 2) Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Galați să organizeze o sală permanentă în incinta sa, care să poarte numele Donația Arănescu și să fie prezentate publicului, pe rând lucrările din prezenta donație;
- 3) Donația Arănescu să fie unitară, inalienabilă și permanentă, oriunde ar fi Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Galați.

Din cauza tergiversărilor Consiliului Culturii și Educației Socialiste, cu toate insistențele Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Galați și a Consiliului Popular Județean, placa memorială dedicată sculptorului Constantin Emil Ticu Arănescu nu a putut fi instalată, neobținându-se aprobările necesare. Și când ne gândim că ea conținea doar un text ca acesta: „Aici s-a născut la 6 mai 1914 sculptorul Constantin Emil Ticu Arănescu, mort la 19 aprilie 1966 la Miami, S.U.A., fiul profesorului George Arănescu, director al Liceului Vasile Alecsandri între 1.02.1914 – 21.07.1916 și 1.02. – 30.11.1919”. Mai marii diriguitori ai culturii din acea vreme invocau faptul că pentru o astfel de acțiune trebuia obținută aprobarea Comitetului Central al P.C.R., aprobare care nu a fost acordată.

O dată cu această mare donație, doamna Arănescu a dăruit Bibliotecii „V. A. Urechia” o serie de documente, iar în scrisoarea din 10 iunie 1973 ne-a informat că la cererea domnului Nedelcu Oprea, directorul acestei instituții, a trimis bibliotecii un „dosar-archivă”, conținând 54 foi de articole din ziare, 23 fotografii și 13 cataloage, care vor fi prezentate publicului ca „Familia Arănescu”, promițând să completeze în viitor acest dosar cu multe alte documente, ceea ce a și făcut. În prezent, donația Arănescu de la Biblioteca „V.A. Urechia” este alcătuită din nouă mape cuprinzând corespondența

celor doi frați, extrase din presa românească și cea din străinătate, fotografii, acte de identitate, jurnale de impresii de la expozițiile organizate, două manuscrise ale cărții „Memorii” (devenite ulterior volumul „De la Pacific la Dunăre ...”, Editura Junimea, Iași, 1978), peste 100 de lucrări de grafică și pictură pe hârtie aparținând Georgetei Arănescu-Anderson.

După 1975 eu am trecut din nou la catedră, iar corespondența cu doamna Arănescu s-a rărit, pentru ca la un moment dat să se întrerupă, mai ales că cenzura vechiului regim își spunea tot mai mult cuvântul. În 1990, când democrația a început să funcționeze și-n România, iar presa a devenit într-adevăr liberă, i-am scris iarăși artistei, informând-o și cu faptul că directorul Muzeului de Artă Vizuală din Galați (între timp acesta și-a schimbat denumirea) este pictorul Simion Mărculescu, pe care îl cunoscuse încă din 1968, acesta fiind pe atunci muzeograf principal. Scrisoarea mea a bucurat-o pe doamna Arănescu. La 12 martie 1990 îmi răspundea:

Miami, Martie 12, 1990

Dragă Domnule Stoica,

Scrisoarea d-tale a fost o surpriză dintre cele mai plăcute, să reluăm legătura după atâția ani și să am vești despre colecția noastră în Muzeul de Artă de la Galați. Mă bucur că dl. Simion Mărculescu, pe care l-am cunoscut, e director. Vă rog să-i transmiteți salutările mele și să-l întrebați dacă pot să trimit din ultimele lucrări ca să se adauge Colecției Arănescu. Neavând copii, nu rămâne nimeni să se îngrijească de aceste tablouri și desene, iar dorința mea este să aparțină României. O veste din partea domnului Mărculescu m-ar bucura...

Vă rog să transmiteți Galațiului meu iubit cele mai bune urări de prosperitate și fericire și marea mea dorință de a-l mai vedea o dată, cu voia lui Dumnezeu. Familiei D-voastră cele mai bune urări de sănătate și succes.

Alăturat includ lista cu activitatea mea de după 1969, catalog și critice. Salutări cunoscătorilor.

Cu cele mai bune urări,

Georgeta Arănescu Anderson

P.S. Iertați-mi scrisul, cu sănătatea nu o duc bine.

Comunicându-i că Galațiul este fericit să-i primească și restul lucrărilor, doamna Arănescu din nou ne-a scris la 21 mai că o preocupă gândul „de a repatria toate lucrările din colecția personală”, făcând demersuri pentru ca un prim set, alcătuit din 10 tablouri (uleiuri pe pânză) și 40 uleiuri pe hârtie, să plece spre Galați. Știrea am difuzat-o în articolele

mele din „Viața liberă” (nr. 138, 6 iunie 1990), „Partener” (nr. 6, 20 iulie 1990), „Gazeta noastră” (Anul I, nr. 19, 20 - 25 iulie 1990).

Lucrările au fost expediate din Miami pe data de 2 iulie 1990, prin Firma Withers, care a făcut împachetarea și transportul pe apă până la Rotterdam, iar de aici, până la Galați. Toate cheltuielile au fost suportate de pictoriță. Cu ele și cu celelalte existente în patrimoniul muzeului a fost organizată în lunile aprilie-mai 1991 o expoziție cuprinzând 53 de lucrări de pictură și 30 de grafică. A urmat o retrospectivă „Frații Arănescu”, în iulie - august 1992. La ambele manifestări pictorița, fiind bolnavă, nu a mai putut participa. Ulterior, după moartea sa (1994), prin testamentul lăsat, și celelalte lucrări proprietate personală, rămase în America, au revenit Muzeului de Artă Vizuală din Galați.

Am scris la vremea respectivă despre durerea gălățenilor simțită la trecerea în lumea umbrelor veșnice a pictoriței, încheind astfel articolul meu apărut în „Viața liberă” (nr. 1394, 13 iulie 1994): „Ar fi dorit ca la expoziția deschisă de Muzeul de Artă Vizuală, în iulie 1992, să revină în orașul natal, unde a văzut lumina zilei la 25 iulie 1910, oraș pe care l-a iubit atât de mult și căruia a ținut să-i rămână aproape în întregime opera ei și a fratelui. Vârsta înaintată și boala de care suferea (Parkinson) nu i-au mai permis, astfel că artista s-a strămutat la cele veșnice fără a ne mai da posibilitatea ca noi, gălățenii, să o revedem. Ne mângâiem cu lucrările pe care ni le-a lăsat, care își vor revărsa în continuare lumina de pe simezele Muzeului de Artă Vizuală din Galați

și ale altor muzee din țară, rugându-l pe bunul Dumnezeu s-o odihnească în pace!”

D o n a ț i a
Arănescu de la cele două instituții de cultură din Galați are o valoare documentară și artistică inestimabilă și ea ar merita să facă obiectul unui muzeu, propunere care, prin articolele mele, am mai făcut-o cunoscută Primăriei, Consiliului

Local și Consiliului Județean Galați, dar care până acum n-a găsit încă receptivitatea necesară. Înființarea unui astfel de instituții culturale ar constitui în același timp și un obiectiv turistic de mare atractivitate. În fond, este și o datorie morală față de doi vrednici fii ai Galațiului care, deși au trăit și au creat în America, prin opera lor, au rămas profund români și ne-au lăsat o moștenire de mare valoare artistică. Să le-o prețuim deci cum se cuvine și să-i cinstim pe măsura gestului lor nobil de adevărat patriotism!

Figuri în mișcare 1

Documentar

Din presa gălățeană din secolul al XIX-lea (II)

Leonica Roman

În 1881 a apărut *Calendar român pentru toți* în care singurul semnatar, Romulus N. Preda, publică reflecții, maxime, statistici. (1) În 1882 a apărut *Galații*, la care colabora Alexandru Vlahuță și cuprindea traduceri din C. Mendès, P. Loti. (2)

Între 1881 și 1883 apare o gazetă umoristică în 37 de numere, *Briciul*, ale cărei articole sunt scrise într-una din limbile: română, franceză, greacă, germană.

În perioada ianuarie – iulie 1884 apare *Atheneulu. Revista encyclopedica*, „foaie enciclopedică” ce cuprinde texte cu caracter didactic din Goethe, Lessing, Buffon, Voltaire, republicări ale unor lucrări de V. Alecsandri, dar și articole de gramatică română, artă, despre metoda intuitivă semnate de Gr. Petroveanu. (3)

În 1889 văd lumina tiparului alte publicații gălățene: *Amicul pedagogiei (12-28 martie)*, *Biserica și școala*, o revistă religioasă cu apariție lunară, apoi bilunară, care a apărut cu întreruperi până în 1897. Bilunar, apare *Fortuna. Organ pentru comerț, industrie, marină și finanțe (decembrie 1889)*, iar lunar, *Dunărea. Revistă literară și științifică*, în care se publică versuri, proză, traduceri din reviste științifice. La cele 5 numere de apariție colaborează Gheorghe Warlam și Lazăr Bodescu.

Un an mai târziu, în 1890, apare *Almanahul personalului Marinei Regale. Bastimentele de Resbel și de Comerț ale României*, care are valoare documentară deosebită prin datele privind istoricul navigației pe Dunăre (4).

În 1891 apar diverse publicații: *Calendarul muncitorului*, *Lloydul* - ziar comercial (ianuarie), *Aurora* - revistă științifică-literară (ianuarie - februarie), *Marinarul* (februarie). Tot în acest an apare și *Revista Dunareana* - publicație literar-recreativă, în ale cărei numere (8) s-au republicat poeziile ale lui Mihai Eminescu, s-au publicat versuri (Th. D. Speranția, Matilda Cugler Poni și Al Sihleanu), proză (A.G. Milcov, traducere din Cătușle Mendès și Currer Bell) și

o „Cronică științifică” având informații cu caracter local (5).

Primul calendar socialist românesc, *Calendarul pozitivist* vede lumina tiparului în 1892, fiind editat de Clubul Muncitorilor din Galați. Calendarul cuprinde studii, comentarii, reportaje, evocări istorice, literare ce vizează formarea conștiinței de clasă a celor ce muncesc.

La 25 iunie 1892 apare bisăptămânalul *Trompeta Covurluiului*, acesta fiind un organ politic și economic ce apare cu o mică întrerupere până în 20 ianuarie 1894, însumând 132 de numere. În perioada 17 august – 27 septembrie 1892, apare ziarul *Sentinela Dunării. Organ politic-economic* inițial de 3 ori pe săptămână, apoi zilnic. Începe cu Anul I nr. 14 socotindu-se continuare la nr. 13 la *Trompeta Covurluiului* (6). Articolele sale tratează informații cu caracter local. În paginile lui se găseau traduceri din Georges Ohnet și Armand de Pontmartin, dar și republicarea romanului lui Al. Macedonski *Thalassa*. (7)

Tot în 1892 apare *Ecoul* - ziar liberal-conservator, zilnic (septembrie – noiembrie) și *Lucrătorul* - organ social-democrat, din care apar 16 numere, el încetându-și apariția în februarie 1893.

În 1893 apare *Gazeta de Tecuciu*, o foaie comercială, industrială, financiară și administrativă, precum și *Torpila*, un ziar imparțial al intereselor locale. În 1894 apar publicații ca *Dunărenii*, revistă bilunară de literatură, științe și arte (februarie), *Vulpea*, un organ bisăptămânal umoristic ne-politic, dar foarte politicos (iulie - septembrie), *Liberalul gălățan*, un organ al Partidului Național-Liberal din Galați, cu o apariție zilnică până în 5 decembrie 1896.

În perioada mai 1895 – iunie 1897 în peisajul presei gălățene își face apariția o gazetă de umor versificat: *Coada dracului. Jurnal de cabaslăcuri, moftarături, gogoșeri, și fel-de-fel de scamatorii; lucrate în poezii*, din care au apărut 26 de numere.

Între 9 februarie – martie 1897 e înlocuită de *Clopotul*, un ziar săptămânal umoristic în 3 numere. În perioada 25 decembrie 1898 – ianuarie 1899 apare *Sfârșitul lumii*, o gazetă umoristică săptămânală, în funcție de posibilitățile financiare,

Localia • Localia • Localia • Localia • Localia • Localia

iar „Prețul după obrazul omului de la 10 bani în sus”, publicația fiind o continuare a ziarului cu același profil *Coadă dracului* (8).

În 1896 apar *Albumul învățătorului*, săptămânalele *Dorința* (iunie - iulie), *Vedeta* (iunie), *Jos Malacsalele* (iunie - august), dar și *Financiarul*, o foaie periodică în 18 numere, ce „apare după orice tragere importantă” (9), iar în 1897 apar publicații ca *Tecuciul* - organ național-liberal săptămânal, *Sfirșit de veac* - revistă lunară de literatură și știință, *Curierul conservator* - un organ zilnic, politic, comercial și literar.

Din publicațiile apărute în 1898 merită menționat *Buletinul Camerei de comerț și industrie. Circonscripția a VI-a*, deoarece această publicație bilunară a apărut până în 1946.

În 1899 apare revista *Semănătorul. Revistă pentru popor și școală*, (ianuarie - mai) printre ai cărei numeroși colaboratori se numără și V.A. Urechia (10). Alte publicații apărute în acest an sunt: *Orientul* - ziar cotidian (până în nov. 1900), *Fulgerul* - ziar conservator (mai), *Ghiveciul electoral* - sub direcția unui comitet de alegători (mai), *Ardeii* (5 numere), *Alarma Covurluiului* (august-noiembrie) precum și *Voința Tecuciului* - un organ săptămânal național liberal (până la 4 februarie 1900).

Anul 1900 aduce în presa gălățeană noi publicații. Acum apare unicul număr din *Rămas bun*, un ziar publicat de grupul de evrei emigranți. Din ianuarie 1900 până în decembrie 1913, cu o apariție neregulată și cu întreruperi, apare *Aurora. Ziar modest, moralist, poetic, hazliu, atigător, nepolitic*, etc. În perioada 25 ianuarie - mai 1900 „apare după plac și după buget” (11) *Inainte*, având de la numărul 2 subtitlul: Ziar de mon caprice, totalizând 4 numere. Tot acum apare o altă publicație de scurtă durată *Viața muncitorilor. Gazeta muncitorilor din Galați. Ziar socialist*, cu o apariție săptămânală între 11-26 martie 1900. La 22 aprilie 1900 apare *Tribuna liberală. Ziar național-liberal*; deși are întreruperi de apariție de mai multe ori și o periodicitate variabilă apare până la 2 februarie 1930. În mai apare o altă publicație scoasă de evreii emigranți *Ecoul emigranților* (număr unic). La 2 iulie apare sub direcția lui A. Barbette, *Nedumeritul*, un ziar politic, comercial, industrial, financiar, științific, cu mențiunea că „Apare în toate zilele o dată pentru totdeauna” (12). Cu o apariție săptămânală apare între 4 septembrie 1900 - 1 aprilie 1901 *Avântul. Organ poporanist*, reluându-și apariția între 2 octombrie 1904

- 1 martie 1905.

Presa gălățeană de odinioară care a văzut lumina tiparului la tipografia precum „Francisci Momferrato”, „Frédéric Thiel”, prin multitudinea publicațiilor, fie ele și cu „viață scurtă”, face dovada interesului pentru cultură ce exista în orașul nostru. Între personalitățile care au avut un rol important la realizarea acestor publicații amintim: P. Ap. Antoniady, Th. Codrescu, Marius Cugino, V. Vrabie, C. C. Troteanu, G. Baronzi, D. Ștefănescu. Efortul lor se alătură efortului celorlalte personalități ale culturii din țările române, care au urmărit prin scris să răspândească cultura în rândul maselor, pentru a le scoate din întunericul neștiinței și a trezi în ei conștiința națională.

Note:

1. Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Dicționarul presei românești: (1731 - 1918)*, Editura Științifică, București, 1995, p. 112.
2. Hangiu, I., op. cit., p. 309.
3. Ibidem, p. 85.
4. Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Calendare și almanahuri românești: 1731 - 1918: Dicționar bibliografic*, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 101.
5. Hangiu, I., op. cit., p. 548.
6. ***Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. 1, *Librăriile Socec & Comp.*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1913, p. 669.
7. Hangiu, I., op. cit., p. 639.
8. ***Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. 1, *Librăriile Socec & Comp.*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1913, p. 133-134; Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Dicționarul presei românești: (1731 - 1918)*, Editura Științifică, București, 1995, p. 127.
9. ***Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. 1, *Librăriile Socec & Comp.*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1913, p. 255.
10. Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Dicționarul presei românești: (1731 - 1918)*, Editura Științifică, București, 1995, p. 383.
11. ***Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. 1, *Librăriile Socec & Comp.*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1913, p. 327.
12. Ibidem, p. 448.

BIBLIOGRAFIE

CĂRȚI

*** Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. 1, *Librăriile Socec & Comp.*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1913.

Hangiu, I., *Dicționarul presei literare românești. (1790 - 2000)*, Ed. a 3-a, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004.

Hâncu, Gheorghe, *Presa gălățeană, [196-?]*, deținător: Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, „manuscris”.

Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Calendare și almanahuri românești. 1731 - 1918. Dicționar bibliografic*, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1981.

Răduică, Georgeta; Răduică, Nicolin, *Dicționarul presei românești. (1731 - 1918)*, Editura Științifică, București, 1995.

ARTICOLE

Guruianu, Virgil, *Presa gălățeană de odinioară (I)*, în: *Viața liberă*, nr. 698, 9 aprilie 1992.

Guruianu, Virgil, *Presa gălățeană de odinioară (II)*, în: *Viața liberă*, nr. 701, 13 aprilie 1992.

Guruianu, Virgil, *Din presa gălățeană de odinioară (III)*, în: *Viața*

Caloianul și Paparuda

Legarea și dezlegarea ploilor (II)

Eugen Holban

ani. *M-am dus într-o zi la vie de unul singur, că era aproape de sat. Când am ajuns acolo, am văzut așa, ca un copil, pus sub un butuc. Am fugit repede la tata și i-am spus că în via noastră e un copil mort. Tata a lăsat treaba, a mai luat un om și am mers câte trei acolo. Era un căluian. A luat un harac și l-a stricat ca să-mi treacă mie frica. Altfel l-ar fi lăsat neatins.*” (Moș Virlan, 77 ani – Cudalbi, inf. din anul 1969). Întâmplarea s-a petrecut în anul 1904.

Deși pare un amănunt banal, important doar pentru faptul că se confirmă felul în care era depus uneori căluianul, adică (și) la rădăcina unui butuc de vie – fără a fi îngropat – trebuie să mai remarcăm dimensiunea și expresivitatea modelajului, aspecte care l-au putut păcăli pe un băiat destul de mare și care nu credem că era în nici un caz străin de existența acestui ritual. Se vede însă foarte clar că, practic, el nu fusese încă implicat până în momentul respectiv în rosturile profunde ale acestui ceremonial. De fapt, în Cudalbi, precum în majoritatea satelor, fetele – fetițele – erau cele care modelau căluianul și făceau tot ceremonialul. Băieții participau fără a se implica întrutotul. Băiatul nu a remarcat doar asemănarea căluianului cu un copil, ci a confundat – pur și simplu – modelajul cu un copil adevărat, ceea ce dă o altă dimensiune actului artistic, dar și ritualului în sine. Modul în care a reacționat acest preadolescent în fața unui căluian nu este un act singular. Imaginea modelată din lut, deși se făcea în unele sate doar o singură dată pe an, se imprima temeinic în memoria sătenilor și mai ales în cea copiilor. Întâlnindu-se apoi cu alte imagini antropomorfe, și mai ales cu unele din plastica țărănească, imaginea caloianului putea stimula într-un anumit fel, creația. Să nu uităm că la realizarea expresivității modelajului contribuia și funcția lui ritualică majoră, în strânsă legătură cu o mare speranță, adică declanșarea ploilor. Nu era vorba deci, de un act formal, făcut cu scopul de a bifa doar în mod festiv, unul din obiceiurile satului. Căluianul era modelat, priveghiat, bocit și apoi trimis ca sol, – cândva – la o divinitate pluviometrică iar în ultimul timp la Dumnezeu, pentru a-L ruga să dea ploaia necesară revigorării recoltelor arse de secetă.

Întreaga comunitate sătească își punea o mare speranță în influența pe care o putea exercita această păpușă de lut, modelată cu pricepere – și deseori cu mult talent chiar de către copii. Și tot copiii – în special

fetițele – îndeplineau tot ceremonialul prin care solul, căluianul, era trimis la Dumnezeu ca să-L roage să dea binecuvântata ploaie.

Realizăm oare noi astăzi efectul, dimensiunile psiho-spirituale pe care le avea acest obicei asupra copiilor – țăranii maturi de mai târziu – obicei în care ei erau implicați ca principalii actanți chiar de la vârsta de 6-7 ani?

Referindu-se la unele variante ale bocetului, cum ar fi bunăoară: „(...) *Mama te-a crescut / Și te-a părăsit; / Mult te-a căutat / Până te-a aflat (...)*”, Mihai Pop afirmă că aceste versuri amintesc de tema principală a baladei Miorița.

Practicile de invocare a ploilor au origini străvechi și, inițial, au fost însoțite de sacrificii umane. Mai târziu acestea au fost înlocuite cu figurine din lut.

„La romani, cu ocazia sărbătorii Argeilor numită în popor „caianus” (16-17 martie), vestalele, în prezența preoților și a magistraților, aruncau de pe Pons Sublicius în Tibrul 24 de păpuși, figuri de lut sau simulacre de trestie. Dacii aveau un obicei asemănător, păstrat până astăzi în sud-estul Dunării (spațiu ocupat acum de români și aromâni), când, la începutul secerișului oficiau un ritual magic de alungare a secetei prin îngroparea sau aruncarea pe apă curgătoare a unei păpuși de lut (probabil altă dată fecioară), numită Căluian (...)” (Violeta Ionescu, *Sărbătorile antichității*, Ed. Axis Libri, Galați, 2009, p.29) (Apud N. Densușianu, *Dacia Preistoric*, p. 259; a se vedea și Em. Elefterescu, *Caloian*, „Șezătoarea” XXX, vol. XVIII, 1922, pp. 169-170).

PAPARUDA

În a treia joi după Paști, mai precis după oficierea ceremonialului de deshumare și depunere pe apă a căluianului - în cazul în care ritualul era complet - așa cum am pomenit și în textul subcapitolului precedent, grupul de surate mergea la Paparudă, obicei în care se implica aproape întreaga comunitate.

Cineva dintr-un grup, fată sau băiat, se făcea Paparudă. Se dezbrăca mai întâi de haine și își acoperea trupul cu tulpini de boz. Grupul juca în jurul lui - a ei - cântând: „*Paparudă, rudă, / Săi în sus și udă. / Cu găleata plină, / Apele să vină. / Cu găleata rasă, / Apele să varsă*”... etc.

În majoritatea satelor din sud-estul Moldovei ni s-a precizat că este vorba de o singură persoană - dintr-un grup - care se îmbrăca cu boz pentru a deveni paparudă. În unele sate am primit, însă, informații despre existența unui grup format din 3-5 paparude. Acestea umblau în grup însoțite de o fată îmbrăcată normal și cu o traistă pe umăr. Ea aduna darurile oferite de gospodine. Umblau pe drumurile satului cântând și jucând, iar gospodinele ieșeau la poartă cu o găleată sau o cofă plină de apă și cu o cana-ulcică. După ce udau paparudele îi dădeau fetei care umbla cu traista pâine sau plăcintă, gogoși ori fructe și uneori (și) câte un ban, ca dar.

Dacă apărea pe drum vreo femeie gravidă sau o fată mare, lumea striga: „*Udați-o pe asta, mă, udați-o ca să plouă și să aibă (și) copil frumos!*”. „*Udați-o și pe asta, că e curată și o să plouă!*”. După cum precizează Mihai Pop, citându-l atât pe Dimitrie Cantemir precum și pe Frantz Joseph Sulzer, acest rol putea fi jucat de o fetiță ce nu împlinise încă 10 ani (Mihai Pop, *Obiceiuri tradiționale românești*, ICED, București, 1976, p. 103-104). În cercetările noastre de teren nu ni s-a precizat această vârstă. Ni s-a spus doar că actanții erau preadolescenți și adolescenți.

După Ion Ghinoiu, „*Paparuda (Păpăruda), este o zeiță pluviometrică invocată de o ceată, de obicei feminină, să dezlege ploile în ziua ce-i poarta numele. Atestată în întreg spațiul în care arheologii au scos la iveală urmele civilizației trace. Paparuda este identificată cu zeul indian Rudra. Are înfățișare atropomorfa: sfântă, înaltă și subțire, zeița care diriguiește ploile, care sparge sau unește norii, femeie care umblă cu ploile. (...)*”. (Ion Ghinoiu, *Panteonul romanesc: dicționar*, Buc., Ed. Enciclopedică, 2001, p. 143.)

Flăcăii din comuna Tudor Vladimirescu (Galați) purtau în această zi multe chei cu care puteau deschide ușile caselor în care se ascundeau fete. Când le găseau, le aduceau la fântână și le udau cu nouă găleți de apă. Prin acest act ei produceau în plan simbolic, ceea ce doreau să se întâmple - de fapt - în plan real, prin supraréal, cu repercusiuni asupra naturii, adică, așa cum este ilustrat în versurile unor variante ale bocetului: „*Căluene Ene, / Bagă mâna-buzunar, / Și scoate cheițele, / Deschide porțile, / Să curgă ploile*”.

Uneori, câțiva flăcăi țineau fetele în dreptul streășinei, iar unul din ei se urca pe acoperișul casei și le stropea cu apă. În satul Ionășești, com. Nicorești, paparudele se făceau în ziua de *Foca*. Aceasta era cea mai fierbinte zi și era pericol de foc. Paparudele se făceau atât ca să plouă, dar și să se mai răcorească oamenii.

Referitor la data manifestării obiceiului Paparudelor, menționăm că în majoritatea localităților zonei noastre, este vorba de o dată fixă, adică a treia joi după Paști. Fac excepție satele situate în subzona **Valea Horincei** din zona etno-culturală **Covurlui Nord**. În satele de aici ritualul se face atunci când nu plouă. Facem această precizare deoarece în lucrarea lui Mihai Pop, Paparuda este menționată în subcapitolul *Obiceiuri nelegate de dată fixă* (Mihai Pop, *op. cit.*, p. 109).

Vom mai menționa aici încă un amănunt și anume că aproape în toate satele zonei etno-culturale **Covurlui Nord** nu s-a făcut niciodată Căluianul, ci

doar Paparudele.

Tot în această subzonă – în satul Berești-Meria – am întâlnit o formă de manifestare a ritualului mai puțin cunoscută: tinerii, copiii sau chiar vârstnicii, adunau două brațe zdravene de boz pe care le așezau în formă de cruce pe malul apei. În timp ce le stropeau cu apă, spuneau: „*Cum stropesc eu bozul, așa să curgă ploile. Dă-ne, Doamne, ploaie!*”

Obiceiul Paparudelor a fost semnalat și de etnologul Dorinel Ichim din județul Bacău, în satele din apropierea spațiului cercetat de noi, precizând că este vorba tot de o fetiță de 9-10 ani care interpreta acest rol.

„*Pe timp de secetă obiceiul (Paparudelor) s-a practicat și în satele de pe Valea Sireului. O fată de 9 - 10 ani, îmbrăcată cu boji și însoțită de o ceată de copii de vârsta ei, umblau prin sat, cântând: «Paparudă, rudă, suie-te la cer / Deschide-i porțile să cadă ploile / ca să crească grânele / la vaci și oi laptele». Femeile bătrâne ieșeau cu gălețile de apă și udau paparuda. În câteva sate din sudul zonei a fost semnalat obiceiul îngropării păpușii de lut, o influență*

a «*Caloianului*», practicat în satele muntene» (Ichim Dorinel, *Zona etnografică Bacău*, Editura Sport-Turism, București, 1987, p. 101).

Același autor mai semnalizează prezența acestui obicei și într-o altă lucrare, o monografie a satului Căbești, sat care face parte din com. Podul Turcului. De astă dată, nu mai precizează vârsta actanților, dar menționează

că este vorba de mai multe paparude.

De asemenea: „*În miezul zilei, pe câte o uliță principală din sat se auzea mare zarvă provocată de prezența paparudei. Una sau mai multe fete, purtând pe ele costume cusute din boz și din brusture, însoțite de mai mulți copii, aleargă pe uliță. Ele sunt udate cu apă, în timp ce spun următoarea incantație: «Paparudă, rudă, / Vîno de mă udă / Cu găleata nouă, / Dă Doamne să plouă, / Ploile să vină...». În vechime, membrii paparudei erau răsplătiți cu bani, ouă sau cu alte produse» (Dorinel Ichim, *Monografia fostei comune Căbești*, jud. Bacău, Editura Diagonal, p. 174-175).*

În ceea ce privește alegerea tulpinii de boz ca materie primă pentru improvizarea veșmântului specific acestui ritual, nu credem că este întâmplător. Se spune că în locurile în care crește bozul se găsește apă bună de băut și la o adâncime nu prea mare. De aceea, atunci când sapă o fântână, oamenii folosesc

Paparudele din Comuna Cavadinești

Iorga Nicoleta, Țepeluș Alexandra, Zlati Elena Petronela, gospodina Lenuța Tăune

ca reper pentru alegerea locului respectiv și prezența acestei plante.

Informații deosebit de bogate am găsit și în „Răspunsuri la Chestionarul lingvistic al limbii române”, răspunsuri completate în anii 1884-1886 de către învățătorii și preoții satelor din țară, la întrebările formulate de B.P. Hașdeu. Iată ce au răspuns sătenii din unele așezări, situate în zona noastră, la întrebarea, „**Ce este Paparuda?**”

1. **Comuna Brăhășești. Păpălugă sau Paparuda.** „În a treia joi după Paști, oamenii se udă unii pe alții și, când nu plouă, se udă, mai ales femeile **în poziție**”. (B.P. Hașdeu, *Răspunsuri la Chestionarul limbii române*, B.A.R., Tom Tecuci 3432, f. 28).

2. **Comuna Poiana.** „Paporul se udă cu apă, în credința ca plouă”. (op. cit., Tom Tecuci 3432, f. 392).

3. **Satul Fundeni.** „O femeie ce are puterea de a arde, mai cu seamă pe tineri, și ei ca să scape, se udă unul pe altul” (op. cit., Tom Tecuci 3432, f. 137).

4. **Satul Găiceana.** „Oamenii se udă cu apă la fântână, fără a se face un ceremonial deosebit”. (op. cit., Tom Tecuci 3432, f. 157-158).

5. **Comuna Țepu.** „Paparuda cade în joia a treia după Paști. În acea zi nu se duc oamenii la plug sau la vie. Femeile, fetele și băieții se udă cu apă ca să plouă și, mai cu deosebire, pe femeile care sunt **în poziție**”. (op. cit., Tom Tecuci 3432).

6. **Comuna Corod.** „Paparuda – o ființă de parte feminină, așa cum este și joimărița, se crede a fi niște zeițe, se serbează a treia zi de joi după Pasce (...). Se udă cu apă mari și mici, cât s-ar putea mai tare și numai pentru a ploua. Se udă femeile îngreunate pentru a face copii mai ușor” (op. cit., Tom Tecuci 3432, f. 88).

7. **Satul Gănești.** „Când nu plouă, sătenii cheamă un flăcău sau o fată mare, care se dezbracă la piele și o îmbracă cu bozi legați cu sfoară, de la mijloc în jos. În sus îi fac căciulă țuguată, tot din bozi, așa încât nu se vede nimic ce e înăuntru. I se dă apoi un băț în mână și pleacă prin sat sărind, ducându-se pe la fântână și pe la casele oamenilor, turnând oamenii apă peste **papalugă**, cu cofele și în acel timp **paparuda** chiuie și se scutură. De la case se primesc bacșișuri. Și astfel merge pe la cea mai mare parte din case, crezând că făcând **paparuda**, va ploua...” (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 231).

8. **Comuna Fărțânești.** „O fată ce se îmbracă în niște haine zdrențaroase, de care agață mai multe frunze de brusture și apoi umblă mai multe fete cu dansa prin sat și o udă pe la toate casele, și cu aceasta cred că va ploua în vară”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 146).

9. **Comuna Cuca.** „O sfântă, și are puterea să dea ploaie pe pământ. De aceea o serbează”. (op. cit.,

Tom Covurlui 3420, f. 97).

10. **Satul Mălușteni.** „Un bărbat sau o femeie care își pune pe cap mai multe frunze verzi de plante și apoi se poartă pe la casele oamenilor, spre a se uda cu apă. Aceste obiceiuri au loc când nu plouă timp îndelungat”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 294).

11. **Satul Prodănești.** „Se face o bucată de plasă de boji, cusută cu ață și se îmbracă vreun om cu dansa. Apoi, ceilalți îl poartă prin sat”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 379).

12. **Satul Șivița.** „Papa-ruda (Paparuda). Serbare mică în popor, însoțită cu obiceiul de a se uda cu apă unii pe alții pe nebăgate de seamă, ca semn să dea Dumnezeu ploaie și fac mare haz”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f.389).

13. **Comuna Branișteea.** „Paparuda (păpălugă). Joia a treia după Pasce este obiceiul de a se uda unii pe alții cu apă, fie prin surprindere, fie prin forță, dar fără supărare; toți suferă urmările acestui jocu, atât prin case, cât și prin orișice locuri, mai ales în timpii secetoși, asemenea se crede că în această zi udând pe femeile îngreunate, se va porni ploile”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 76).

14. **Comuna Băleni.** „Poporul nu are nici o credință despre **paparudă**, că dacă se toarnă cuiva apă din cap, atunci se zice **Păpărudă**, fără ca să fie însoțită de vreun obicei”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 5).

15. **Satul Tuscani.** „Păpălugă - îmbracă o fată și zice că este păpălugă. Păpălugă-lugă / sai în sus la nori / și stârnește norii să pornească ploile”.

16. **Orașul Tg. Berești.** „Păpălugă sau Paparuda este o zi dintre Rusalii, care în vremea, mai de demult, pe când era secetă, venea prin sate umblând pe la case, dându-i-se câte o bucată de pâine și o udau cu apă. Mai în urmă se prefăcea câte unul din săteni în păpălugă, își lega pe el boji, buruiene ca să nu fie cunoscut și umbla pe la case, dându-i-se câte o bucată de pâine și îl udau cu apă”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 439).

17. **Comuna Băneasa, plasa Horincea, Tom Covurlui.** „Paparuda - în a patra joi după Paști. Es la fântână cu cofele și se udă unul pe altul, și pe străinii pe care îi întâlnesc în cale, ca să plouă în acea vară”, (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 31).

18. **Comuna Piscu.** „Paparuda. A treia joi după Paști. Poporul o respecta din cauza pietrei - grindinei. Obiceiul este ca în acea zi să se ude cu apă și tinerii, cât și bătrânii, ca semn de ploaie”. (op. cit., Tom Covurlui 3420, f. 5).

19. **Com. Bogdănești-Tutova.** „Când nu plouă se îmbracă un copil cu boji, de sus până jos, încât nu se vadă nici ochii. Altul îl poartă legat cu un capăt de ață, de la casă la casă, unde îi toarnă câte o cofă de apă în cap și începe să joace, să zburde, zicându-i: «Păpălugă lugă, / săi în sus la nouri, și descuie porțile să ploaie ploile, să curgă puhoaietele». (op. cit., Tom Tutova, f. 70).

Paparudele

Casa de Cultură a Sindicatelor Galați, la împlinirea celor... 41 de ani

Ovidiu Ioan Manole

În acest an se vor împlini 41 de ani de existență a Casei de Cultură a Sindicatelor din Galați, o adevărată... viață de om. În atâția ani încercați, această instituție a reușit să reziste în timp pentru că și-a dorit chiar de la începuturile ei să reflecte valorile majore, să contribuie din plin la stimularea vieții culturale gălățene.

Galații au fost dintotdeauna un oraș cosmopolit, deschis către cultură, artă, spectacol în general, iar Casa de Cultură a Sindicatelor Galați a fost și este un adevărat „laborator” pentru descoperirea, formarea și promovarea tinerelor talente locale și naționale.

Casa de Cultură a Sindicatelor Galați este o instituție de cultură care îndeplinește rolul de centru științific și metodologic al activităților din domeniul educației permanente și culturii tradiționale la nivel național, menit să sintetizeze, să conserve, să promoveze și să transmită valorile culturii populare și artei interpretative neprofesioniste din mediul rural și urban, printr-o riguroasă activitate de cercetare, documentare, stocare și valorificare a faptelor de folclor și a datelor din domeniul culturii tradiționale și educației permanente. A fost fondată din dorința expresă de a provoca și întreține un permanent și viu dialog între cele mai diverse genuri ale creației, dovedind prin realizările de-a lungul timpului, implicarea sa în efortul general de integrare în dimensiunea europeană a culturii.

Casa de Cultură a Sindicatelor Galați inițiază și desfășoară proiecte și programe culturale în domeniul educației permanente și al culturii tradiționale, urmărind cu consecvență:

– elaborarea unor programe/proiect de valorificare

a tradițiilor naționale, în vederea stimulării creativității în toate genurile artei interpretative neprofesioniste;

– inițierea unor proiecte de sprijinire și afirmare a creatorilor;

– elaborarea unor proiecte atractive și utile de educație permanentă;

– conservarea și transmiterea valorilor morale, artistice și tehnice ale patrimoniului cultural național și universal;

– organizarea unor cursuri permanente de: canto, muzică ușoară și populară, coregrafie, teatru, dans modern, popular și tematic, instrumente muzicale etc.;

– stimularea perpetuării și valorificării tradițiilor și obiceiurilor în viața culturală;

– desfășurarea unor programe adecvate intereselor și preocupărilor cetățenilor, de petrecere a timpului liber; organizarea unor proiecte periodice

de descoperire și promovare a copiilor și tinerilor talentați prin expoziții de fotografie, expoziții/concurs de desene cu diferite teme, spectacole dedicate copiilor, scenete de teatru din autori români ș.a.;

– dezvoltarea schimburilor culturale pe plan național și internațional, cu instituții și organisme de specialitate.

Însă, să ne întoarcem puțin în trecut. Să nu uităm anii când puteam vedea pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor mari spectacole de teatru, muzică, dans, întâlniri cu mari personalități din toate domeniile artistice.

De a lungul anilor, această instituție a fost condusă de oameni pregătiți, manageri care au reușit să-și lase pecetea în urma lor, așa cum sunt regretații: Constantin Popovici, Tache Ștefănescu, Ioan Manole, regizorul Alexandru Ciorăscu.

Casa de Cultură a Sindicatelor a organizat cursuri de actorie, dactilografie-steno-secretariat, de calculatoare, cursuri de muzică, canto, dansuri moderne și populare, instrumente muzicale, clase de desen,

Echipa managerială mulțumește tuturor instituțiilor partenere și colaboratoare pentru toate realizările, pentru tot sprijinul, implicarea și înțelegerea în realizarea actului cultural gălățean.

Marșul cultural București - Sarmizegetuza, un strigăt mut, dar disperat al culturii

Deși suntem în vacanță, acțiunile de promovare a valorilor materiale și spirituale sunt în plină forță. Așa se face că marți, 6 iulie 2010, Biblioteca Județeană "V. A. Urechia" Galați s-a alăturat proiectului de sprijinire a culturii, inițiat de scriitorul Laurian Stăncescu, un marș care are ca scop susținerea valorilor naționale și readucerea în actualitate a „marilor culturi ale lumii care au îmbogățit, de-a lungul istoriei, spiritul umanității”.

Promotorul acestui tip de act cultural nu se află la prima acțiune de acest fel. După ce în anul 2008 a desfășurat primul marș cultural din lume – plecând de la Băile Herculane, unde a despletit nodul gordian spiritualizat de Hercule - a vrut să continue, în același an, la Curtea de Argeș, un alt proiect asemănător, dar i s-a interzis acest tip de mișcare. Încrăzător în forța culturii, în martie anul acesta, la Drobeta Turnu-Severin, a organizat un alt marș în memoria lui Nichita Stănescu. După o pauză de câteva luni, timp în care a participat la câteva târguri de carte unde lumea vorbea despre cultura românească în strânsă legătură cu lumea antică, i-a venit ideea organizării acestui eveniment.

Începând cu data de **23 iulie 2010**, pe ruta București – Sarmizegetuza, pe traseul paralel cu autostrada, marșul va pleca spre începutul istoriei românești. S-a ales această destinație, deoarece aici se păstrează sacralitatea românească, cetatea fiind simbolul nașterii noastre ca popor. Omul de cultură Stăncescu dorește - și cu siguranță va reuși - să scoată în evidență că „numai cultura poate salva o națiune”.

Chiar dacă oamenii de elită ai culturii românești ocolesc să-și spună păsurile, condeierul s-a simțit în instituția noastră, pentru aproximativ o oră, ca acasă. A înțeles că aici toți lucrăm pentru o singură țintă - **cultura** – și a dezvăluit că acest act este, de fapt, și un mijloc civilizat, dar tacit, de a atrage atenția că „artistul român trebuie să trăiască din munca lui, să nu mai fie considerat un paria, să i se recunoască meritele așa cum se întâmplă în străinătate”. Mai mult, citând un studiu făcut de către „Evenimentul zilei”, a adăugat că s-a ajuns la concluzia – dureroasă – „că un scriitor mediu din străinătate primește de șase ori mai mult decât șase scriitori români la un loc”.

Marșul - gândit ca un act cultural extrem - va fi organizat în două etape:

– prima etapă este București-Târgu Jiu și va consta într-o oprire simbolică la Complexul

Brâncuși unde se vor organiza spectacole în aer liber. A dezvăluit că discutate deja cu Dan Bitman, Nicu Alifantis, Maria Gheorghiu, dar aștepta să vină și alți artiști, lista rămânând deschisă;

– cea de-a doua etapă va fi Târgu Jiu – Sarmizegetuza.

Întrebat despre participare, scriitorul a spus că, la acel moment, știe doar de prezența a trei persoane: el, directoarea postului de Radio Turnu-Severin și un reporter, dar estimează că vor fi în jur de 10 oameni. „Vom străbate zilnic 8-10 Km și indiferent de cum va fi vremea, eu voi duce la bun sfârșit acest marș, chiar dacă voi rămâne singur, traseul fiind unul destul de dificil de parcurs”. Era convins că, „dacă marșul va prinde viață, lumea va reacționa altfel”.

Mediatizarea acestei manifestări culturale unice s-a făcut, atât la nivel național - în toată mass-media - cât și pe plan internațional, comunicatul fiind trimis în Australia, America, Canada și în mai multe țări din Europa. Pe plan extern din partea CNN-ului, s-a primit un răspuns, prin care au fost înștiințați că vor veni să monitorizeze întreaga acțiune.

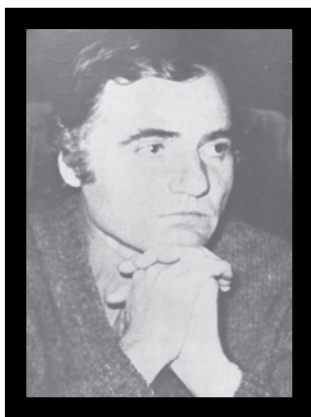
De la inspirații urechiști, scriitorul – un om deschis la tot și la toate - a luat păreri și teme de casă: deschiderea unui blog în care să comunice și să aibă legătură directă cu cei interesați; popasuri concretizate în ateliere culturale în cadrul bibliotecilor existente pe traseu; scrierea memoriilor, a impresiilor, a vieții de zi cu zi, pe întreg parcursul București-Sarmizegetuza.

Personalități precum Laurian Stăncescu nu duc lipsă de idei. Deja în timpul discuției ne-a dezvăluit următorul său plan: **Marșul dacic** al cărui traseu, nedefinitivat încă, este gândit cu extindere peste hotare.

Cum un asemenea inedit eveniment ne privește, pentru că iubim cultura și oamenii de bun simț care știu să-și strige în surdina păsurile, promitem că vă vom urmări și nu uităm că ați promis să reveniți și ne împărtășiți din frumusețea și din fața nevăzută a marșului, la toamnă, atunci când Salonul literar „AXIS LIBRI”, unde se adună oamenii iubitori de cultură, își va redeschide porțile.

Grigore Hagiu

27 septembrie 1933 – 13 februarie 1985
Tg. Bujor, jud. Galați   București

Poetul născut pe plaiurile gălățene acum 77 de ani a urmat, pe parcursul unui an, cursurile Facultății de Cinematografie din cadrul Institutului „I.L. Caragiale” București și apoi, începând cu 1955, Facultatea de Filologie a Universității din București. A frecventat cercurile literare ale vremii, „Cenaclul Tineretului” și Cenaclul „Nicolae Labiș”, fiind apropiat de tinerii Nichita Stănescu, Cezar Baltag, dar și de Ion Băieșu, Fănuș Neagu și alți scriitori din generația sa pe care îi primea cu generozitate în cămăruța sa din București.

Redactor, pentru o scurtă perioadă de timp, al ziarului gălățean „Drum nou” activează apoi în cadrul redacției revistelor „Gazeta literară” (viitoarea „România literară”) și „Luceafărul”. Debutul editorial și-l face în 1962, cu volumul „Autoportret în august”, în colecția Luceafărul, cu o prefață semnată de Matei Călinescu, în care acesta își exprima „încrederea în talentul autentic al lui Grigore Hagiu... impus ca unul dintre cei mai buni poeți ai tinerii generații”.

„Să opui efemerului existenței eternitatea artei”, acesta era mesajul pe care aprecia criticul literar Valentin F. Mihăescu că îl transmitea poetul Grigore Hagiu prin opera sa, răsplătită cu premii ale Uniunii Scriitorilor (1970) și ale Asociației Scriitorilor din București (1978). Tărâmurile natale și-au pus amprenta pe viața și creația poetului, despre târgul „cu nume de floare sălbatecă” și despre „bujorii care umpleau câmpurile cu mireasma lor dulce amară” Grig Hagiu vorbind adesea în creația sa.

În fiecare sfârșit de iarnă, pe 13 februarie, ne amintim de „lujerul de pasăre zburînd vertical”, de la a cărui trecere în neființă s-au împlinit anul acesta 25 de ani.

autoportret

cad ploi de stele în sufletul meu
și urcă mireasma dulcelui must
cu-ntunecarea vastă a cerului greu
de nopțile mari din august

e visul meu de-argint tăcut
și-n strălucirea lui suind fierbinte
eu nu mai sînt decît un pumn de lut
și-o nesfîrșită zare de cuvinte

dacă văd peste secole

dacă văd peste secole
să nu pot trăi azi
sînt vinovat pentru sufletul meu
care pornește mereu înainte

cristal de primăvară

grîul mocnește
iarba se-ndură
sînge negru se acoperă
pe arătură

totu-i arsură
de aripă floare
de stea moleculă
în reășezare
fructul cît bobul
cît verde la mijloc
și dulce veninul

cu cea mai îngustă lucrare
destinu-și începe preaplinul

Ca în fiecare început de toamnă, în perioada 27-30 septembrie, la Galați și Târgu Bujor are loc Festivalul Național de Poezie „Grigore Hagiu”, anul acesta aflat la cea de-a XIX-a ediție, printre principalii organizatori numărându-se Societatea Scriitorilor „C. Negri” Galați și Revista „Porto-Franco”, respectiv Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și Revista „Axis Libri”.

Gina Hagiu

Schiță de portret

11 noiembrie 1924
Tg. Bujor, jud. Galați

EUGENIA HAGIU *este o legendă vie*. Bucuria noastră, a celor care am cunoscut-o, - poeți, pictori, ori simpli consăteni de-ai Doamnei, e, că așa a vrut bunul Dumnezeu, să-i fim contemporani.

Consătenii și colegii ei de școală din Tg. Bujor – plaiul unde a văzut întâia oară răsăritul soarelui pulverizat în prima ninsoare a anului 1924 – o adoră pe Eugenia [Gina], mai mult, o divinizează.

Ce a iubit și iubește, cel mai mult și mai mult, Gina Hagiu? Iată o întrebare pe care i-am adresat-o cu prilejul Vernisajului Expoziției Retrospective semnată de plasticiană și care a avut loc nu demult la Căminul Artei din capitală.

Pe cât de frust, răspunsul doamnei Gina Hagiu Popa (prin căsătorie), a însumat cuvinte alese ca și firea sa: „dragostea și patima pentru artă – teatru, pictură, poezie, mai întâi, apoi credința că ceea ce fac – pictură în primul rând – fac datorită harului pe care mi l-a dăruit Cel de Sus, prin părinții mei, precum și marea dragoste ce i-am purtat-o fratelui meu, poetul Grigore Hagiu”. „De altfel, între anii 1982-1991”, - își continuă șirul amintirilor Gina Hagiu – „m-am ocupat de selectarea și editarea operelor postume ale fratelui meu – victimă a dictaturii totalitariste din complita iarnă '85”. Una dintre cărți, „Cristal de primăvară” a fost tipărită la Editura Porto-Franco din Galați.

Bujoreancă prin naștere, Gina Hagiu și-a iubit nu doar părinții și legăturile sale de sânge, ci a iubit cum nu se poate plaiurile natale, dulcile coline ale Moldovei de Jos.

„Ciclul DEAL – pictură și grafică – 1980 -2010” – ne spune artista – „reprezintă *steaua polară* a creației mele. De altfel, cronicarii români dar și cei din străinătate (pictorița a avut expoziții în mai multe țări între care Franța, Spania, China ș.a), au sublinat că *greutatea* artei mele o constituie *dealurile*, lucrările din expoziție reprezentând un fel de geografie istorică și umană, ca în poezia lui Blaga.”

Fiindcă ea, Gina Hagiu, în copilărie și adolescență, a dialogat cu lanurile de grâu de pe dealurile Bujorului, cu secara și sabia porumbului, cu floarea-soarelui dar și cu strugurii aurii și brumați din podgoria părinților, ascultând și sunetul coasei tatălui și hohotul feciorelnic al mustului, toate acestea răbufnind în fibra și rodul talentului său debordant.

Întrebată cum s-a decis să părăsească scena (Teatrului Național, pe care l-a slujit timp de peste un deceniu), în favoarea liniei și a culorii, Gina Hagiu a răspuns că „tot dumnezeul ei, din sângele ei, a ales”. Ținutul natal – Covurluiul de odinioară, cum se spune, fiind spațiul spiritual, matricea care a propulsat-o pe artista noastră în marea galerie a oamenilor de vază din arta românească și cea universală.

„Eugen Popa (soțul artistei) și Gina Hagiu se înscriu” – nota, undeva, cu patru decenii în urmă, Fănuș Neagu – în marea școală a patimii pentru frumos, de culoare și de taină”.

Acum, la vârsta deplinei împliniri artistice, Gina Hagiu, ascultând parcă de glasul plaiului natal, revine, din când în când, mai ales în septembrie, în orașelul copilăriei și al adolescenței sale, orașel cu nume de floare, unde împreună cu scriitorii și invitați din toată țara și nu numai, participă la Festivalul Național de poezie „Grigore Hagiu” (ajuns la ediția a XIX- a).

... Pășește sfioasă pragul Bisericii “Adormirea Maicii Domnului”, răsfoiește albume cu fotografii și volumele de poezie din Biblioteca Orășenească ce poartă numele fratelui său: vizitează locul casei ca o rândunică vechiul cuib – cum frumos spunea într-o toamnă, colega și prietena sa din copilărie, d-na Rodica Iacomî Tighici...

Vizitează, de asemenea, Casa memorială și Școala gimnazială „Grigore Hagiu”, *acolo unde se deapănă amintiri, acolo unde poezia este la ea acasă...*

În acest septembrie, sunând din clopotele sale, între deal și vale, când Gina Hagiu este și oaspete, și amfitrion pe meleagurile copilăriei, Redacția revistei Axis Libri, scriitorii și plasticienii gălățeni îi urează *Doamnei* să aibă, în continuare, zile senine, puteri creatoare și credința vie că aici, în țara Moldovei de Jos, oamenii de bine o stimează, o prețuiesc și o iubesc deopotrivă așa cum numai sătenii ei își iubesc de veacuri neamul și vatra străbună.

Maestrul Valentin Gheorghiu

Mariana Pavel

Ne-am obișnuit ca ziua de naștere a lui Valentin Gheorghiu, 21 martie (1928), s-o asociem cu ziua de naștere a lui J.S. Bach (1685) ceea ce nu este chiar o coincidență: și unul și celălalt au compus și au iubit clapele.

Născut la Galați, provenind dintr-o familie căreia îi plăcea muzica, Valentin Gheorghiu și fratele său Ștefan primesc un pian și o vioară, având amândoi o atracție deosebită pentru

muzică. Nu se știa atunci dacă vor face carieră în muzică, dar au fost încurajați să iubească frumosul, să iubească sunetele.

Valentin Gheorghiu a început să cânte la pian de la vârsta de 5 ani, primele lecții luându-le cu Clara Segal. A urmat studii temeinice la Academia Regală de Muzică, primind învățăturile lui Mihail Jora, Constanța Erbiceanu, Mihail Andricu, Constantin Brăiloiu.

Remarcat încă de la vârsta de 7 ani de către George Enescu, Valentin Gheorghiu a fost îndemnat și sprijinit de acesta să meargă la Paris să studieze, fiind considerat „un talent rar ce trebuie supravegheat îndeaproape”.

Datorită sprijinului și cunoștințelor lui George Enescu, primește la vârsta de 9 ani o bursă de studii la Conservatorul Național Superior de Muzică din Paris, unde a urmat pianul, teorie și solfegii, armonie între anii 1937-1939. Aceste studii au dus la împlinirea unei cariere de solist debutând la Ateneul Român la 15 ani, cu Concertul Nr. 1 în Do Major pentru pian și orchestră de Ludwig van Beethoven, în compania Filarmonicii din București, la pupitrul căreia se afla dirijorul George Gheorgescu.

La vârsta de 22 ani devine solist al Filarmonicii din București unde profesează câțiva zeci de ani.

Însă primele sale „aventuri muzicale” și primii ani ai tinereții sunt dominați de tărâmul compoziției lirice.

Creația sa componistică cuprinde: „Burlesca pentru pian și vioară”, „Trio pentru pian, vioară și violoncel”, „Sonata pentru pian și violoncel”, „Sonata pentru pian” (pentru care a primit Mențiunea I „G.Enescu” 1946), „Quartet de coarde”, 11 lieduri pentru voce și pian, două simfonii, „Coral și fugă pentru orgă și orchestră”, suita „Imagini din copilărie”, „Concert pentru pian și orchestră” (pentru care a primit premiul „G. Enescu” al Academiei Române).

Rar cântate în public, compozițiile lui Valentin Gheorghiu - unele dintre ele încununată cu importante premii -, au trecut într-o nemerită umbră, deoarece publicul dorește să-l întâlnească mereu ca interpret în arta pianistică de o excepțională clasă.

Valentin Gheorghiu excelează în recitaluri solo de muzică de cameră sau ca partener de pian, împreună cu fratele său violonistul Ștefan Gheorghiu sau violonista Silvia Marcovici.

În anul 1958, la primul Festival Internațional „G. Enescu” din București, Valentin Gheorghiu împreună cu Ștefan Gheorghiu, obțin Premiul II, pentru Sonata pentru vioară și pian de G.Enescu și premiul I pentru interpretarea Sonatei Nr. 3 „în caracter popular românesc” al aceluiași compozitor (versiune rămasă neegalată până astăzi).

Ion Dumitrescu spunea la un moment dat: „în galeria universală a pianistilor contemporani, Valentin Gheorghiu al nostru este considerat printre cei mai iluștri”.

Arta lui interpretativă e remarcabilă prin distincție, bun gust, muzicalitate, tușeu zglobiu, noblețe romantică: după cum afirma un distins critic „nimeni în lume nu cântă Schumann cu atâta noblețe romantică”. Maestru al sonorității pianului, domină claviatura și impresionează. Mult prea modest, Valentin Gheorghiu este un om de

o conduită morală perfectă, un muzician complex care a cinstit și reprezentat cu onoare pretutindeni spiritul românesc.

S-a afirmat pe scenele lumii la Salzburg, Praga, Dubrovnik, București în compania unor mari dirijori ca: Eric Leisendorf, John Pritchard, Lawrence Foster, Seiji Ozawa, Cristian Mandeal, Horia Andreescucu; mari orchestre precum Orchestra Conservatorului din Paris, Orchestra Radiofuziunii Bavareze Munchen, BBC Orchestra, Filarmonica Regală din Stockholm, Orchestra Radio Televiziunii din Madrid, Filarmonica din Moscova, Sankt Petesburg, Luxemburg, Praga, Baltimore, Montreal, St. Louis.

În anul 1968, Valentin Gheorghiu a fost programat și a participat la Montreal în Canada într-o prestigioasă serie de concerte unde au cântat Michelangeli, Rubinstein, Gilels.

S-a prezentat foarte bine pentru că în anul următor a fost rechemat să cânte într-o serie de concerte la care și-au dat concursul Richter, Michelangeli, Rostropovici, Oistrach. Concertele de la Montreal au fost cele mai grele și cele mai importante din cariera sa.

Acest rafinat interpret de o delicatețe ireală a interpretat de la literatura concertantă romantică la cea tumultuoasă în forță - Beethoven, Schumann, Chopin, Mendelssohn, Grieg, Liszt, Rahmaninov, Brahms s.a.

A cântat cu mulți violoniști, cu formații trio, cvintete, cvartete (Cvartetul Voces de la Iași, despre care spune maestrul că este excepțional).

În revista „Muzica” din martie 1967, J.V. Pandelescu spune despre Valentin Gheorghiu: „Pianist scânteietor ca temperament, simpatic și dezinvolt nu cunoaște probleme tehnice”, iar în „Convorbiri literare” martie 2008, într-un dialog cu Adrian Palcu, Valentin Gheorghiu spune: „Muzica nu se poate face decât din plăcere”.

Noi, cei care știm să apreciem actul muzical cu atâta încărcătură artistică, suntem sinceri fideli unor astfel de personalități, așa încât îi dorim la cei 82 de ani, multă sănătate și la cât mai mulți ani.

Constantin Mălinaș - un prieten neuitat al românilor sud-basarabeni

Vadim Bacinschi
(Odesa)

Nu avem decât să ne împăcăm cu gândul că cel care a fost Constantin Mălinaș, remarcabil om de cultură și, întâi de toate, om al cărții, ne-a părăsit pentru totdeauna. O boală ce îl chinuia mai de mult, l-a răpus la sfârșit de februarie.

Constantin Mălinaș a fost și sper va rămâne un nume de referință, în primul rând, pentru românii din afara actualelor frontiere ale României. Pentru cei din Ungaria, Republica Moldova, Ucraina (Basarabia istorică și Maramureșul istoric). Aceasta – din motiv că fiind director al Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” din Oradea, redactor șef al revistei „Familia română”, lansată în 1999, om de cultură, în deplinul sens al cuvântului, el a avut rara disponibilitate și deschidere sufletească de a realiza ceva substanțial pentru românii înstrăinați, (ca om al cărții, în primul rând.) În rândul acestora, cei din Ucraina, risc să afirm, că au ocupat un loc aparte. La simpozioanele eminesciene pe care le organiza la Oradea, invitații din regiunile Transcarpatică, Cernăuți și Odesa erau prezenți numai decît, constituind, numeric, o bună parte din participanți.

Contactul nemijlocit al lui Constantin Mălinaș cu realitatea sud-basarabeiană, în care există comunitatea românească, a avut loc în luna iunie 1999, când el, în componența unei delegații a Asociației ASTRA s-a aflat câteva zile la Odesa și în mai multe sate cu populație preponderent românească din regiune (raioanele Sărata și Tatarbunar). Din discuțiile avute, din cele văzute și

simțite, dumnealui a înțeles că nu e deloc ușor să exiști, ca român, într-un spațiu social-cultural ce nu agreează românismul. La drept vorbind, lucrul acesta l-au sesizat și alți oaspeți (cu alte ocazii) ai sudului Basarabiei, dar nu toți s-au grăbit să vină în ajutorul românilor de aici. Constantin Mălinaș a făcut-o fără a zăbovi, prin activitățile și mijloacele ce-i stăteau la îndemână.

Intellectualii – lideri ai comunității românești din raioanele Tatarbunar, Sărata, Ismail sunt invitați și găzduiți de el la Oradea, participând la diverse acțiuni culturale.

Revista „Familia română”, proaspăt apărută, în nr. 2, din septembrie 1999, publică o impresionantă cronică a aflării delegației ASTREI, în iunie același an, în regiunea Odesa. Peste puțin timp, cronică respectivă, însoțită de materiale documentare, apare

în formatul unei cărți, intitulată „Cu ASTRA în regiunea Odesa”, editată de Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” din Oradea. 135 de imagini ale lucrării au reală valoare documentară și reprezintă un tablou – unicat al situației etnicilor români din Basarabia istorică, văzută de un român din Țară. Zic „tablou unicat”, fiindcă atât de mulți români ce vizitează acest ținut vin încoace ca simpli turiști, nu confrăți, sau consângeni ai românilor localnici.

Constantin Mălinaș a venit să conlucreze, să consimtă, ca un confrate adevărat. Pentru noi, cei de peste Dunăre, dumnealui a făcut

lucruri pe care, numai el a știut să le facă. A știut și a vrut să le facă simțind, sunt sigur, mândrie și satisfacție sufletească în urma celor realizate pentru niște oameni, practic necunoscuți, de hăt cine știe de unde.

Unul după altul, au ajuns cu bine de la Odesa la Oradea mai multe manuscrise ale autorilor din sudul Basarabiei, care prin osârdua și grija totală a dumnealui, au ajuns cărți, întorcându-se apoi către cititorii de limbă română dintre Dunăre și mare.

În 2001, în acest mod, la Oradea apare cartea de versuri a subsemnatului, intitulată „Cântece pentru Basarabia”. Tot în același an la editura clujeană „Dacia” vede lumina tiparului culegerea colectivă „Vagonul Basarabia, rătăcită în stepa sudică”, cuprinzând publicistică, studii, proză artistică și poezii de șase autori din regiunea Odesa.

În 2005, sub egida Asociației Române pentru Exlibris, la Oradea, iese de sub tipar cartea „Memento mori” - teza de doctorat a doamnei Elena Golovanov, conferențiar la Universitatea Umanistică de Stat din Ismail.

În 2006, tot la Oradea, apare culegerea de versuri a Eufrosinei Cojocar, învățătoare la clasele primare în satul Barta, raionul Reni, intitulată „Exod”.

Toate patru lucrările conțin prefață (postfață) de Constantin Mălinaș.

Înalt apreciat la Chișinău și Cernăuți, de către intelectualii români din Maramureșul istoric și din Timocul sârbesc, Constantin Mălinaș ne-a părăsit. Sunt sigur, îi vom simți lipsa pe fața acestui pământ și ne vom aduce aminte de el cu recunoștință, ca de un om foarte apropiat.

***

Despre românii din regiunea Odesa

„Românii din regiunea Odesa sunt permiși numai ca moldoveni, iar limba română este alungată din școli, nici nu se lasă ca numele ei să apară înscris pe orar, fiind înlocuită cu „limba moldovenească”. De altfel nici limba ucraineană nu are un regim foarte sigur în regiune, unde domină limba rusă.

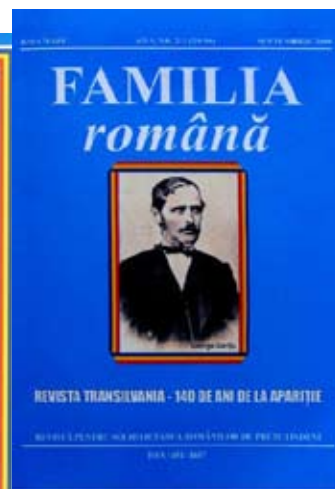
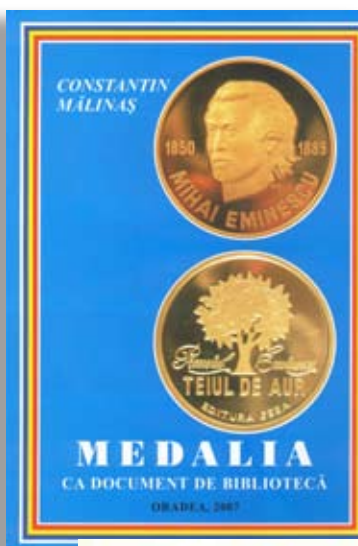
Găsiți sub un dublu acoperiș de protecție, sau sub un dublu capac, comparabil cu sarcofagul de la Cernobîl, românii din sudul Basarabiei izbucnesc uneori în produse literare, cu un mesaj de urgență, în care domină o panică existențială și un fatalism, care amintesc de fondul poeziilor din 1905 ale lui Octavian Goga.

Cărțile sunt puternice și sănătoase, ele trag semnale de credință și alarmă către țară, asupra condiției nefirești în care sunt lăsați să fie dezmoșteniți de încredere, la marginea atât de apropiată a țării –

mamă și a unei Europe care-și redesemnează emfatic moștenirea, fără a ține cont de ei, lăsându-i sub aripi străine, care nu sunt deloc aripi de porumbei.”

(Constantin Mălinaș. Din postfața - „Literatura din sudul Basarabiei” - la cartea Eufrosinei Cojocar „Exod”)

În imagine: Constantin Mălinaș, prezentând în cadrul unei manifestări periodice cernăuțene „Arcașul”.

Festivalul Internațional Muzical LEONARD

Ediția a VII-a, Galați, 12-30 mai 2010

Laura Sava

Ediția din acest an a adus în fața publicului gălățean colective de renume, din țară și străinătate. Teatrul Muzical „Nae Leonard” a dorit să ofere, ca de fiecare dată, iubitorilor artelor spectacolelor, momente de neuitat, seri minunate în care să aibă posibilitatea de a evada din apăsarea grijiilor cotidiene.

Muzică de divertisment, muzică clasică, celebre pagini de operă, un remember teatral, o reverie în poeticele armonii ale pianului... sunt clipe de artă și de suflet, pe care conducerea și artiștii Teatrului Muzical „Nae Leonard” le-au dăruit gălățenilor în cele 13 seri ale festivalului.

„Ce faci astă seară, tu?” i-a întrebat Paul Surugiu (Fuego) pe spectatorii din seara de miercuri 12 mai într-un spectacol elaborat, în care actoria, muzica și culorile scenice s-au îmbinat armonios. Alte spectacole de divertisment prezente pe afișul festivalului și care i-au încântat pe gălățeni au fost: «Alo, aici Revista» susținut de colectivul Teatrului de Revistă «Constantin Tănase» din București, vineri 14 mai; «Hoinărind printre amintiri» împreună cu îndrăgitul actor, Florin Piersic, marți 18 mai, «Chemarea păsării de-acasă», într-un spectacol de mare efect, realizat de Tudor Gheorghe sâmbătă 29 mai; o binecunoscută montare gălățeană «Se întorc românii acasă» care a beneficiat de participarea minunatei artiste, Dalma, în seara zilei de 16 mai; un concert de muzică grecească, autentică, în compania formației «Terirem» din Larissa.

Au urmat seri simfonice de maxim interes; joi 13 mai, studenți ai Universității de Arte din Iași au evoluat alături de orchestra simfonică a teatrului sub bagheta dirijorului Sorin Oancea; sâmbătă 15 mai, orchestra simfonică a Filarmonicii din Cernăuți a transmis mesajul de prietenie al muzicienilor

ucrainieni într-un program ce a cuprins lucrări de Glinka, Ceaikovski, Borodin și Enescu, sub bagheta dirijorului Liviu Buiuc, alături de violonistul român de talie internațională Florin Croitoru (format la școlă muzicală gălățeană); joi 20 mai, dirijorul spaniol Alfonso Saura s-a aflat la pupitrul orchestrei simfonice a teatrului într-un concert ce a cuprins lucrări de Mozart și Mendelssohn Bartholdy, soliști fiind virtuozii ai instrumentelor de suflat (Marius Miu - oboi, Doru Albu - clarinet, Petre Gâscă - corn, Dumitru Iosub - fagot); sâmbătă 22 mai, melomanii prezenți în sala teatrului au avut posibilitatea de a savura o interpretare plină de culoare, rafinement și virtuozitate a lucrărilor de Vivaldi, Corelli, Haydn și Enescu, realizată de orchestra de cameră «Philharmonia» din București, condusă de dirijorul Nicolae Iliescu.

Din programul festivalului nu au lipsit serile de operă: duminică, 23 mai, «CAVALLERIA RUSTICANĂ» de P. Mascagni și «I PAGLIACCI» de R. Leoncavallo cu dirijorii: GHEORGHE STÂNCIU și DAVID SIPITINER (Ucraina) invitați soprana VERA REVENKO, mezzosoprana VALENTINA VASILIEVNA, din Ucraina și tenorul VIOREL SAPLACAN de la Opera din Cluj- Napoca alături de soliștii teatrului Valentin Marele, Mihai Frunză, Margareta Dumitrache, Lăcrămioara Platon, ș.a. și «UN BALLO ÎN MASCHERA» de G. Verdi, dirijor Gheorghe Stănciu, invitați soprana Natalia Mărgărit și baritonul Petre Racoviță de la Opera din Chișinău, soprana Nadia Sichyuc de la Opera din Odesa.

Unică în peisajul festivalului a fost seara de joi, 27 mai, când pianista Livia Teodorescu Ciocănea a susținut un

recital de pian dedicat sărbătoririi a 200 de ani de la nașterea celebrului compozitor polonez Frederic Chopin, inaugurând totodată noul pian de concert al teatrului.

Serile festivalului au strâns în sala teatrului peste 3.000 de spectatori care s-au întâlnit cu artiști din patru țări, oferind totodată posibilitatea afirmării unor tineri artiști români și străini.

Copiii Galațiului așteaptă Festivalul Gulliver - ediția a XVIII-a

Stelian Stancu

Teatrul de Păpuși Gulliver are șansa de a-și desfășura activitatea într-un oraș creativ, prietenos cu locuitorii săi, care oferă nu numai servicii administrative, sociale și economice, ci și servicii culturale de calitate.

Un grad ridicat de calitate a vieții unui oraș este de neconceput fără existența oportunităților pentru cultură, artă și exprimare în activitățile creative. Cultura urbană este o parte a vieții comunității și unul din principalii factori ai revitalizării urbane, asigurând dezvoltarea locală.

Galațiul este un oraș care concentrează mai multe condiții favorabile pentru derularea cu succes a activităților culturale: existența unei infrastructuri solide (instituțiile de spectacol), a unei „piețe de consum” largi (spectatorii de teatru), a conlucrării fructuoase cu autoritățile locale.

Teatrul de Păpuși Gulliver reprezintă pentru copiii Galațiului acel spațiu mirific răvnit, participarea lor la spectacolele noastre transformându-

se în adevărate manifestări de entuziasm și atașament. În familie, la grădiniță, la școală copilului i se vorbește despre valorile umane – etice și morale – însă la teatru, numai aici i se arată totul într-o demonstrație autentică și vie, accesibilă minții lui. Copilul spectator este inocent dar nu naiv. Copiii știu să viseze și visează fără nici un fel de barieră. Dincolo de jocul cotidian săvârșit cu pasiune și frenezie, se ascunde o lume complexă, cu trăiri adevărate. Ca să-i poți înțelege, trebuie să te joci cu ei. Teatrul este o astfel de propunere pentru micul spectator, care primește cu brațele deschise invitația păpușilor.

Apariția Festivalului Internațional de Animație Gulliver a fost urmarea firească a condițiilor favorizante: sprijinul autorităților locale, nivelul artistic al trupei, afluența mare de public doritor de spectacole bune și diverse, dorința și capacitatea organizatorică de care dispunea instituția.

Prin existența unui Festival Internațional de Animație la Galați erau atinse mai multe obiective culturale. Cel mai important obiectiv a fost

prezentarea pe parcursul celor cinci zile de festival a unui mare număr de spectacole variind de la o ediție la alta (între 15 – 20). Al doilea obiectiv a fost satisfacerea interesului și pasiunii cu care micii spectatori urmăresc reprezentațiile, iar în al treilea rând artiștii au prilejul unei întâlniri profesionale anuale, al unei confruntări directe între actori, regizori, scenariști, directori, critici, ziariști.

Mai important decât orice este că Festivalul Internațional de Animație Gulliver a rezistat an de an, din 1995 până astăzi. Este singurul festival din țară care s-a desfășurat cu o asemenea cadență. Permanența festivalului i-a ambiționat și i-a stimulat și pe alți organizatori chiar dacă inițiativele lor au fost fragmentare.

Ajuns la cea de-a XVIII-a ediție, Festivalul Internațional de Animație Gulliver și-a confirmat valoarea și prin longevitate. Festivalul are datoria de-a face publicul să se aplece spre acele valori care riscă să fie uitate pe nedrept, din neglijența oamenilor mari.

Copiii spectatori, care se schimbă aproape de la un an la altul, trăiesc de fiecare dată aceeași enormă bucurie. Este de datoria noastră să le îndreptăm atenția spre lucruri cu adevărat frumoase, care pot să-i crească și pe ei frumoși.

Festivalul

Internațional de Animație Gulliver beneficiază de aportul unui juriu de notorietate, care cu puține schimbări a rămas de mult timp atașat de Galați.

Președinții juriului au fost, pe rând, regizorul Valentin Moiescu, scriitorul Dumitru Radu Popescu, realizatorul Eugen Todoran, scriitorul și criticul Mircea Ghițulescu, iar în ultimul timp criticul de teatru Marius Zărafescu.

În programul acestei toamne interesul celor din teatrele de animație se îndreaptă din nou spre Galați, unde în ultima săptămână a lunii octombrie se va desfășura cea de-a XVIII-a ediție a Festivalului Internațional de Animație Gulliver. La Galați, Festivalul Internațional de Animație Gulliver este privit ca un eveniment al orașului. La nivel național el este așteptat de teatre și artiști ca o întâlnire de înalt profesionalism, un loc al prieteniei și competiției.

Ce este important și unic la acest festival? Faptul că oferă teme de cercetare și curajul de a căuta. Nu pentru un premiu, ci din dorința firească, chiar obligatorie pentru un artist, de a-și depăși limitele. Competiția naște valoare, consecvența creează tradiție.

Festivalul de Film Digital și al Efectelor Vizuale „Future Movie”, Galați, 2010

Florina Zaharia a t u n c i când esplanada Casei de Cultură a Sindicatelor a devenit un gigant cinema în aer liber cu peste o mie de scaune și două mii de spectatori.

Oameni care, împinși de caniculă dar și de dorința de a rezona cu nume mari ale filmului românesc și cu filme remarcabile ale cinematografiei mondiale au aplaudat în fiecare seară inițiativa Centrului Cultural Dunărea de Jos și a Consiliului Județului Galați de a proiecta pe 36 de metri pătrați de ecran povești de dragoste, efecte speciale sau animație.

„Future Movie” a fost deus la Centrul Național al Cinematografiei din luna martie a acestui an și preluat de Studioul de producție Lumiere Artists care a devenit organizator principal, ei ocupându-se în mare parte de obținerea filmelor și a drepturilor de autor, de ecran și de concursul propriu-zis.

Așadar, patru instituții, un proiect bine făcut

Un proiect care-și atinge targetul este acela care naște alte proiecte, stări de bine și de vis dar și audiență. Un astfel de proiect este cel intitulat „Film și literatură” care se desfășoară la Centrul Cultural Dunărea de Jos trimestrial, de vreo doi ani încoace și care a avut ca punct culminant perioada 2 - 7

a u g u s t
2 0 1 0

și câțiva profesioniști care au știut exact unde le e locul și care le este competența.

Galațiul fără cinematografe a renăscut într-o săptămână de maraton cultural care a cuprins patru zile de competiție cu patruzeci de filme de scurt metraj, cu studenți de la Universitatea Media, UNATC sau Universitatea Hyperion, cu invitați de marcă ai filmului românesc: Sergiu Nicolaescu, Andrei Blaier, Ioan Cărmăzan care s-au întâlnit cu publicul cinefil și au împărtășit impresii, experiențe, întâmplări.

„Casa din vis”, „Lotus”, „Prin cenușa imperiului” și „Crucea de piatră” au fost cele patru filme care au adus în memoria gălățenilor amintirea marilor actori Gheorghe Dinică și Ștefan Iordache.

P r i m a ediție a Festivalului de Film s-a încheiat, iar orașul care are de spus o poveste, își continuă filmul

fiecărei zile pe ecranul sufletelor noastre tăcute și dornice de a simți, a vedea și a scrie.

Cafeneaua ANBPR sau dincolo de marketingul organizațional

Liviu-Iulian Dediu

redactării regulamentelor și regândirea modului de organizare al conferinței naționale (toamna) și a consfătuirii anuale (primăvara), anul 2010 a fost planificat pentru pătrunderea spre structurile de conducere de nivel județean. Acest lucru se face

Ladoianideladeclanșarea procedurii de dezvoltare organizaționale, Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR) a ajuns cu procedurile de reformă la nivelul regiunilor de dezvoltare.

Dacă anul trecut reforma s-a făcut simțită la nivel central prin reorganizarea procedurilor de conducere, începerea

simțit pe măsură ce avansăm.

În acest context, ANBPR a organizat, pe principii regionale, manifestări complexe: o zi de întâlnire cu reprezentanți din cele 5-6 județe care intră în componența unei regiuni de dezvoltare, urmată de o întâlnire de două zile a conducerii tuturor filialelor județene ale ANBPR din aceași regiune (invitați câte 3 membri din birourile executive ale filialelor).

Prima dintre aceste manifestări complexe s-a desfășurat la *Focșani*. Gazda manifestării a fost Biblioteca Județeană „D. Zamfirescu” Vrancea și Filiala ANBPR Vrancea, iar organizator a fost ANBPR.

În cadrul Cafenelei au participat până la 8-9 reprezentanți din județele Regiunii de Sud-Est. Din fiecare județ, delegațiile au avut în componență atât bibliotecari din bibliotecile comunale și orașenești,

cât și bibliotecari din bibliotecile municipale și județeană.

Au fost puse în discuție, cu acest prilej, patru teme:

- Cum credeți că ar trebui să vă ajute Asociația pe Dvs. ca membri?
- Cum sunteți dispuși să vă implicați Dvs. în activitățile Asociației?
- Care sunt nevoile de dezvoltare profesională ale membrilor?
- Comunicarea cu și între membri.

Un rol important l-au jucat cei opt moderatori, aleși dintre participanți. Aceștia au întreținut o atmosferă de dialog și emulație, astfel încât bibliotecarii s-au simțit încurajați să-și împărtășească experiențele profesionale proprii și să pună în discuție principalele dificultăți cu care se confruntă la nivel teritorial. Moderatorii au redactat documente centralizatoare în care au fost surprinse și periate ideile care au rezultat în urma dezbaterii temelor enumerate anterior și le-au prezentat în plenul întâlnirii. Datorită faptului că o mare parte a succesului obținut de această acțiune se datorează contribuției lor, enumerăm numele moderatorilor: Violeta Calcan (BZ), Corina Ciuraru (BR), Veronica Crăciun (VN), Ioana Crihană (ANBPR), Geta Eftimie (GL), Cristina Iliescu (ANBPR), Liliana Mocanu (VN), Maria

Cristina Olaru (VN).

Structura și modul de abordare a evenimentelor ANBPR a evoluat constant. În momentul de față, experimentăm Cafeneaua ANBPR ca format de reuniune interactiv, care mută accentul dinspre moderatori înspre participanți, care devin ei înșiși moderatori. În felul acesta, membrii Asociației sunt încurajați să-și exprime ideile proprii, să inoveze și să trateze problematica profesională într-un mod mult mai personal și mai creativ.

În următoarele luni sunt planificate alte trei asemenea manifestări complexe.

Comemorarea scriitorului Ion Chiric, acasă, la școala din Gohor

Gândul bun al poetei Angela Baciuc de a veni la Gohor cu cenaclul „Ion Chiric și răspunsul de gazdă bună al bibliotecarei Lenuța Dodan au pus, în 7 mai 2010, fața în față reprezentanți ai culturii din Gohor și din Galați, două localități atât de diferite și atât de depărtate una de alta. După slujba de pomenire făcută de părintele Iancu și părintele Emilian, în clasa școlii unde Nelu Chiric a învățat primele litere, gazdele (copii, părinți, educatori) și oaspeții veniți de la peste o sută de kilometri s-au așezat la locurile lor și au intrat într-o atmosferă de lucru foarte plăcută.

Primii vorbitori, Gheorghe Rugină, profesor pensionar, consilier al primarului și, apoi, Marcel Serghie, poet cu experiența cenaclurilor, au avut menirea să deschidă ferestrele „uimirii moștenite” în această școală centenară. Cu vocea plină de emoție, interesant, ei au reușit să încurajeze glasuri tinere, stimulate altă dată de Dumitru Panait (Mitu), acum întrecându-se în recitare și citire cât mai frumoase. „Grădina”, „Speranța”, „Despre cuget”, „Mama”, „Doamne, vino mai aproape de oameni”, „Nașterea de sine”, „Întoarcere”, piese ce au devenit bine cunoscute în ultimul timp în comuna Gohor, citite sau recitate de școlarii Ioan Crânganu, Adelina Munteanu, Oana Panaite, Andreea Cămară, Daniela Onică, Iustina Onica, Adriana Crânganu au îndreptat din nou publicul spre creația poetică a lui Ion Chiric și au scormonit dorința de afirmare în plan artistic a unor creatori locali, mari și mici, descoperiți de școală, în special de profesoara de limba română. S-a remarcat, între poezii gohoreni, doamna Aurelia Gologan, de la școala din Berheci, venită parcă anume să pregătească intrarea în scenă a poetelor Angela Baciuc și Cezarina Adamescu, cu modele artistice din volumele de creație proprie.

Spontaneitatea cu care s-au exprimat directorul căminului cultural Ovidiu Chipur, dascălii din școală, Valerica Chipur, Rodica Ungureanu și mai ales Aneta Chetrone- au atins culmea satisfacției spirituale create de acest act de cultură, aici, la Gohor. Într-un moment sentimental deosebit, poeta Angela Baciuc a ieșit în fața publicului împreună cu sora lui Ion Chiric, doamna Dionisa

care, sosită în acea dimineață de la Lacul Sărat, nici nu mai găsea cuvinte să mulțumească. Privindu-se drept în ochi, cele două ființe atât de sensibile și-au trezit amintirile, într-o tăcere care spunea multe. Filmarea produsă de profesoara Adriana Onică sperăm să repete momentele acestea cu posibilități mari pentru alte ocazii. Este o dorință a poetei Angela Baciuc, dar și un deziderat al comunei Gohor, pentru educație.

Prezența reprezentantei Lucica Veliche de la Biblioteca „V.A. Urechia”, venită, zicem noi, să întâlnească „dreptul de proprietate”, al lui Ion Chiric, asupra locului său în bibliotecă și în literatura română, sperăm să ne fi trezit deplin la prețuirea valorilor, în acord cu „Bucuria de a fi”, adică de a trăi pe aceste meleaguri fascinante. În aceste condiții, foiața noastră mulțumește tuturor participanților, un public atent, mai ales Angelei Baciuc, gata să-i completeze proverbul:

„Cine știe carte are
Patru ochi, știm, dar atunci
Câți ochi are o scriitoare?
Se întreabă niște prunci.”

Mulțumiri speciale directorului școlii Aurel Dodan, care, în ciuda celor patru drumuri Gohor – Deal – Galați în aceeași zi, poate să ne spună și azi, când vine vorba, cu puțină ironie și cu bonomia-i specifică:

„Dac-aveți ceva de spus,
Exprimați-vă frumos,
Dar sunteți cei mai de sus
De la Dunărea de Jos!”

Ținând să-și respecte ideile scrise în numărul precedent (50), în mod deosebit aceea referitoare la „înrudirea artistică”, în linia descendentă, a poetului gălățean Ion Chiric cu poetul ardelean Lucian Bologa, onoarea comunei își exprimă speranța că, lucrând tot așa, va veni o vreme când la Gohor se va putea discuta în limbaj firesc, adecvat operei scriitorului gohorean, situat, cum se vede, între marii scriitori români ai secolului al XX-lea.

Profesor pensionar, **Antohe Chirvăsuță**

Zile minunate cu scriitoarea Nora Iuga

Angela Baci

Țin foarte mult la scriitoarea Nora Iuga, (pe numele său adevărat Eleonora Almos Nino) un suflet minunat, explozie de viață, împlinire, talent, sensibilitate, un om de la care ai atât de multe lucruri de învățat.

Doamna Nora Iuga a fost la Galați și la Brăila la mijlocul lunii iunie în anul

de grație 2010. N-o să se supere pe mine Doamna Iuga (i-am și mărturisit acest lucru!), dacă voi spune că mi s-a îndeplinit un vis: am crescut în casa părinților mei cu fotografiile Domniei Sale și ale poetei Nina Cassian pe perete și ...mi-am dorit s-o cunosc atât de bine, i-am citit cărțile nu o dată, mi-am imaginat cum a fost viața ei - a fost o întâlnire de suflet, o revedere parcă ...dintr-un timp îndepărtat.

S-a întâlnit cu publicul la Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați, cititorii abia așteptau s-o cunoască, să primească autografe și să se fotografieze cu autoarea, publicul a fost fericit s-o vadă, a primit-o cu aplauze și brațe de flori, oamenii i-au

mulțumit pentru toate cărțile scrise, a fost prezent un public numeros și în special tineri.

Evenimentul a început cu prezentarea invitatei făcută de amfitrionul serii, Dl. Director prof. Zanfir Ilie, organizatorul principal, urmat de o serie de întrebări ce s-au transformat într-un adevărat interviu – adresate de subsemnata – atât de fericită eram că pot să-i adresez toate întrebările visate, gândurile adunate în timp - eram în fața Domniei

Sale și răspunsurile veneau direct din suflet. Cu energia binecunoscută Nora Iuga și-a găsit timp, pe lângă întâlnirile cu publicul, să vadă în cele două orașe dunărene Casa „Perpessicius”, Casa „Panait Istrati”, Teatrul „Fani Tardini”, centrul vechi din Brăila, case și monumente de sfârșit de secol XIX și început de secol XX, lumea o salută pe stradă, a băut bragă (bună și rece, la început i s-a părut prea dulce, apoi a înțeles că era exact gustul din copilărie!)

S-a bucurat când a văzut atâția oameni dornici s-o audă, le-a citit versuri din antologia „Inima ca un pumn de boxer”, s-a bucurat când a văzut expozițiile fotografice organizate în cinstea ei, amintindu-și cu o extraordinară precizie locurile, persoanele, stările, din acele fotografii deși unele dintre ele erau foarte vechi. (fotografii trimise chiar de Nora din Germania, cu autografe pe fiecare dintre ele).

Poeta s-a arătat surprinsă de colecția aproape

completă a operei sale pe care a găsit-o în biblioteca gălățeană; în expoziția de carte organizată erau exemplare începând cu volumul de debut „Vina nu-i a mea” continuând cu „Captivitatea cercului”, „Scrisori neexpediate”, „Opinii despre durere”, „Inima ca un pumn de boxer”, „Dactilografa de noapte”, „Spitalul manechinelor”, „Capricii periculoase”, „Autobuzul cu cocoșați”, „Fetița cu o mie de riduri”, „Săpunul lui Leopold Bloom”,

„Sexagenara și tânărul”, „Fasanenstrasse 23. O vară la Berlin”, „Lebăda cu două intrări”, „Hai să furăm pepeni”.

Timpul s-a scurs atât de repede, două ore de bucurii, două ore de literatură autentică. Au fost clipe de bucurie când Doamna Nora Iuga ne-a povestit despre tinerețile ei, cum era elevă la Sibiu la „Ursuline”, apoi când i-a avut profesori pe G. Călinescu și Tudor Vianu în facultate - care

își începeau prelegerile chiar de pe holul din fața Amfiteatrului, cum studenții din acele vremuri iubeau literatura, iar la cursuri fiecare stătea ori în picioare, ori pe jos numai să-și asculte maestrul, despre prietenii literare, premii primite, dar și dezamăgiri, cărți scrise și proiecte viitoare, despre poetul George Almosnino – soțul Domniei Sale și despre fiul Tiberiu Jose Almosnino – cunoscut prim balerin și maestro de balet de pe scena Operei Române, - despre ce înseamnă să fii poet, prozator și traducător al unor mari scriitori precum : Aglaja Veteranyi, Günter Grass, Herta Müller, Paul Celan, Friedgard Thoma, Christian Haller, Ernst Jünger, Elfriede Jelinek, Jan Koneffke, Joachim Wittstock, Ales Rasanau, Eginald Schlattner, Hans Joachim Schädlich, Rolf Bossert.

În interviurile pe care le-a acordat a povestit despre Germania, Elveția, despre bursă (D.a.a.d), despre cum este privită literatura română în Occident, despre... momentele de inspirație, despre viață, despre cum consideră Domnia Sa că cele două culturi vestică și estică se completează...

Am fost fericită s-o văd pe scriitoarea Nora Iuga la noi acasă, cu atât mai mult, așa cum ne-a mărturisit: bunica din partea mamei era gălățeană, iar bunicul brăilean. Și-a dorit foarte mult să retrăiască atmosfera veche imaginată în mintea ei de copil, să se bucure de frumusețile Dunării, a văzut chiar și... Dunărea umflată (!) din cauza ploilor, oameni frumoși, teiul înflorit, s-a plimbat pe strada Domnească din Galați sau în parcul cu ceas din Brăila, a povestit crâmpie de viață, a vorbit despre perioada când a fost interzisă, cum a fost „pe lista neagră a scriitorilor”, cum a cunoscut Germania recentă și cea de dinainte de război, cum viața ei e o continuă călătorie, despre noi provocări, despre „cvasiliteratură” în poezie, proză, despre iubire și erotism, despre cum e să fii mereu îndrăgostit de

frumusețe, tinerețe, un copac, o floare, un vers, un cuvânt, despre Eminescu și Blaga, despre Gellu Naum și Gherasim Luca, dar despre ce n-a vorbit Nora!

Nora Iuga trăiește așa cum scrie, cu forță, cu încredere, chiar dacă o vreme s-a retras din poezie, pentru ea aceasta, în continuare, se definește printr-un singur cuvânt: iubire. În discuțiile mele cu Nora Iuga mi-a povestit ce oameni minunați a cunoscut în această lume, ce

locuri deosebite a văzut și descris, a povestit cum, deasupra Atlanticului a zburat peste un imens vulcan (crede domnia sa), așa că o pată mare neagră ieșită din valuri pe care apoi nu l-a găsit pe nici o hartă, povestește cu umor cum este chemată la multe festivaluri și evenimente organizate de tineri cu toate că se apropie de frumoasa varstă de 80 de ani (n.a. pe cuvânt, nu-ți vine a crede!)

Îi mulțumesc marei scriitoare Nora Iuga pentru faptul că a

acceptat să viziteze locurile unde au trăit cândva bunicii și străbunicii ei – locuri pe care le cunoștea atât de bine, cu străzi și numere, dar... stupoare, pe care nu le-a văzut niciodată până acum, ele fiind... poveștile de seară auzite în familia sa.

Voi scrie totul în

jurnalul meu, să nu se risipească nimic și, cine știe, poate într-o zi va deveni...o carte.

Constantin Vremuleț la 70 de ani

Ghiță Nazare

Domnule Constantin Vremuleț, la cei 70 de ani, împliniți de curând, ceea ce înseamnă și atingerea unui anumit grad de înțelepciune, v-aș îndemna la o retrospectivă emoțională și realistă a vieții de până acum: anii de ucenicie, întâmplări demne de evocat, gânduri, impresii...

Vârsta nu conduce neapărat și la înțelepciune...Mă îndemni la o retrospectivă „emoțională” și „realistă” a vieții de până acum. Cuvintele astea două nu prea se...apropie. (Nici nu a fost în intenție acest lucru, dimpotrivă!- Gh.N.). După ce vei citi ultimul meu roman „Zodia maimuțelor”, oferit zilele trecute, cu autograf, vei găsi tot felul de răspunsuri la întrebarea pe care mi-ai pus-o. Sper că nu vrei o...autobiografie. Urăsc acest cuvânt, fiindcă, de-a lungul vieții, mi-am scris de sute de ori autobiografia. Într-o astfel de situație unii vinovați fără nici o vină sau chiar vinovați încearcă să-și cosmetizeze anumite întâmplări de viață, refugiindu-se în spatele sintagmei „victime ale comunismului”. Aceștia sunt cei mai greșoși!

În ce mă privește, am avut și zile bune și zile mai puțin bune. La Galați, am ajuns prin bunăvoința regretatului domn Nedelcu Oprea, fostul director al Bibliotecii „V.A.Urechia”, care m-a angajat la „serviciul metodic”, cu un salariu de 1050 lei, fără casă, fără buletin de oraș. Pe atunci, ca să intri în oraș era mai greu decât au intrat grecii în Troia.

Doi ani și ceva n-am făcut nimic altceva decât să citesc. Era perioada pe care cei de la „Europa Liberă” o numeau cu entuziasm „Primăvara de la București”. Se tipărea foarte multă literatură de valoare. Este suficient să fac referire la Colecția „Romanul secolului XX”. Multă literatură străină, de excepție. Cum de-mi făcusem, însă, statutul de a nu face nimic? La ședințele de analiză, careva era ridicat în picioare și prafuruit de-i săreau fulgii de către primul secretar, că nu adunase cantități mai mari de fier vechi și de maculatură sau că era restant cu cotizațiile. După ce șeful își epuiza toată muniția, cel acuzat ridica ochii din podea și rostea doar atât: „Tovarășe prim, permiteți-mi să raportez că eu am probleme deosebite în sector!” La care șeful care-l prafurise se însenina ca prin minune și-i zicea liniștit celui acuzat: „Bine, bine, te rog, ia loc...” Eu aveam o soră măritată la Buzău și, ca să-mi fie mai lesne s-o vizitez, îmi tot planificam deplasări în raionul Făurei. Îmi anunțam prezența la ofițerul de serviciu și cu primul tren, cursă locală, plecam la Buzău și o săptămână, două, ședeam cu picioarele pe pereți și citeam. La un moment dat, am fost întrebat și eu de primul secretar ce tot fac în raionul Făurei? Permiteți-mi să vă raportez, i-am zis: „Eu în raionul Făurei am mari probleme!”. De atunci primul secretar nu a mai avut suspiciuni în legătură cu prea desele mele deplasări în raionul Făurei.

Zilele bune s-au interferat cu cele mai puțin bune,

lucrând ca redactor la „Viața nouă” până în martie 1990, când, în urma unei crize...de conștiință (să-i zic așa, nu știu), am plecat prin transfer la Editura „Porto-Franco”, ca redactor șef.

Cum s-a născut și s-a maturizat, deopotrivă, dragostea pentru jurnalism și pentru creația literară? Cum a fost drumul de la satul natal Jijila, la statutul de scriitor?

La prima întrebare nu pot veni decât cu niște platitudini; aș putea recomanda niște clișee inutilizabile, imbecile celor interesați să practice acest sport, așa că mă abțin să răspund. Am să încerc să răspund la a doua întrebare care, într-adevăr, mă cam...sensibilizează, însă trebuie să o luăm pe ocolite... O jumătate de secol de comunism a fost suficient să manciurizeze o populație, deja predispusă, prin esența ei, la un asemenea proces și a fost adusă într-un stadiu de joasă sclavie, din care nici acum nu-și revine. De unde și rezultatele absurde ale recențelor alegeri prezidențiale. Deși pe mulți a scandalizat faptul că Emil Cioran a catalogat că românii nu sunt un popor, ci o populație, se adeverește din plin acest verdict, să-i spun așa, ne implică pe toți, îl resimțim fiecare. Eu, spre exemplu, am simțit-o din plin. Multe necazuri de aici mi s-au tras, toate anonimele care m-au urmărit de-a lungul tinereții mele, în dragul meu sat natal au fost concepute și expediate...

Așa că refuz categoric orice legătură emoțională cu satul meu natal; legitima mea salvare este că n-au habar de mine, iar eu nu vreau să știu nimic despre ei... Ne neglijăm reciproc.

Sunteți, domnule Vremuleț, recunoscut ca autor al mai multor volume de proză, articole în presa de specialitate de tentă culturală, dar mai ales socială. La acest bilanț pe care, sunt convins, vi l-ați făcut, ce puteți comenta: vă considerați împlinit, vă simțiți mulțumit, răsplătit în vreun fel?

Nu numai cu acest prilej mi-am făcut o trecere în revistă a lucrurile bune sau rele pe care le-am făcut, a micilor mele succese sau neîmpliniri. De când mă știu, aproape zilnic, îmi fac un astfel de bilanț și poate de aceea, mai tot timpul, am sentimentul că n-am făcut ceva, că am rămas în întârziere cu o datorie.

Am debutat editorial, în 1975, la Editura „Junimea”, cu volumul de povestiri pentru copii „O minunată zi însorită de vară”. Apoi, mi-au apărut volumele: „Falimentul proprietății Chistol et co.,” „Ziua ploii de purpură”, „Vântul de miazănoapte”, „Insula” și altele cu pseudonim; după 1989 mi-au apărut romanele: „Castelul de papură”, „Profesoara și gardianul” și „Zodia maimuțelor”, apreciate de critica de specialitate...În schimb, un neica nimeni strecoară în textul trimis de mine unei obscure edituri ieșene, pentru un dicționar al scriitorilor români, câteva cuvinte prin care mă acuză, cu blândețe, că scrierile mele de până în 1989 sunt marcate de pecetea realismului socialist. La timpul potrivit, am să-l întreb pe acest individ dacă a fost măcar în stare să-mi citească o singură carte sau dacă poate să-mi definească ce înseamnă realismul socialist?!

Am manuscrise începute și nefinalizate, însă, văzând ce se întâmplă în jurul meu și mai ales în

acest domeniu, adeseori mă cuprinde o așa de sfântă lehamite că-mi vine să las baltă totul. Cui îi mai folosește o carte? Am trăit o experiență pe pielea mea. În desele mele schimbări de domiciliu, am tot scăpat treptat de mai toate lucrurile, oferindu-le altora. Cel mai greu am scăpat însă de cărțile din bibliotecă. Am tot dat la unele școli, am trimis în Basarabia și tot mi-au mai rămas. Salvatoarele mele anticariate, din tinerețea mea, nu mai sunt sau or mai fi? Nu știu... Gazda tocmai la care mă mutasem a venit cu ideea să le fac frumos stivă la intrarea în bloc, că poate peste noapte s-o îndura cineva și le-o lua. Aiurea! A doua zi, femeia de serviciu ocăra cât o ținea gura și aduna cu mătura cărțile mele împrăștiate peste tot. Asta este! Răsplată?! Haide, domnule, să fim serioși!

Ați scris undeva că, în actuala lume scriitoricească, domină găștile. Vreți să dezvoltați subiectul, eventual, pentru credibilitate, să faceți și exemplificări. Această observație îi privește și pe scriitorii gălățeni?

Toată societatea este structurată în acest stil, pe spiritul de gașcă. În fiecare domeniu, în cel mai retras colț de țară, se simte mirosul de gașcă. Gașca are un miros aparte, poate fi depistat oriunde, îl găsești și la Bruxelles, în Parlamentul european. De ce ar face excepție tocmai societatea scriitoricească?! Pe timpul Epocii de Aur au făcut performanță Vadim Tudor și Adrian Păunescu, două personalități controversate. Multe din poeziile lor datorită conținutului erau adeseori cenzurate, interzise publicării. Referitor la scriitorii gălățeni, nu cred că ar putea fi cuprinși în acest sistem organizat, de gașcă. Fiecare este prea mult stăpânit de propria-i personalitate ca să admită să facă parte dintr-o gașcă. Gașca este, deși rudimentară, totuși o formă de organizare care presupune o anumită disciplină, ceea ce în cazul scriitorilor din Galați nu se poate pune problema. Să dau exemple?

Mă feresc... Și- apoi o gașcă presupune un lider de opinie care să adune în jurul lui discipoli: un analist, un critic literar de o valoare recunoscută, cu o anumită personalitate, care să impună niște adevăruri, să formeze școală. Scriitorii gălățeni n-au beneficiat de așa ceva, iar acum lipsa unui astfel de personaj este, într-adevăr, acută. Încearcă unii, însă, deocamdată nu sunt convingători.

De 20 de ani, școala și cultura din România sunt într-o perpetuă reformă. Ce ne puteți spune în acest sens?

De fapt, vrei să spui că aceste două componente ale structurii morale, de bază, a societății românești se află într-o prăbușire vertiginoasă. Nici vorbă de reformă perpetuă. Prezentele măsuri în aceste domenii sunt iraționale. Se închid teatre, filarmonici, case de cultură, iar sistemul de biblioteci sătești - moștenit din vremea regalității - a rămas o amintire. Se știe că cel mai eficace antidot împotriva procesului de aplatizare mentală a populației, în anii comunismului, au fost cultura, școala, cartea, în special. Te protejai, refugiindu-te în lectura unei cărți. Aici au greșit

vechii guvernanți. Când îți propui să imbecilizezi o colectivitate, trebuie să deții o cunoaștere de ansamblu, performantă, a acestui proces. Nu trebuia să aibă ambiția prostescă să-și alfabetizeze supușii, să-i oblige să învețe scrisul, cititul, să-i trimită pe sărântoci la școli. Un individ alfabetizat, cu un minim acces la informație este mai greu de manipulat. Aici au greșit.. Nu și-au gestionat bine intențiile. Erau atât de obsedați de carte, ca obiect, și ce ar fi putut însemna, încât până și la mobila de sufragerie, ce se făcea pe atunci, principala componentă era biblioteca. Acum mai găsești așa ceva? Nu! Actualii sunt mai complecși, mai bine dotați. Chiar și starea este înstăpânită, de absurd, kafkiană, de nebuneală totală, de insuficiență managerială, și cuplată cu alte rele, îi ajută enorm în ceea ce și-au propus... Deocamdată, mă opresc aici.

Vă rog să identificați trei posibile variante pentru emblema culturală a Galațiului. Care considerați că ar fi valorile culturale gălățene care ar putea să facă parte din patrimoniul național?

Din cauza acestei întrebări s-ar putea să pic examenul. Îmi este greu să dau un răspuns competent... Galațiul face parte dintre orașele mari ale țării, însă în domeniul culturii nu cred că s-a singularizat prin ceva anume. Are din toate câte puțin... Și dintr-ale literaturii, și din teatru, și din muzică, și din folclor, și din arte plastice, toate astea dându-i un anumit echilibru... Nu are ceva anume, emblematic. Deși, cred eu, orașul se singularizează prin suita de sculpturi în metal de pe Faleza Dunării, dar acestea nu dau blazonul Cetății... Cei de la Horezu sunt unici prin ceramica lor, cei de la Săpânța prin cimitirul lor vesel, târgoveștenii au Turnul Chindiei, argeșenii au Legenda Meșterului Manole, Grădiștea Muncelului găzduiește antica Sarmizegetusa, cei de la Hamangia au Omul lor gânditor, iar bucovinenii au albastrul Voronețului. Cam așa ceva - doar ceea ce mi-a venit în minte - ar putea să reprezinte o emblema.

Acum, o ultimă și inevitabilă întrebare... La ce lucrați în aceste zile și ce proiecte de viitor aveți?

Cu ceva timp în urmă, am făcut un inventar sumar și am constatat că am mai multe manuscrise decât cărți publicate. Unele finalizate, altele nu, altele pierdute din cauza numeroaselor mele mutări. Marea mea iubire a fost și a rămas proza scurtă, așa că acum lucrez la un ciclu de zece povestiri inspirate după cele zece porunci ale Decalogului. Volumul se va intitula „Un domn bătrân, înaripat”, având ca subtitlu „Zece povestiri bizare și ilogice”. Prima povestire am publicat-o, cu ani în urmă, în revista „Porto-Franco”.

Dacă-mi va mai permite timpul, aș dori să duc până la final un roman de dragoste, pe care deja l-am început și se află într-un stadiu destul de avansat, inspirat din viața poetului latin Ovidiu. Deocamdată atât...

Vă mulțumesc!

Constantin Vremuleț

Poeme

Aurel M. Buricea

ARDERE DE TOT

Sufletu-mi plutește-n cuvinte
Ca o pasăre fără cuiabar
Se zidesc imagini în zadar
Nimicul sapă iar morminte

Lumina din rai orbește-n vis
Prin moarte lume peste lume
Nu-i nimeni în cer s-o adune
Cu toții petrec în Paradis

În acest stins univers respins
Se-nchide vremea ca o pleoapă
Visez la cumpeni de veac învins

Se stinge viața într-o carte
Cu mine îngerii se-adăpa
De tine, Doamne, să am parte

UMBRE DE LUT

mi-e lumina toamnei drept osânda
asemeni frunzei ce stă să cadă
de pe deal vin zeii ca să vadă
cum se stinge umbra verii blândă

sorb sorii din alte vremuri clipa
un pictor orb mi-a schimbat făptura
cu viața mea am furat natura
și-n bezna nopții crește risipa

alt rod își află-n mine visarea
de-am atins cu visul nevăzutul
și-aud cum se topește-n ochi zarea

prin Cuvânt mă vindec de vecie
în vers de dor caut începutul
stă lumea-n lut fără măiestrie

TRIST REGRET

Atât de liber în trup și cuvânt
n-am visat niciodată ca să fiu
închis în univers ca-ntr-un sicriu
să pot sta în Tine aievea veșnic pământ

mi-ai dat putere în văz și cuget
lumina divină crește-n mine
cum urcă floarea mierea-n albine
când durerea se stinge prin muget
izvor dulce din munții de sare
mi-a fost viață în satul meu natal
flux și reflux secată mare

iubirea mea ninsoare în sonet
troienit de timp sânger în pocal
din tot ce-am fost rămâne trist regret

UȘĂ DE DINCOLO

Cine știe cât de lungă-i calea
De la real până la absolut
poate atunci când voi fi iarăși lut
și voi închide-n trup toată zarea

pe infinit dorm nevăzute lumi
de nu le poți cuprinde cu gândul
ne va veșniciei și noua rândul
când prin Dumnezeu poți să te cununi

să cazi din rugă ca fructa din pom
grădină de vis crește în Cuvânt
să uiți de-a pururi c-ai fost cândva om

și-ai măsurat clipa cu pas naiv
de-ai făcut cu moartea greu legământ
ușă să-mi fie din alt motiv

DINCOLO DE TIMP

Trist plânge natura cu ochii mei
Filtru de lumina mi-e retina
Intră-n reflux cerul și grădina
Între două lumi stau fără temei

Se-adapă zorile cu gândul meu
În zarea câmpiei sunt fântână
Am cumpănă în noaptea păgână
Iar ciutură-i undă de curcubeu

Palma mea va fi cuib de ciocârliei
Izvoare de cântec inima mea
Umbra toamnei în vers apus de stea

Dincolo de timp în spații târzii
Ne vei zidi, Doamne, cu tăcere
Nevăzutului să-i fim avere

Poeme

Peter Schrager
(Germania)

șade bătrâna cerșetoare
pe caldărâm
și vorbește cu blocurile
o fereastră îi lucește în ochi
și bătrâna cerșetoare
începe să râdă a lumină
cu un răs pe care nu-l vede decât ea

orașul s-a topit în vorbele ei

dacă m-aș așeza pe caldărâm
în fața bătrânei cerșetoare
cu chip întors spre iarbă
ar crede că vreau să-i iau locul

s-ar putea oare să mă-njure
că-i fur pâinea de la gură
sau ne-am pune pe vorbă

aș încerca atunci
să simt odată cu ea
cât de greu e să întinzi mâna
și să primești întotdeauna doar milă
am vedea oamenii fugind pe lângă noi
după dorințele lor
afla mereu cu un pas înainte
am vedea teama lor să nu piardă timp
când noi avem atâta timp
și suntem lipsiți de teamă
am vedea atâtea lucruri împreună
că nici n-am ști cine câți bani
a adunat la sfârșitul zilei

mă așez în fața cerșetoarei bătrâne
cu părul alb lung
întins pe aer
și nu scot nici un cuvânt

maxilarele ei atârnă
și văd cum i se scurge
din privire viața
încet
pe caldărâm

cerșetoarea bătrână
ține cu mâinile de părul ei
ca și cum ar ține de viață
ca și cum ar țese spațiul
dar ea
ea n-o să mă pizmuiască niciodată
pentru că-i oarbă
și n-a văzut fereastra lucindu-i în ochi
nici trecătorii prea grăbiți

a văzut doar timpul curgând printre noi
și m-a văzut pe mine
numai pe mine poate
să mă vadă
pe mine
care-i țin sufletul în mâini

o să plece

trupu' ăsta
carne și oase
n-o să mai fie
și-o să rămână
sufletul gol
temător de noapte
o să se-acopere
în cuvintele gurii mele
murinde
și fără nimic
o să pășească
în iubire

salcâmul privește și tace

salcâmul coboară în parfum cu mâini albe
și curge pe umerii oamenilor numai seara
cu răcoarea
până în Dunăre
cu gândurile
salcâmul privește și tace
salcâmul și mâinile lui
albite
ieșite
din lumină
salcâmul privește și tace

Note și interludii profane

Andrei P. Velea

[notele astea sunt scrise într-o cameră de hotel]

notele astea sunt scrise într-o cameră de hotel
mai strâmtă ca lumea
înainte de-a fi fost creat spațiul,
mai tensionată
ca pielea unei femei înainte de-a naște

peretii sunt subțiri,
ca foaia de țigară:

se-aud înghițiturile-n sec din camera de alături
de parcă,
prin baierile lumii,
un zeu ar asculta uneltirile celorlalți zei,

iar un făt și-ar auzi viitorii frați
mușcând cu poftă
dintr-o rază de soare

[cine-a desenat subsuoara]

cine-a desenat subsuoara
și celelalte locuri de taină
a făcut-o pentru a putea
alerga la festin

cine l-a vândut pe Isus,
s-a spânzurat
c-un nod de trandafir
la-ncrengătura funiei

simetrie schițată
precum sânii unei fecioare,
c-un gând plin de bucurie
cătrec voi

[după judecata de-apoi]

după judecata de-apoi
rămân ultimul

pentru a verifica vulcanii să nu scape gaz,
lacurile să nu dea pe dinafară,
stelele toate să fie stinse

închid ușa lumii cu două zăvoare,
craniul mi-l așez drept sigiliu, iar noaptea
o trag pătură peste lume

în imensul hău cu arme de catifea

[aerul are construcții bolovănoase]

aerul are construcții bolovănoase -
le simți
închis în burta unei păsări uriașe

nici articulațiile
somnului nu-s prea bine unse,
atâtea scăpări...

ai doar o singură pătură de gânduri
și aia e mai uzată ca preșul
de la intrarea într-o universitate:
câinii lui Diogen
o profanează dinadins în fiecare dimineață

deschide porțile cetății!,
lasă liberi nebunii, petrecăreții și paraziții:

fără fantezie și risipă,
nici fiul Domnului nu și-ar fi putut
construi scenariul

Sterian Vicol

Lampa cu gaz

Parcă-aș rupe crenguțe de alun
când scriu la lumina lămpii de gaz

Apa iazului aruncă în valea subțire
cercuri prin puzderia de stele

Cobor încet la bârlogul unei fiare
miezul nopții nu-mi spune de-i bine sau rău

Nu din cauza mea tremură fața apei
lovită de drumul robilor ruptă și ea

Când scriu – dacă scriu – șoptea Ioanid
ploaia-mi șterge lumina lămpii de gaz.

Lebăda din cimitir

Nu era (și era !) semn de mirare nici
turnul bisericeții dărâmate
nici nu mai putea fi (pe sub bolțile ei
fecioarele pluteau ca smulse din cuie
de înșiși slujitorii Domnului !),
semn de mirare !?

Mirare e atunci când un șarpe înghite
alt șarpe, când mama-și strânge pruncul
de gât, întâiul (Și-atunci ce-o mai fi de
mirare?).

Vânzarea pământului de flori (de mormânt),
în piața și ea în destrămare
în orașul tremurând și el
în oglinda spartă a marelui fluviu...

E, mai e ceva, ca o vânzare de frate,
floare-i injectată cu sânge otrăvit
clătinat în vase de pământ,
de-aceea rup norii malurile de grâu

Poeme

și intră-n pământ casele
de morții fug cu ploile
prin cimitirul fracturat de fulgere -

Nu ne mai vezi oare, Doamne, (striga
clopotarul), unde-i fața Ta nevăzută?

Din cânepa putredă a păcatelor
noastre, destramă-ne și fă-ne încă o dată
lame de cuțit măcar, cântătoare,
cât se mai poate, ca să putem
să te laudăm plângând de-atâta fericire
la ochiul tău senin cu (ici-colo) atâtea
vinișoare de venin
ca o amintire din care rămâne
o lebădă în cimitir. !

*(Cele două poezii scrise în martie 2006, la 10 ani de când
Ioanid a plecat la ceruri, fac parte dintr-un manuscris al
subsemnatului care în final, la o editură, va purta numele
„Cel ce-și arde corabia”).*

Și cerul, și pământul

- Se dedică Doamnei Gina Hagiu -

Ea trage de izvoare cu funii de culori
Și despletește dealul în cărări precum
copilandra coama cea neagră a părului,
când pleacă la horă sau la nuntă -

Din vârful plopului se poate descifra
cartea sfântă cu litere risipite
prin bulgării negri, printre ouăle
ciocârliei, gata să eclozeze spre cer -

Când privesc dealurile ei despletite,
în amurg, copilandrele trec în femei;
cine aruncă umbra lanului de grâu, cine
bandajează rănile/culorile, cine? ....

Ea dezleagă dealul cu funii de culori,
destrămând și cerul, și pământul peste care
norul, lunecând în zare, ca o biserică,
îngenunchează părinții ce-i purtăm în noi!

Galați,
15 august 2010

Somnambuliada*

Grid Modorcea

Mitică dormea de obicei buștean. Dar, în noaptea aceea părea că e deștept, fiindcă vru să se întoarcă de pe o parte, pe alta. De pe umărul stâng, pe umărul drept. Ocoala să doarmă pe partea stângă, fiindcă era partea inimii și doamna doctor Hondry i-a spus, nu o dată, să nu mai doarmă pe partea inimii, că de aceea respiră greu, se înăbușă, rămâne toată ziua cu senzația că are o ghiară în piept, în dreptul inimii. Așa că, instinctiv, fără să se trezească, doar așa, în starea de somn, ca un somnambul, se întorcea pe partea dreaptă sau dormea cu fața în sus. Dar, și cu fața în sus nu era bine. Cât timp a avut familia lângă el, n-a fost chiar deloc bine. Fiindcă atunci când dormea cu fața spre tavan, sforăia. Și se trezea cu un ghiont de la Mița. L-a tot ghiontit până a făcut să-i dispară orice sforăit, adică n-a mai dormit cu fața în sus. Așa că singura poziție acceptată în viața lui era cea pe partea dreaptă. Și, de când nu mai erau ai lui, de când trăia singur-singurel în cavoul strămoșesc, moștenire de la tata mare, care, la rândul lui, îl moștenise de la tatăl lui mare, un boier de viță veche, venit de pe o insulă grecească, nu făcea decât să doarmă pe partea dreaptă.

Dar, uite că în noaptea aceea dormise și pe partea stângă. Așa că încercă să se întoarcă pe dreapta, deși odinioară acest lucru îl făcea automat. În somn. Acum însă era deștept. Dar degeaba se străduia să se culce pe partea dreaptă, nu putea. Ceva îl împiedica. Ce? Nu înțelegea. Se lovea ca de un tampon. Se pipăi, pipăi și așternutul, dar când își ridică mâna spre față dădu peste ceva tare, un os, care îi ieșea din gură. Se pipăi mai atent și simți că osul se termină în gingie, acolo unde ar fi să fie caninul. Instinctiv, vru să se scoale brusc, să se dea jos din pat. Dar se împiedică de celălalt canin. Se pipăi, da, îi ieșea și din partea stângă a gurii un colț. La fel de uriaș. Incredibil, avea doi canini uriași. Parcă erau niște colți de elefant. Oare așa or fi?

Nu-și dădea seama fiindcă era încă noapte. Pipăi în dreapta capului, pe noptieră și aprinse veioza. Da, acum vedea. Privi puțin în jos, spre piept, și descoperi cauza. Erau doi colți uriași ieșiți din gura lui. Speriat, stinse imediat veioza. Nu voia să mai vadă așa ceva! Dar nu putea să se miște că se lovea cu un colț de tăblia patului. Se apucă cu mâinile de ambii colți și-și mișcă întâi capul, apoi corpul. Se legăna.

Dar deodată auzi de afară un ciocănit în geam. Ascultă. Cine să fie? Cine putea ajunge acolo, tocmai la etaj unde locuia el? Nu-i bătuse nimeni la geam până acum. Cavoul era ermetic, dar își lăsase și un geam să poată privi afară, la vârfurile copacilor și ale blocurilor,

să-și spună că nu a rupt definitiv contactul cu exteriorul. Dar ar fi trebuit să-l rupă fiindcă, uite, acum era deranjat. Cineva îi bătea în fererastră. De fapt, nu în fereastră, ci în jaluzele. În lemnul de la jaluzele. Dacă sunt niște hoți?

Ultima dată, când a plătit întreținerea pentru cavou, casiera, doamna Urșibampiranu, i-a spus că niște derbedei au fost văzuți urcându-se cu colții și ghearele pe burlane, până la balconul d-lui Băsbampirescu, un bătrân cam dus cu pluta, pe care îl urmăriseră și știau că nu era acasă, au sărit în balcon, i-au spart fereastra, ușa, au intrat și i-au furat tot din casă.

- Domnule, i-a spus ea, pândesc, studiază terenul și atacă!

Așa e azi strada, părăsită de orice urmă de polițist, fiindcă poliția e în grevă, într-o grevă interminabilă, fără de capăt. N-ai cui să te plângi, n-are cine să te apere, singura soluție e să te închizi în casă, să tragi toate obloanele și să fii precaut cât se poate. Ba, peste poate.

Na, ciocănitul în jaluzele nu mai înceta! Atunci aprinse iar veioza. Și, ca o bufniță speriată, zgomotul nu se mai auzi. Mai ascultă așa o vreme, nimic. Tăcere. Și totuși, și totuși, după un timp, se auziră niște sunete ciudate. Veneau dinspre pădure, dinspre Little Central Park, cum îi spunea el, de la o vreme, parcului Cișmigiu.

Nu-i venea să creadă că urechea lui poate să perceapă așa ceva. El, care nu prea mai auzea. A fost și la doctor. I s-a făcut o analiză minuțioasă, cu aparate moderne, cu testări ale auzului și fata de la acele aparate i-a arătat niște grafice, i le-a explicat și la urmă i-a spus că merge spre surzenie dacă nu își cumpără un aparat de auz. Dar cum să-și cumpere, de unde bani, unul bun costa o avere, pensia lui pe un an! Așa că se obișnuise să nu audă. Era parcă mai bine. Se bucura chiar. De ce să audă toate prostiile pe care le îndrugau oamenii, fie la magazin, fie la televizor? Nu era nici o diferență între ce se vorbea la „Angst” și ce la televizor, parcă era o continuare, deși, uneori, una auzea în magazin și alta la televizor. Deși se vorbea exact despre același lucru.

Dar acum, așa, deodată, parcă auzul îi revenise, ba îi devenise ca de pisică, un auz fin, foarte fin, care percepea cele mai joase sunete. Sunete de lilieci, șobolani sau... oare ce sunete, de unde proveneau ele... cine le emitea?! Așa, plin de curiozitate, Mitică făcu un efort în plus. Se ridică mai mult, sprijinindu-se de spate și de mâini și mai făcu un pas, ajunsese la fereastră, apoi trase de banda care mișca jaluzelele. Le ridică și privi afară.

Nu-i venea să creadă. Pe blocurile vecine, pe acoperișuri, se plimbau, ca niște somnambuli, lighioane cu colți ca și ai lui. Uite, vedea deslușit, fiindcă luna, o lună mare, uriașă, profilată deasupra copacilor, lumina tot cerul, de parcă era zi. Și vedea clar acele lighioane, le vedea colții. Dar aveau și un trup ciudat. Nu era trup de om. Era de lup. Da, acum știa bine. Erau wolfmeni. Se uită la trupul lui. Și-l pipăi. Nu simțea nici o schimbare. Încă nu avea corp de lup.

*Din volumul *Povestiri cu bampiri*, în curs de pregătire

Obsesia lui Unu și a Unității

Mihai Cimpoi

lui ca unitate. E, în fond, un geometru ce operează cu liniile frânte, în mișcare browniană, nesupusă ordinii. E o ordine a dezordinii, a in-disciplinei, a indeterminării.

Îmbinarea ciudată de ordine și dezordine (de Eros și Anteros, după cum sună un vers ce dă și denumirea unui volum al său) îl face să schimbe și ecuația barbiană „starea de geometrie și deasupra ei extaza” printr-o „stare de negeometrie și deasupra ei extaza”. Oricum, universul i se revelează ca o configurare de sfere, de „înțelepte forme sferice”, coloane sau de „forme circulare, de „dimensiuni abstracte și imuabile”, de „inefabil joc de numere și raporturi”, de „scheme esențiale”, de „fragmente”, de „miliarde de puteri fragmentare”, „sume”, de „liniile încordate ale unor forme”, de „sistem indestructibil” etc. Aceste figuri geometrice vin să facă dovada prezenței unei „Dumnezeiești logici de oțel a Creațiunii”, a unui Maestru Desăvârșit, a unui Dirijor, a unui „Maestru al artelor pure și precise, / Un matematician al dimensiunilor abstracte și imuabile”, a unui Mare Arhitect, a unui „Unic cârmuitor al Universului”.

Care este rostul unei atari reexpunerii a genezei, atât de dragă romanticilor? Poetul mitizează și demitizează subversiv, matematizează și dematematizează, într-o acțiune, unică în poezia românească, pe care am putea-o denumi demitimizarea universului. El vrea să ne spună că universul s-a umplut de „gânduri, speranțe și rătăcirii”, de „tainele existenței noastre”, că s-a existențializat, existențializându-ne pe noi.

Existențializarea e continuă, procesuală, fără chip de a fi lămurită, căci se substanțializează într-o sumă „a tuturor celor cunoscute și necunoscute”, noi rămânând fragmente ale unui întreg al cărui sens nu poate fi descoperit. Dialogul cu Dumnezeu mai mult întunecă ființa decât o luminează: „Rămânem printre lucruri, printre plante și păsări, / urmăriți de daimonii lor nevăzuți și neîncrezători, / divinități triste, exilate în lumea aparențelor / pe care oamenii orbi o numesc Realitate. / Ei, cu toate acestea, simțind că în jur pândesc miliarde de puteri fragmentare / care se unesc și se completează într-o uriașă simfonie

Viorel Dinescu pare - prin actul poetic propriu-zis și prin meditația neîncetată asupra lui - un Parmenide modernizat, căruia îi scapă, însă, mereu Unul și Unitatea. E mai degrabă poetul unui Unu fără unitate sau - dacă e să ne jucăm puțin cu verbele - al unui Unu cu o unitate ce se risipește chiar în clipa relevării

universală, / nu e firesc să ne întrebăm unde și cine e Dirijorul? // El poate fi *Legea fără Nume, Numărul, Cantitatea, Necesitatea*, / Ordinele sau contrariul ei? / *Lumina* care naște *întunericul*, sau este născută de acesta?... / Răspunsul e cu totul în altă parte decât acolo unde-l căutăm noi; / Putem presupune că întregul se oglindește în fragmente/ dar se ascunde în ele spre a nu putea fi descoperit / sau spre a se odihni după o strădanie în veci necurmată // Să rămânem într-o „așteptare înfiorată”; / „Crede și nu cerceta” a spus înțeleptul. / Suntem fragmentele unei Totalități mult mai mari / decât suma tuturor celor cunoscute și necunoscute!”» (*Semper ignorabimus*)

Întrebările pe care ni le punem mai mult încifrează, codifică, decât descifrează și decodifică; suntem „prizonierii” unei „mari translații de cauze și efecte”, am inventat un colac de salvare, o „strategie metafizică ireală” - „sublimul copac sefirotic al Kabbalei”, dar nu rămânem decât „un ecou pur al Marii Opere a Creațiunii, nu rămânem, în „monstruoasa eră a computerelor”, decât cu sufletele noastre care tot la Prea înaltul se întorc „covârșite de setea de dragoste și bunătate” (*De ce trebuia să furăm focul?*).

Controversele, opozițiile ne duc tot la esența divină a universului, tot la Cuvântul dintâi, la Logos: „Dar în esență fiecare rămâne așa cum l-a lăsat Demiurgul, / Marele Arhitect și Biolog, / Care a operat în veșnicie doar cu ajutorul cuvintelor” (*Și totuși, tu rămâi invulnerabil*).

Deconstruirea și reconstruirea printr-un urcuș reluat spre Unu nu se poate face fără un punct de reper, acest punct fiind chiar Unul care are mai mulți centri. În cazul acesta, în ajutor îi vine poetului *elipsa* care-i oferă,

anume, posibilitatea de existență a unei atari multitudini de centru: „De departe, / Din centrul variabil al elipsei / Un soare cu ochi oblici / îmi spiona fiecare mișcare/ Atenț să nu depășesc limita sacră” (*La capătul Spiralei*).

Eugen Barbu fixa cu exactitate formula originală cultivată de Viorel Dinescu, care îmbina *vocația* cu *studiul* și *latura adecvată*, ajungând în cel de-al treilea volum, *Ecuații albastre* (1984, după *Oră ideală*, 1983, și *O altă nuanță a revoluției*, tot 1983): „De la un univers fumegos în sânul căruia ideile pălpăiau ca niște faruri abia zărite, autorul *Ecuațiilor albastre* trece astăzi într-o zonă mult mai epurată, în care rigoarea și armonia ideatică reușesc să agraveze mituri și simboluri poetice memorabile, fără a renunța la suflul plin de umanism și la lirismul manifestate în volumul său de debut. Este o poezie conceptuală care-și propune și reușește să păstreze puritatea și spontaneitatea emoției primordiale. Cu ecuațiile sale albastre, Viorel Dinescu parcurge o nouă etapă superioară a creației sale, o etapă de meditație și de decantare a imaginilor care conduc la esențe. Este o eroare să se creadă că poezia se poate lipsi de idei; acestea îi sunt necesare ca aerul și ca apa,

Viorel Dinescu

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

cu condiția ca ele să îmbrace veșmântul de sărbătoare al poeziei. Ceea ce autorul *Ecuatiilor albastre* reușește cu prisosință în volumul pe care ni-l oferă astăzi”.

Volumele *Ontologia cristalului* (2002) și *Asimptota* (2004) mai păstrează discursul prozastic, dominat de scheme conceptuale și noțiuni științifice, fixate și în denumirea cărților (Ontologie, Asimptotă, „vârtejul imaterial al Universului”, entitate, formă, conținut, mișcare, repaus, noime), de abstracțiuni simbolizate și personificate (Enormul, Neînțelesul, Nevăzutul, Universalul Unu, Nesfârșirea, Punctul Zero, Marele Carnaval al Iluziei, Țara de Umbre, Oceanul, Semnul Minus, Realitatea, Cuvântul, Calea, Lumina, Noaptea, Haosul, Omul Albastru, Marea Spirală, Adevărul, Singurătatea, Ceasul Secolului, Marea Nebunie, Neființa, Neantul, Cercul, Devenirea, Idealul, Marea Revelație, Iubirea).

Omul este hărăzit destinului care presupune o implacabilă „trecere printre lucruri, forme, transparente ca muzica pură”, ca o scufundare continuă în enigmele lumii, prin care poate cunoaște doar „fragmente fără noimă și jumătăți de sferă” (*Final clasic*).

Senzația dominantă e de rătăcire, rotire, plutire (în vid, în tăcere, în transă), de „goană de-a-ndoaselea”, de zbor (fără aripi). Mișcarea în cerc, perpetua întoarcere sunt însemnele Destinului, la care este supusă Ființa coplesită de „o febră roditoare”: „Dar dincolo de orice spațiu / O minte tainică s-ascunde, / Ce fără gesturi sau cuvinte / Rotește tot ceea ce există, / Făcând din calea ocolită / Un simbol tandru al Iubirii / Și al perpetuei întoarceri // Plecăm, dar știm că pasul nostru / Pe-același drum o să revină / Că doar destinul nostru-i Cercul / E roata-ascunsă-a Devenirii / Un veșnic drum care se ntoarce / Înspre izvoarele uitate” (*În cerc*).

În *Etape* (1990; ed. II, 2007), discursul se condensează la maximum, luând forme disciplinate, supravegheate în spirit clasicist, de „sentințe capitale”. Observăm, însă, o coborâre spectaculoasă din sfera ideatică, glacială în cea lirică suavă și caldă, o colorare emoțională intensă, o decorsetare a incantației orifice altădată impiedimentată de reflecție. Versul capătă chiar o fluidizare muzicală: „Curg clipe-n clepsidra de aer / Și-o goarnă de muzici se pierde / Năucă prin pajiștea verde, / Prin care cu noaptea mă-ncaier / Și-o goarnă răsună, o goarnă / Venind din trecut, apocrifă / Din valul de note se-ntoarnă / Sonoră prin timp hieroglifă, // Iar tu îți păstrezi depărtarea / Cu tonuri albastre, difuze / Cu alge îmi umpli-nserarea / Și valul din piept cu meduze // Și curg în clepsidre sonore / Secunde, milenii și ore” (*Clepsidre sonore*).

Viziunea se matematizează prin faptul că se

structurează conform principiului paradoxului. Poetul valorifică pozitivul în negativ, plusul devenind minus, iar revelația luminoasă, fiind anihilată de una întunecoasă. Finalurile răstoarnă viziunea în mod neașteptat, iau formă de sentință sau de notație lirică ce se vrea ca o eliberare, ca un catharsis: „La orizont se-nalță-un fum gigant / Sunt lungi ninsori venite din neant” (*Scrum*)] „Am să-mi ascund orice zvăcnire-n ziuă / Ca să păstrez scheletul de lumină” (*Ascundere*);

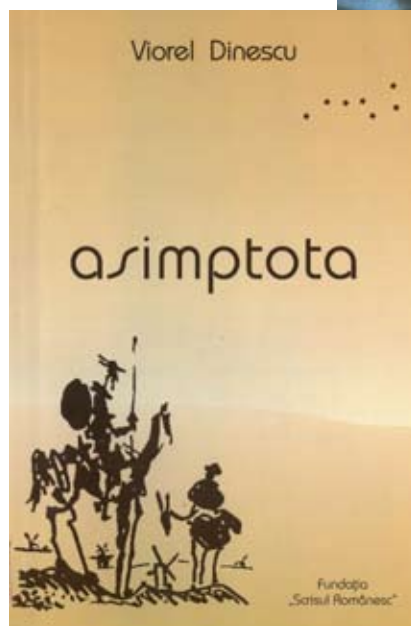
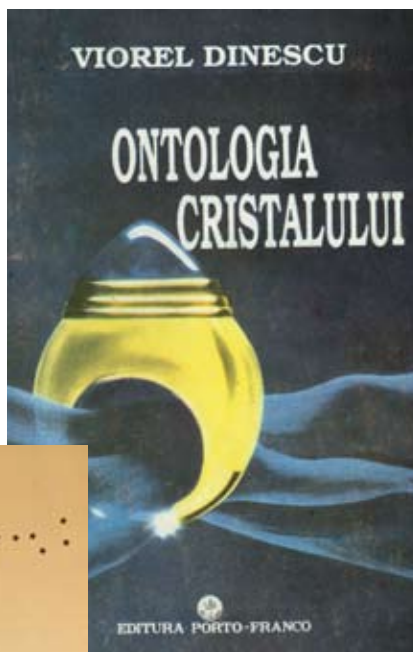
„Câtând prin bolgii veșnica minune / N-am observat că timpul meu apune” (*Cădere în timp*); „Și parc-aud prin ziduri de cetate / Un dezacord de harfe răsturnate” (*Contrapunct*); „De țărnel alb o luntre mă mai ține / Și inima-mi se zbate în ruine” (*Trecerea râului*).

Cenzura transcendentă curmă vanitățile, pornirile demonice, vrerile divine simulate, râvna de a se asemui lui Dumnezeu:

„Cândva, în barca umbrelor trecui / Mănat de-o vrere ce-mi părea divină / Spre țărnel ars al Țării Nimănuși // Tu, care fierbi de veacuri în lumină / Cei în capcana logică, căzură, / Răvnind asemenea Lui ca să devină, // Dar negre arătări prin vânt trecură / Primesc de un demon translucid / Să pedepsească blânda impostură // Și sufletele au ars în foc lichid, / Iar barca se umplu treptat de zgură / Și-ncremeni izbind cu prova-n vid” (*Cu prova-n vid*).

Poetului îi reușește punerea în acord a *liricizării* (*narativizării*) și *matematizării*, făcând numărul să sugereze, să devină dionisiac, iar cuvântul să se încifreze, să se facă apolinic. Calculul apare, bunăoară, și în reprezentarea ludică „cristalină” a iubitei: „Și, tu iubito ești un abur fin / Un nor de-atomi născut la întâmplare / De aceea văd prin trupu-i cristalin / În trupul tău particule-efemere / se învârtesc în joc înalt de iele / Oricât te ascunzi în cuiburi de tăceri / Te-oi regăsi, prin calcul, printre stele” (*Trup cristalin*).

Îmbrățișând în mod vădit modul intelectual al Lyrei, are grijă să înmoaie lira în rouă și ninsori (ce vorbesc în vis), în fumuri și vânturi, în culori evanescente, cvasi-simboliste (se scufundă în „apele lumii”, „galbenul de seară”, „culoarea minunată a nopții”, „fulgerul negru”), în armonia ascunsă a lumii. Munții foșnesc, aerul pare că se adună „în plasa unei armonii ciudate, albastrele planete „schitează” „un mare dans himeric”, electronii au și ei zumzet, fiindcă dansează ca niște albine, „un gând muzical doarme în orice lucru”.

Senzația Nevăzutului, Necunoscutului răvășește, existențializează, dionizează, ca să zicem așa, viziunile.

Căutarea „cerului ideal” este sisifică, fiind mereu reluată în labirinturi „ferecate-n lanțuri grele” și în „sfântul semn de întrebare”: „înot în timp într-un efort gigant/ Poate doar spre-o spărtură în Neant” (*Spărtura în neant*).

Profesor de matematici, poetul Viorel Dinescu are și meritul incontestabil de a ne fi inițiat în disputa dintre poezie și matematică ce are loc de la Dante, care a excelat în simbolistica numerică și interpretarea cabalistică a cifrelor, până la Valery și Ion Barbu al nostru. Este vorba de raporturile mai largi dintre știință, filosofie și artă, știința, în special matematică, fiind preocupată de Număr pentru a pătrunde mecanismul legilor imuabile ce guvernează universul, filosofia caută să găsească prin idee „adevărurile ultime sădite în conștiința omului”, iar arta îl ajută pe om „să se înțeleagă mai bine pe sine însuși, în instanțele lui emoționale, în general cu ajutorul cuvântului”. Poezia are o anumită prioritate, căci profită de imagini și simboluri. „Dar și matematica, atunci când iese din zona ancilară a unor contabilități cotidiene, ne poate oferi o imensă și ciudată panoramă a unor lumi teribile și scânteietoare, în care rigoarea cea absurdă se conjugă cu o libertate de gândire aproape nebunească” (Viorel Dinescu, *Armistiții literare*, Râmnicu Sărat, 2004, p. 6).

Tehnicile mecaniciste par să sincronizeze cu experiențele moderniste, precum dadaismul, letrismul și abstracționismul. Impactul dintre poezie și matematică e susținut de unele elemente comune, fie necesare, fie aleatoare, printre care se înscriu: formele fixe ale poeziei, ritmul care reprezintă fragmentarea timpului, rima cu valori sonore mecanice, tehnicile de combinare a cuvintelor și ideilor dominante.

Cea mai înaltă dovadă de sistematizare, adică de matematizare, a unei creații poetice, Viorel Dinescu o vede în *Glossa* lui Eminescu.

Fenomenul ritmului, analogizat cu ritmul universal al pulsațiilor cosmice, cu procesele psihice și biologice și cu o armonie ce impune ideea de unitate celestă și existența unui Demiurg nevăzut („care își alungă plictiseala zumzâindu-și planetele ca pe niște baroase”), îl ilustrează și Eminescu, „mare poet al formelor fixe”, cum ar fi sextinele dantești, ce rimează prin cuvânt, baladele villonești cu laitmotiv, cu omagiu, acrostih și rime date, rondoul simplu sau dublu, rondelul, surventa și sonetul.

După ce analizează estetica înarmată cu tehnici matematice a lui Pius Servien și estetica lui Ștefan Lupașcu ce pune semn de egalitate între frumos și contradictoriu, se preocupă de Edgar Poe, „creator

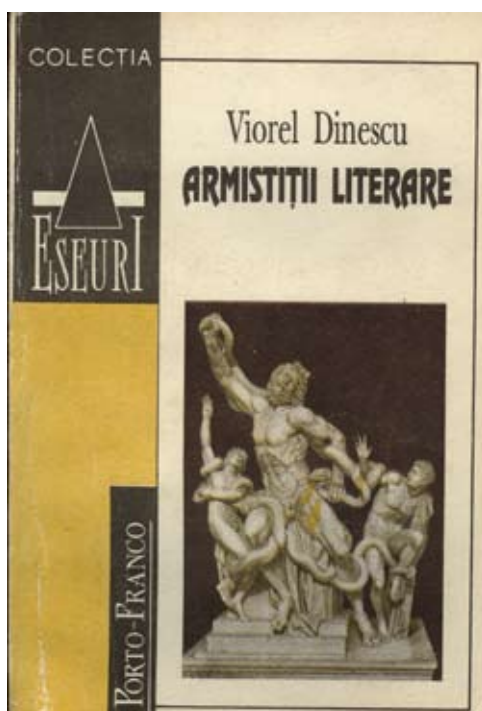
de factură logică, matematică chiar”, cu o elocvență înclinație pentru multiplele semnificații oferite de cifre și pentru tehnica muzicală admirată de Baudelaire, Mallarme, Valery care după părerea lui Dinescu, stârnește rezerve, căci nu se poate reduce orice demers uman, fie el poetic, sau filosofic, la soluții sau exprimări matematice (Dinescu consideră, bunăoară, că „conținutul de idei al poemului *Corbul...* este foarte sărac, previzibil și prost organizat”). Nici Mallarme nu poate fi apropiat de „poezia produsă de asocieri mecanice și aleatorii de cuvinte, simboluri și idei”, fiindcă scapă de capcanele formale ale formelor fixe, rimelor date și metaforelor-cheie. Nu simplul joc verbal dă valoare poeziei mallarmeene, ci „demersul perfect conștient de o mare rigoare spirituală, din care sensibilitatea nu lipsește niciodată”.

În același spirit polemic, Viorel Dinescu consideră că este exagerat ca Ion Barbu, cu obsesia sa matematică, „să adune în poezii toate figurile și expresiile specialității sale”: sunt doar trei mici fragmente cu un oarecare înțeles matematic și numai 14 termeni de specialitate.

Poetul l-a trădat pe matematician cu bună știință, căci „a optat pentru magia incantatorie și gratuită a cuvintelor în detrimentul înțelesului”: „Ermetismul este egal cu obscuritatea, o obscuritate foarte poetică de altfel. Acolo unde răsar fragmente de idei, acestea nu au amploare și noblețe, fiind puternic barochizate, încărcate de grotesc și ridicul. Dragostea absurdă dintre o ciupercă și o laponă să fie o ipoteză a Luceafărului? Din nefericire, chiar comentariile teoretice sunt divagante, poetul navigând, de cele mai multe ori, în metafore intraductibile. Arta lui nu pune și nu rezolvă problema raporturilor dintre idealul poetic și cel matematic. El rămâne, însă, un excelent interpret al lui Mallarme

în limba română și poate că peisajul cultural din țara noastră ar fi fost mult mai sărac fără prezența sa atât de insolită. Cu toate acestea, Ion Barbu reușește să ne transmită și să ne păstreze intactă nostalgia pentru oglindirea marilor arcade clare ale matematicii în apele tulburi și misterioase ale poeziei” (*Ibidem*, p. 132).

E în aceste note polemice și în analizele mai ample făcute *Odeii (în metru antic)*, *Serii pe deal* a lui Eminescu, *Corbului* lui Poe, *Azurului* lui Mallarme (care nu-și mai justifică celebritatea de altădată) sau *Serii cu Domnul Teste* a lui Paul Valery („una din cele mai nereușite plâsmuiri literare, un vacuum împodobit cu decorații, care nu exprimă decât orgoliul latent și dezamăgit al creatorului său care depune un efort deosebit pentru a realiza misterioasa unitate dintre sunet și sens, un divan al poetului Dinescu cu matematicianul Dinescu, divan susținut sub semnul *analogiei*, nu și al *omologiei* depline (omologia o luăm în sensul matematicii: aflarea a două elemente într-o consonanță determinată).

Ioan Alexandru poetul, mentorul, cetățeanul

În istoria unui popor există mari oameni care, prin forța spiritului lor, radiază lumină. Ei se vor sustrage teoriilor și clasificărilor care nu îi pot cuprinde decât fragmentar, procustian. Pe Ioan Alexandru nu ni-l amintim decât în integralitatea spiritului său. Nu un biet om „sub vremi”, ci o lumină ce a strălucit în timpuri tulburi, cărora le-a dat sensul Golgotei unui întreg neam.

Erudiția sa a îmbrățișat arii culturale pe care le-a integrat sub semnul Cuvântului: fundamentele greco-latine, spiritualitatea ebraică, tradiția filocalică, gândirea occidentală, specificul românesc. Așa cum numai spiritele înalte reușesc, a ajuns la o sinteză a acestora, fiind universal și totodată trăitor profund al destinului neamului său.

A studiat Filologia la Cluj și apoi la București. După debutul din 1960 la revista „Tribuna”, a obținut o bursă Humboldt, în Germania, la recomandarea filosofului Heidegger. A urmat cursuri de filosofie, teologie, istoria artei, a călătorit în Italia, Spania, Grecia, Israel. În 1973 și-a susținut teza de doctorat cu tema „Patria la Pindar și Eminescu”. La Universitatea din București a ținut seminarii de literatură comparată și cursuri de limbă și civilizație ebraică. De asemenea, a susținut cursul de spiritualitate bizantină la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”. Din 1964 devine membru al Uniunii Scriitorilor din România și, din 1979, membru al Uniunii Internaționale a Scriitorilor „Die Kogge”.

Cel mai adesea îl numeam *poetul* Ioan Alexandru. Nu doar numărul volumelor sale dă mărturie, ci mai ales o stare continuă de grație din care s-a născut lirica sa elevată – „S-a deșteptat în mine un izvor,/ Ce nu-l mai pot cuprinde și încape” („Izvorul”). Un șuvoi al bucuriei de a rosti cuvântul care propovăduiește și dă slavă.

Poetul Imnelor a debutat cu volumul „Cum să vă spun” în 1964. Este mărturisirea integrării într-o generație (cea șaizecistă, a deschiderii și speranței), dar și clamarea singularității poetului. Ingenuitatea gesturilor spectaculoase, trăsătură distinctivă a personalității sale, îl face teribilul actor care sparge cu pumnii decorul:

„Culise și costume cu false străluciri,
O baie la subsol unde-mi spalăm ciorapii...
Apoi am spart cu pumnii decorul unui cor
Și se născu în lume Teribilul actor.”

Până la „Vămile pustiei” (1969), poetul explorează cu voluptate materia, pătrunzând în intimitatea elementelor. Eul trăiește dramatic transformarea și suferința naturii:

„Nu se mai poate măcina nimic,
piatra rotundă a putrezit de mult,

barba bătrânului năvăli în lume,
cu spuma ei de drojdie amară...”

Formularea „expresionism țărănesc” (Eugen Simion) se justifică mai ales la primul termen prin această intuiție a materiilor dense, prin întoarcerea la tiparele ancestrale și cosmicizarea percepțiilor. Dar, Ioan Alexandru nu este un poet al satului în sens tradiționalist. Amintind de Lucian Blaga, satul său reprezintă o entitate fabuloasă, transcendentă, însuflețită de umbrele strămoșilor ce respiră în pietre, în pământ, în arbori sau la cumpăna fântânii:

„În cumpăna fântânii

tatăl meu răstignit,
pârghia subțire e mama tânără
înșurubată în brațele lui
noduroase de lemn.

Și izvorăsc din pieptul
strămoșilor

izvoarele eterne.

Și vremea

ne face una cu pământul.”

Spiritul captiv în materie se
descătușează în „Imne”:

„Poetul e dincolo și de infern,
și de pustie într-o zonă de senină
contemplație, și de înțeleaptă reculegere.”
(N. Manolescu). „O întâmplare a ființei”,
noaptea în care a rămas captiv între
bătrânele ziduri ale bisericii Sfânta Sofia
din Istanbul, a însemnat adevărata
„convertire”, după care s-a descătușat
inspirația poeziei religioase.

El continuă într-un amurg al
modernității tradiția tiparelor pindarice și puternica
sugestie a cântărilor de slavă creștine, începând cu
Sfântul Niceta de Remesiana și Roman Melodul.

„Imnele bucuriei” (1973), „Imnele
Transilvaniei” – I, II (1976, 1985), „Imnele
Moldovei” (1980), „Imnele Țării românești” (1981),
„Imnele iubirii” (1983), „Imnele Putnei” (1985),
„Imnele Maramureșului” (1988) se umplu de spațiu
și de timp românesc. Geografia și istoria conturează
profilul spiritual al neamului într-un proiect de
mitologie națională care își are izvorul în fabuloasa
Dacie. Pământul românesc este sfânt, patria rămâne
un sanctuar în care trebuie să stai descoperit, iar
lespezile să le calci cu evlavie. Dar viața lumii capătă
sens numai prin întruparea Logosului:

„Cuvântul devenit-a carne,
Istoria a dobândit cuprins.”

(Poetul)

Geneza unui popor nu se reduce la dimensiunea
biologică și la devenirea lui în timp. Ea se datorează
lucrării Duhului Sfânt:

„Un neam să prindă-n cosmos rădăcini
Fără iubire nu e cu putință.”

(„Daco-Romania”)

Curgerea orizontală a timpului – istorie nu are
niciun sens dacă nu e ancorată și vertical. Potrivit
dogmaticii ortodoxe, Dumnezeu este supratemporal,

dar guvernează totodată și în timp, este prezent în fiecare clipă a vieții și a istoriei. Dintr-un neam care are vocația jertfei, neputând vieții „fără sfinți și fără oseminte” („Sinaxar”), răsar figuri emblematic. Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu, Avram Iancu, întruchipează motivul multiplicat al mielului christic, care înfioară și întărește întru credință:

„Putrezească sufletul în mine
De voi rușina credința ta,
Brâncovene, frate Constantine.
Pruncii tăi rămas-au fiii mei,
La Hurezi cu o garoafă-n mână
Tot împing mormântul de pe ei
Până dau de fluturi în țărână.”
(„Imnul lui Constantin Brâncoveanu”)

Chiar poeții români sunt:
„O turmă blândă sub Marele Păstor
Poeții – lemnul Crucii pe care sângerează
De mii de ani Cuvântul la amiază.”
(„România”)

Astfel, națiunea se clarifică drept o entitate etnică activă – o *ecclesia*. Ea crește din pământul pe care îl sfințește, iar epopeea devenirii istorice este una a mărturisirii sale de credință. Capul nevăzut îi rămâne Logosul întrupat în istorie, iar fiecare om este un membru al lui Hristos și vas al Sfântului Duh. Se confirmă dimensiunile orizontală și verticală ale crucii.

Mersul istoriei nu poate fi îndreptat decât spre Înviere, lumina supremă, pe care poetul o profetește:

„Logosul să ajungi a-L recunoaște
Ca mielul jertfei izbăvitor,
Ca să-L arăți mulțimilor de Paște,
Acesta-i rostul tău într-un popor.”
(„Prodom”)

Prin lirica sa religioasă, autorul se înscrie într-o continuitate a mărturisirii credinței din zorii existenței poporului român și până în zilele noastre. Din această tradiție au strălucit mari lirici precum Mihai Eminescu, Tudor Arghezi, Vasile Voiculescu. Pe Ioan Alexandru, Edgar Papu îl consideră „cel mai mare poet imnic din întreaga istorie a literaturii noastre”. Poezia nu este versificarea conceptelor teologice, ci un discurs propriu înălțat la rangul unei revelații în „mântuit azur”.

Nici în prelegerile sale universitare Ioan Alexandru nu s-a despărțit de poezie, ci a practicat-o la modul înalt, jertfelnic „Doi oameni laici au vorbit religios universitar: Nae Ionescu și Ioan Alexandru”, remarca Petre Țuțea. Studenția generației noastre, la Universitatea din București, a fost înfiorată de cuvintele profetice rostite de Ioan Alexandru la cursul de ebraică, de fapt o chemare către Dumnezeu. Glasul său ne răsună și acum, în minte cu infinite modulații: freamăt, avânt, extaz mistic.

Același glas a răsunat în noaptea de 21 decembrie 1989 la București când poetul a purtat crucea și icoana Mântuitorului printre soldați, răniți și participanți la Revoluție, din Piața Romană până în Piața Unirii. I-a implorat pe militari să nu ucidă. Pentru fapta sa unică în întreg lagărul comunist, dar și pentru atitudinea sa de o verticalitate exemplară

în timpul regimului comunist ateu, a primit din partea Congresului SUA drapelul „Old Glory”, care a stat pe clădirea Congresului pe data de 31 august 1993, în cinstea României.

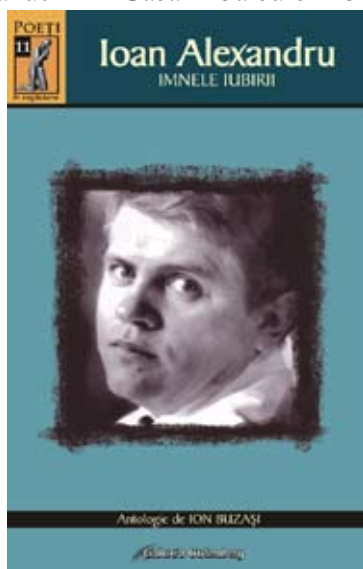
După Revoluție a vegheat căile noii democrații, nu lipsite de pericole. A înțeles politica drept o lucrare înaltă și s-a implicat în ea, ca parlamentar din partea PNTCD. Cetatea i-a oferit și alte modalități de a răspândi cuvântul cel bun pentru a ajuta la mântuirea neamului său. A fost cofondator al Grupului de rugăciune din Parlamentul României și fondatorul Mișcării Pro Vita. A înființat Alianța Creștină a celor care mărturisesc credința în Sfânta Treime, folosindu-și harul comunicării pentru a apropia creștini de diferite confesiuni. În același scop a ținut prelegeri în diferite biserici creștine. De la tribuna Parlamentului a cerut introducerea religiei în școli, respectarea drepturilor copiilor nenăscuți, jurământul pe Biblie. O altă superbă inițiativă a fost vizita în SUA, purtând cu sine Biblia de la București, vizita a o oferi președintelui. Gestul a avut și semnificația unei răscumpărări a rușinii că Nicolae Ceaușescu, în vizită în SUA, refuzase să doarmă la Casa Albă cu o Biblie la căpătâi. A urmat cartea „Cu Biblia în America”, un „imn” Americii creștine. Proiectul său a fost unul de anvergură: renașterea morală și spirituală a unui popor. Nu au lipsit ironiile, insultele, amenințările directe ale celor care s-au simțit lezați în orgoliul sau în interesele lor vremelnice. Dar Ioan Alexandru le-a înfruntat cu demnitate și credință.

Ultimii ani pe acest pământ i-a trăit în suferință precum o „cruce spre Înviere”, așa cum spunea cu emoție Părintele Galeriu.

O viață exemplară, o cruce înălțată către Domnul. Cuvântul, fapta, gândul s-au topit într-un foc unic. A ars până la capăt și s-a reaprins în veșnicie. Și-a urmat aspirația către o teologie a smereniei, a militantismului și a poeziei. Să uităm, ar fi lucrul cel mai nedemn. Noi și cei ce ne vor urma trebuie să știm cât de mult a iubit Ioan Alexandru pe Dumnezeu și pe oameni. Așa ne-a și șoptit înainte de pragul mării treceri – „la Judecata de Apoi vom fi întrebați cât am iubit”. Dincolo de moarte, în iubire, rămâne lumina:

„Lumină lină lin lumini,
Răsar din codrii mari de crini,
Lumină lină, cuib de ceară,
Scorburi cu miere milenară.
De dincolo de lumi venind
Și niciodată poposind,
Un răsărit ce nu se mai termină,
Lină lumină din lumină lină.”

(„Lumină lină”)

DAN PLĂEȘU:

Consulting & Love

Galați, Pax Aura Mundi, 2010

Fantasticul în proza lui Dan Plăeșu

Ion Manea

Cartea lui Dan Plăeșu, apărută recent la Editura Pax Aura Mundi și lansată la Salonul literar „Axis Libri” al Bibliotecii „V. A. Urechia” este un grupaj de nouă proze sub titlul uneia dintre ele, în care ni se propune un umor de factură metafizică sau o metafizică de factură umoristică, depinde din ce punct de vedere ești dispus să receptezi mesajul, care nu este ușor de receptat și, mai ales, de decriptat. Dacă titlul cărții te-ar trimite la umor, la proză umoristică prin excelență, chiar prin parodia formulării, conținutul ei te trimite musai la meditație, la una profundă, adesea aproape de substanța tragediei, originalitatea autorului venind tocmai din acest joc de limită între comic și tragic, între absurditate și semnificație. Să nu uităm că acest volum vine după un debut (1983) cu o carte de fantezii umoristice, după două romane, după mai multe volume de fabule și, foarte important, după o serie semnificativă de piese de teatru, publicate, jucate și remarcate. Printre acestea, „Muntele personal”, un volum de comedii în care nu lipsește dimensiunea fantasticului este, poate nu întâmplător, volumul anterior publicat.

În acest univers complex al creației lui Dan Plăeșu trebuie așezată și înțeleasă „Consulting & Love”, iar proza de la începutul volumului, cu același nume, ne introduce direct în lumea fantastică a ficțiunii, pentru că fantasticul chiar este trăsătura comună a prozei propuse. Aici, avem de-a face doar cu visul

extraordinar al unei fete de firmă, surescitată de modul de viață modern și plin de excese și „sublimată” în tot felul de extraordinare aventuri, mai mult sau mai puțin amoroase. În celelalte proze însă apar și OZN-urile și extraterestrii și lumile paralele, așa încât se poate spune că umorul și filosofia componentă depășesc sărmana noastră planetă pentru a-și brăzda ramificațiile prin alte lumi, prin alte galaxii. Aceasta în condițiile în care, într-una dintre cele mai reușite piese – „Acceleratul de dimineată” – povestea se desfășoară cu picioarele pe pământ, pe podelele unui tren de București, mai precis, iar filosofia este cât se poate de telurică și de ancorată în viața de zi cu zi, în complexitatea relației între generații, între real și imaginar, între posibilități și aspirații, comicul fiind o secreție extrem de subtilă și foarte aproape de nuanța antagonică a tragicului. Tot pe aici, pe pământ, în holurile unui spital de provincie, se situează și diafana piesă „Bărbatul și fluturile”, în care relațiile dintre personaje, puține câte sunt, vor fi creionate cu discreție, cu delicatețe, autorul sugerând și moralizând într-un registru de o delicatețe epică rară, care brodează voit periculos în prăpastia imensă dintre superficialitate și extremă seriozitate.

Umorul interstelar sau meditația universală vin cu „Afina sunt eu” în care niște extraterestri au nevoie de o fată de pe pământ pentru a o analiza în ceruri. Este vorba de o iminentă răpire, de o dedublare prin clonare și de o incertitudine de identitate. Noutatea și surpriza narațiunii vin și din confesiunile la persoana întâi ale fetei, procedeu folosit de Dan Plăeșu și în alte proze din volum. De altfel, una dintre piese, „Puntea” începe în acest ton: „Sunt o fată ciudată. Poate chiar femeie...”. Iar fata, sau femeia are doi prieteni, Nelu și Sile, și de aici ineditul întâmplărilor

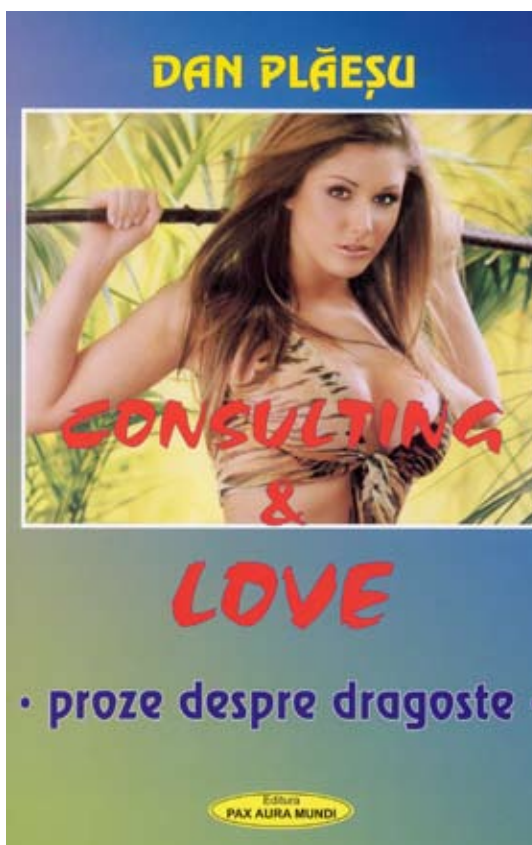
Dan Plăeșu

narate. Într-o altă proză, „Străinii”, o pământeancă este în relație, prin intermediul computerului, cu un bărbat de pe o altă stea, aflat în căutarea unei alte identități. Este doar un vis, numai că, între acesta și realitatea pură, apar similitudini derutante.

Dar cea mai elaborată, mai bogată și mai percutantă desfășurare cosmică și comică se întâmplă în „Ultimul papagal”, o proză de mai mari dimensiuni, aproape 30 de pagini, și împărțită în subtitluri, în care personajul principal, Goguță, are mari probleme cu timpul și spațiul, cu existența și existențele, cu universul și cu evoluția speciilor, cu Geneza. Umorele vine din contraste. Ce poate avea în comun Goguță cu metafizica sau cu Darwin?, dar și din asocierea unor mari probleme ale filozofiei cu întâmplări eminentemente banale și ne semnificative. Globalizarea, noua lume, cu o nouă Evă și cu noi moravuri te răpesc într-o lectură agreabilă și imprevizibilă, la capătul căreia, nu știi dacă să depui o șarjă de răs sau un rid de filosofare. Ingeniozitatea construcției epice te surprinde la tot pasul. Mai întâi, Goguță e un personaj masculin al lumii moderne, un celibatar nu prea băgat în seamă de femei, în afară de una care îl mai vizita din când în când. O ciudată involuție istorică, de nuanță onirică, desigur, îl aduce însă, treptat, la stadiul inițial de celulă. Din celulă se naște o altă ființă, de data aceasta o femeie, iar acțiunea prozei este transmisă la persoana întâi, noua fată povestindu-și pățaniile, care culminează cu rolul istoric de nouă Evă, creatoarea unei alte lumi, în care Adam joacă un rol secundar... pe care-l va întruchipa Goguță, cel de la care pornise totul... Sfârșitul narațiunii îi găsește pe cei doi, pe Goguță și pe noua Evă, care de fapt este acea femeie care-l mai vizitează pe celibatar din când în când, în același pat și toată feeria fantastică se destramă în banalul cotidianului. Așa se întâmplă și în „Aici și dincolo”, unde fantasticul, tot de sorginte galactică, pune față în față o Simonă terestră și un iubit trimis pe linie de

serviciu în spațiu. Cei doi comunică interstelar, dar tot pe baza principiilor telurice, de care nu se pot despărți.

Era și firesc ca, în acest univers pe care Dan Plăeșu îl populează cu personaje sale misterioase, să apară și noi ocupații, noi îndeletniciri multidimensionale, cum ar fi aceea a implanturilor interplanetare din „Jurnalul lui Mr. Good”. O mare firmă se ocupă cu sădirea civilizației terestre pe orice nouă planetă dovedită a fi capabilă să primească viață. Este o muncă foarte delicată în care cea mai mică eroare, sau neglijență poate deveni catastrofală. Mr. Good, numele îi vine tocmai de la însușirea de a face totul bine, chiar va fi muștruluit de Șeful Suprem pentru slăbiciunile în implantarea civilizației pe o planetă în care Săsâitul – o variantă modernă a Șarpelui - are multe de spus și, ca atare, trebuie avut în vedere în noua Geneză...

Cu noul volum „Consulting & Love”, Dan Plăeșu își reconfirmă statutul de prozator autentic, numele domniei sale fiind recunoscut în literatura umoristică, nu numai prin celebrele fabule, dar și prin proza de mici dimensiuni, în care excelează și în care încearcă să depășească șabloanele clasice printr-o nouă manieră de a percepe lumea prin ochii necruțători ai umoristului. Prozatorul folosește visul, reveria, ca porțiță spre o lume închisă, foarte asemănătoare cu cea reală, în fapt o parodie reușită a ceea ce se întâmplă aici

și acum. Chiar și în prozele care își situează acțiunile pe pământ, în lumea reală, se simte adierea fantasticului, a închipuirii, a reveriei, ceea ce conferă, pe alocuri, în afara valențelor comice de nuanță meditativă și un oarecare fior liric, o substanță discretă și indispensabilă umorului autentic promovat de Dan Plăeșu.

TEODOR PARAPIRU

Dicționar enciclopedic de expresii celebre

Galați, Axis Libri, 2009

Ivan Ivlampie

Scriitorul Teodor Parapiru lansează anul acesta o nouă ediție, mai împlinită și într-o formulă a ilustrațiilor diferită, *Dicționarul enciclopedic de expresii celebre*. Început de circa două decenii, ca un exercițiu de eliminare a confuziilor și de precizare a sensului veritabil în privința unor expresii uzuale în comunicarea situată atât la un nivel înalt, cât și în cea de masă, demersul autorului a devenit cu timpul mult mai profund, lărgindu-se în direcția identificării a tuturor expresiilor demne de prestigiul lor cultural, unele consacrate în trecut sau altele în curs de confirmare. De aceea, înțelegem mai bine diferența în titlul dicționarului din anul acesta, față de cel al primei ediții apărute la Editura Alma în 1994: *Dicționar de expresii celebre*. Avem așadar o evoluție în timp pe linia câștigării *enciclopedismului*.

Enciclopedia este ea însăși o expresie celebră (cf. gr. en - în, kyklos - cerc, paideia - educație), care sugerează că educația este o activitate ciclică, de permanentă înaintare și revenire împlinită la punctul de început, care este personalitatea umană, aflată în acest proces de creștere. Dacă în acest sens este înțeleasă și promovată educația, atunci ea se suprapune cu termenul de cultură. Desfășurându-se pe linia enciclopediei, cu unitățile sale frazeologice, Teodor Parapiru execută concomitent un act de cultură și de educație.

Ce sunt *expresiile celebre* puse în evidență prin acest Dicționar? O simplă despărțire a sintagmei ne poate fi de oarecare folos în înțelegerea lor. *Expresie* ar însemna în acest context o îmbinare de cuvinte care semnifică, la modul figurat, o idee, o stare de spirit, un sentiment uman. Cuvântul *celebru* – cunoscut de mulți – nu ar avea nevoie de o tălmăcire specială, decât poate de un amendament

logic. Avem în fața noastră o noțiune colectivă care, asemeni altor noțiuni colective ar genera un paradox, să-l numim *paradoxul celebrității*. În istoria noastră culturală, în scop didactic, logica mai păstrează colecția unor astfel de paradoxuri, al mulțimii, al grămezii sau paradoxul chelului. *Când se constituie noțiunea colectivă?* – reprezintă falsă întrebare care se află la originea unor astfel de paradoxuri. Să exemplificăm: dacă avem un element, putem vorbi de mulțime sau abia cu prezența celui de-al doilea element, al treilea ș.a.m.d. poate fi vorba de mulțime? De la ce număr putem considera că există mulțimea? La fel stau lucrurile și cu celebritatea. De la câte persoane în sus se poate vorbi de celebritate? A unei personalități sau a unei expresii, ca în cazul de față.

Am adus în discuție această problemă deoarece la lansarea *Dicționarului enciclopedic de expresii celebre* în cadrul Salonului literar Axis Libri a existat un comentariu, cum că, nu toate expresiile din acest dicționar ar fi celebre. Observația în cauză intră tocmai în capcana logică a ceea ce am numit mai sus paradoxul celebrității.

În înțelegerea noțiunilor colective problema, care generează paradoxuri, apare atunci când termenul colectiv este interpretat în sens cantitativ, suprapus fără abatere numai și numai acestui sens, încât numărul – cantitatea –

devine nota esențială a acelei noțiuni. În acest caz, toate noțiunile colective ar fi trebuit să fie sinonime între ele. Cu alte cuvinte, dacă pădure înseamnă și bibliotecă, și grămadă, și celebritate etc., atunci observăm absurdul la care ne poate conduce o confuzie. Chiar dacă, din punct de vedere logic, noțiunile colective se disting de alte grupe de noțiuni după criteriul sferei, noi avem în vedere,

totuși, calitatea pe care o semnifică ele, conținutul pozitiv pe care îl exprimă.

Celebru, cunoscut de mulți printr-o trăsătură ieșită din comun, nu este un termen care are prospețimea actualității, atractivitatea contemporanității. Ba, mai curând – în formula *expresiilor celebre* – poate da seama de sărăcia și vlăguirea noastră și a epocii noastre. Dacă am fi constrânși să intrăm în *Jocul Frineei*, atunci cum ne-am simți astăzi? Nu cred că vreunul dintre cititorii acestui articol ar ști despre ce joc este vorba, însă pe mulți îi bănuiesc eu că îl cunosc pe Praxiteles și că acesta îi va ajuta să reconstituie sentimentul nostru, de azi, în fața jocului Frineei.

Așadar, ce sunt expresiile celebre? Un grup de cuvinte care configurează un sens uman ce transcende timpul și care ne ajută în comunicare, prin referință la o constantă atemporală. *Cunoaște-te pe tine însuși!*, *Nimic prea mult*, *Alea jacta est*, *Carpe diem* sunt expresii celebre, ca și multe altele, pe care nu le regăsim, totuși, în dicționarul lui Teodor Parapiru. Sunt acestea „prea celebre” încât autorul nu s-a mai ostenit cu ele sau există o altă explicație? Pentru a răspunde la această întrebare este nevoie să parcurgem cuprinsul tematic al lucrării. Vom observa că autorul s-a oprit la acel grup de cuvinte în care celebritatea expresiei nu este dată de o proverbialitate a sentinței, de înălțimea unei idei, ci de obiecte, gesturi, stări sufletești, lucruri, fenomene și evenimente simple, comune: statuie, toiag, aripă, cutie, cortină, ancoră, arcă, lance, apă, foc, pământ, drum, cal, vultur, ambiție, mânie, suferință, durere, invidie, ispită, iubire, aroganță etc. Ne oprim cu enumerarea, dar cititorului îi vine în ajutor *Indicele selectiv de cuvinte asociate cu nume proprii, în expresii, sau cu alți termeni folosiți în această calitate* de la sfârșitul dicționarului.

Cum s-a ajuns ca simpla asociere a unor realități banale, comune, să capete celebritate? Dar asocierea însăși este revelatoare pentru natura expresiilor: ele sunt simboluri, în înțelesul grecesc al cuvântului. *Symbolon* era semnul de recunoaștere, o parte a obiectului înjumătățit și

care, prin alăturare, servea la recunoașterea, de exemplu, a două persoane care nu s-au văzut mai înainte. Simbolul este elementul de legătură, el unește, reduce opozițiile și ne transpune anamnetic într-un univers al polarității axiologice. Expresiile celebre ca simboluri, în cadrul cărora comunul s-a asociat cu un nume propriu, cu un loc sacru, cu un fel de acțiune, cu un atribut deosebit, devin revelatorii pentru modul nostru de a ne raporta și recunoaște cultural în lume: aspirăm după o Arcă a lui Noe, refuzăm Abjurarea lui Galilei, repudiem Iubirea lui Narcis, admirăm Curajul lui Scaevola, compătimim Durerea Hecubei; în același timp constatăm dezlănțuirea Cutiei Pandorei, prezența Sabiei lui Damocles, inaccesibilitatea Manuscriselor

de la Marea Moartă, sfârșitul Vârstei de Aur, infernul Arhipelagului Gulag sau succesul Legilor lui Murphy. Trăim un interval de timp în care se mai încheie Pactul cu diavolul, în care Pariul lui Pascal este inactual, iar Legenda lui Dracula nu ne aduce nici un profit turistic.

Recunoaștere a chipului nostru, *Dicționarul enciclopedic de expresii celebre* este, totodată, și o demonstrație de forță a modului cum se poate reconstitui o unitate frazeologică devenită paradigmă în comunicarea interumană. Aici, autorul ni se dezvăluie în calitatea

lui de „arheolog”, adică de cercetător profund, atent la nuanțe, la context, la direcția prin care fraza celebră a intrat triumfal în istorie. Demersul este voit educativ. Nu putem fi de acord, în unele cazuri, cu modul interpretativ al autorului, deoarece fiecare dintre noi este specializat pe câte un domeniu celebru al expresiilor. Dar nu în dezacordul nostru stă lecția, ci în îndemnul la lectură, la cercetare, la curiozitate, la imaginația și reconstrucția personală a situației ieșite din comun. Informația conținută în lucrare nu ne apasă prin monumentalitate, ci prin deliciul expunerii, această formulă estetică având darul de a ne cufunda în oceanul și cântecul cristalin al sirenelor. Pericolul fatal al acestei cărți nu constă în masivitatea ei, ci în neputința de a te

O cronică dialogată a spiritualității gălățene*

Cătălin Enică

Ar putea să surprindă formularea din titlu, mai ales că, în accepția generală, o cronică se definește ca narațiune, iar maniera insolită a domnului Ghiță Nazare, cel care a realizat această culegere de inspirate interviuri, iese din tiparele recunoscute. Se va fi vrut încă de la început o schiță spre evoluția de ansamblu sau intuiția domniei sale a depășit în timp cadrele unor simple dialoguri, urmându-și firesc demersul de textualizare printr-o convergență pe care, la o simplă lectură a Cuprinsului, un lector neavizat n-ar bănuia-o. În aceste condiții o astfel de întreprindere își dovedește profitul maxim pentru oricine are curiozitatea, dar și tenacitatea de a parcurge inedita culegere de interviuri intitulată *Coloanele spirituale ale Cetății – dialoguri* – recent apărută la Editura Școala gălățeană (mai 2010). Autorul volumului, om întru totul al școlii și al spiritualității gălățene, își materializează prin acest text ambiția de a surprinde într-o mișcare evolutivă și convergentă dezvoltarea, prin personalități, a principalelor instituții culturale din Galați (și nu numai!): școala și Universitatea, biserica și Episcopia, Biblioteca Județeană și cea Municipală din Tecuci, Teatrul Dramatic, cotidianul local „Viața liberă” etc. Ordinea în care am încercat să prezint câmpurile tematice este, bineînțeles, subiectivă și aleatorie, având în vedere faptul că sunt atras, firesc, cel mai mult, de convorbirile dedicate școlii. Acestea domină în fapt, atât numeric, cât și ca problematică, corpusul textelor, lucru pe deplin explicabil, dacă avem în vedere profesia și cariera de-o viață ale domnului Ghiță Nazare, dedicat catedrei și tuturor îndatoririlor ei, începând cu ora clasică de istorie

și continuând cu munca asiduă desfășurată la Casa Corpului Didactic (al cărei director a fost atâția ani) și la Inspectoratul Școlar Județean.

Din punctul de vedere al percepției și al receptării actului educațional și nu numai, domnul Nazare a fost și este un privilegiat (ca mulți alții dintre noi), dar acela care a știut să intre în dialog cu unii dintre cei mai importanți oameni ai învățământului național și județean; și nu numai că a făcut-o, dar a folosit ocazia pentru a revela mereu adevăruri importante pe care le-a transmis marelui public. Miniștri ai Educației, profesori universitari, nume de referință ale didacticii românești, inspectori generali (aproape toți, de 20 de ani încoace) au fost „descifrați” prin întrebările sale pertinente, le-am aflat preocupările, ideile, temerile, proiectele ș.a.m.d.; le-am intuit uneori reținerile sau ezitățile, restanțele, deși subtilul scriitor nu insistă niciodată pe aspectele negative. Observăm că se creează astfel un repertoriu foarte bogat de idei, o veritabilă mișcare spirituală este pusă în pagină, cu

o extensiune în timp de peste două decenii, iar în spațiu, deși centrată pe Galați, cu reverberări în întregul județ și, bineînțeles, cu trimiteri prioritare la nivelul cel mai înalt, în Capitală. Înșiși oamenii de spirit intervievați, ingineri, profesori, medici, scriitori, actori, plasticieni, istorici etc., au fost, pe rând, selectați cu grijă, chestionați, stimulați să-și dezvăluie personalitatea și proiectele, meritul de a fi prezentat această permanență a fermentului spiritual, care, animă și intelectualitatea Dunării de Jos, revenindu-i în exclusivitate autorului. Acesta reușește să creeze o atmosferă de unitate în diversitate, deși, atenție!, întrebările puse nu sunt aceleași și nici nu puteau

fi, chiar și numai pentru că respectivele interviuri au fost luate în momente și împrejurări total diferite, la intervale destul de mari de timp și nici măcar

n-au apărut în aceeași publicație. Ca să nu mai punem la socoteală „mularea” pe individualitatea interviuatului.

Aceste flori de spirit, aparent risipite în diverse pagini de ziar sau revistă, sunt abia acum înmănunchiate într-un florilegiu, pe care, cine îl descoperă, are revelația de a-l primi cu încântare și, dacă e om al școlii, chiar cu nostalgie.

Ca manieră de realizare a cărții, este interesant de scos în evidență un lucru: dacă, la vremea lor, cronicile erau comandate, iar scriitorul (diacul, uricarul, grămaticul etc.) se conforma cu mai multă sau mai puțină obediență dorințelor celui pentru care scria, în dialogurile domnului Ghiță Nazare situația se prezintă exact invers. Întrebările puse de autor îl obligă pe interviuat să se descopere, să-și dezvăluie gândurile, să spună adevărul. Am remarcat încă de la început această abilitate de a formula, cu deosebită eleganță, interogații totuși lucide, cu o dialectică a lor, subtilă, bine condusă, dar și suficient de temperată, cu obiective transparente sau subliminale precise. Fără să pară insistent, dar nici prea îngăduitor, cel care întrebă își manifestă chiar și prin alcătuirea propriu-zisă a textului, certitudinea că va primi răspunsul dorit. De multe ori așa se și întâmplă: fără insistențe suplimentare, interviuatul este condus de la amănuntul biografic până la spinoasele probleme ale prezentului. Și asta fără o aparentă constrângere și fără limitare; niciun răspuns nu este dat monosilabic; foarte rar apar în text formulări laconice; întrebările nu cer niciodată sentințe de tipul „da sau nu”, dimpotrivă, dezvăluirea făcută de interlocutor, când se ivește, este cultivată și stimulată continuu, generând, ca rezultat, nu de puține ori, aprecieri memorabile.

Din acest ansamblu atât de bine configurat n-aș dori să citez sau să evidențiez în particular niciun articol. Pe de o parte, aș fi nedrept cu celelalte interviuri, foarte bine realizate, pe de alta, mi-ar scăpa tocmai ideea de întreg pe care o reprezintă împreună aceste „coloane spirituale ale Cetății” (inspirat definite de autor). Ar fi, totuși, de subliniat, că-n planul cel mai înalt al acestei spiritualități gălățene și non-gălățene își găsesc locul interviuri memorabile: cu Arhiepiscopul Dunării de Jos, cu doi miniștri care au condus Învățământul în România, respectiv, în Republica Moldova, cu un regretat istoric al orașului Galați, premiat de Academia Română, cu un general de brigadă al armatei române, combatant în cel de-Al Doilea Război Mondial, cu o profesoară emerită, cu

un director de mare șantier, cu rectori, prorectori... – dar cine să poată stabili aici o ierarhie și, statistic, o parte mai mare sau mai mică de contribuție la patrimoniul spiritual al orașului nostru?

Ne vom întreba totuși cum a reușit domnul Ghiță Nazare să cuprindă pur și simplu numeroase biografii spirituale atât de diferite într-o singură lucrare (așezate, simplu, în strictă ordine alfabetică). Aici nu poate interveni, cum remarcasem deja anterior, decât coerența ideilor puse în operă de autor; tocmai acestea creează dominantele revelatorii, recurente și concurente în text, care, chiar dacă fragmentate în secvențe inegale și marcate decisiv de personalitatea interviuatului, își descoperă unitatea în subsidiar, acolo unde se caută cu obstinație răspunsuri la cele mai presante întrebări ale contemporaneității.

Și pentru a proba pe propria-i conștiință strategia aplicată, domnul Ghiță Nazare se supune în final aceleiași proceduri, schimbând locul cu interviuatul, și devenind, la rândul-i, ținta întrebărilor. Lucrarea se încheie (sau se deschide?) tocmai cu acest (ultim) dialog, pandant la *Argumentul* cu care volumul se deschide, dar și potențial epilog, în care autorul însuși, după ce fusese parțial ascuns în spatele întrebărilor sale, se dezvăluie în fine: cine e?, care-i sunt realizările?, planurile...?, speranțele...? Toate, așa cum îi stă bine unui inspirat al lui Clio, muza Istoriei, așezate sub semnul timpului, care înseamnă nemărginire.

P.S. Felicitări Editurii Școala gălățeană pentru inspirata copertă – autor Liviu Adrian Sandu - așezarea în pagină a textului, grafica și ilustrațiile edificatoare.

La prima lectură am avut o senzație ciudată, de parcă m-aș fi aflat într-o clasă mare sau chiar foarte mare, cu mulți, mulți colegi, dintre care, pe unii „îi prinsesem în școală”, pe alții nu, pe unii i-am suferit, pe alții i-am iubit, de unii chiar nu auzisem, dar astăzi îi știu. Și mai știu în plus și ce gândesc unii, femeii sau bărbați, tineri sau mai în vârstă, foști sau prezenți, în viață sau nu, fiecare cu ideile sale, dar și formând un tot, o mulțime, dintre care această lucrare surprinde o serie de elemente reprezentative, lăsând-o totuși, cu generozitate, deschisă. Mulțimea celor care gândesc!

* Ghiță Nazare, Coloanele spirituale ale Cetății-dialoguri, Editura Școala gălățeană, Galați, 2010.

MIRCEA CĂRTĂRESCU

Frumoasele străine

București, Humanitas, 2010

a.g.secară

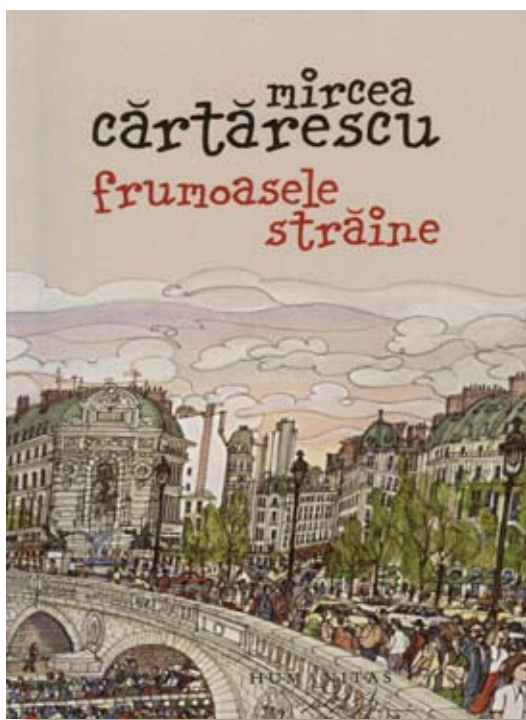
Marti, 29 iunie 2010, la orele 14, în sala Eminescu a Bibliotecii „V.A.Urechia”, Galațiul l-a avut oaspete pe Mircea Cărtărescu... Întâlnirea a decurs sub forma unui dialog, în care, indirect, au fost prezentate și cele două noutăți editoriale purtând semnătura lui Cărtărescu: volumul de poezie „Nimic” și „Frumoasele străine”, acesta din urmă fiind o carte alcătuită din trei proze care, în linii mari, prezintă scriitorii noștri mai mult sau mai puțin fițoși, scriitorii de toate zilele... Poate mai puțin în „Antrax”, primul text, dar numai aparent... În capitolul 12 al textului ce dă și numele cărții găsim scrise următoarele: „Lumea literară a fost întotdeauna la fel și va rămâne la fel întotdeauna. De obicei, teatrele sunt exemplele clasice de „cuiburi de vipere”, dar actorii, oricât s-ar bârfi și invidia unii pe alții, n-o pot face în public. Scriitorii au însă ziarele și revistele la dispoziție, iar bătăliile lor sunt amplificate prin ele la dimensiuni mai totdeauna grotești. Regula principală care domină toată această acumulare de uri, adversități, polițe plătite și dispreț ar putea suna cam așa: în lumea literară ți se iartă până la urmă orice: lipsa de talent, ticăloșia, ipocrizia, lașitatea. Ele sunt socotite păcate omenesti și sunt privite cu toleranță. Ceea ce nu ți se iartă niciodată, cu nici un preț, este succesul.” (p.112) Capitolul devine o meditație asupra „scriitorului de succes” și a muștrărilor sale de conștiință, a sentimentului adânc de vinovăție vizavi de scriitorii care n-au fost, în acest caz, invitați să plece pe meleaguri galice; meditație dar și mic îndreptar pentru tinerii scriitori, după cum observăm și la începutul capitolului al 15-lea (p.127): „În lumea literară nu contează ce ești sau ce faci, ci felul în care apari în ochii altora. Iar această imagine, de cele mai multe ori grotescă, mai întotdeauna falsă și cu certitudine simplistă, ți-e fabricată, cu migală, de prieteni și de adversari, de-a lungul unei conviețuirii de-o viață. Mediocrii sunt marii câștigători la capitolul imagine. Dacă auzi despre un scriitor numai lucruri bune, dacă vezi că

e iubit de toți ca un frate, poți fi sigur că de el nu-i e frică nimănui, că fiecăruia îi dă mâna să fie generos cu el, pentru că oricum nu contează. Confrații nu-și permit niciodată să-i laude pe cei mai buni decât ei, sau măcar pe egali...”

Așadar, în primul și în primul rând, „Frumoasele străine” este o carte despre „de ce nu iubim/ nu se iubesc între ei/ scriitorii.” Pardon, de ce nu se iubesc îndeajuns... Excepțiile sunt și ele destul de numeroase. Unii, precum Mircea Cărtărescu și Ioana Nicolae, chiar ajung la întemeierea unei familii, la care se fac aluzii chiar și în primele două texte din carte... Formidabilă scena din „Antrax” în care un polițist, sau funcționar anti-tero, neștiind absolut nimic despre scriitorul Cărtărescu, începe să-i dicteze acestuia ce să scrie într-o declarație, deoarece, consideră „organul”, scrisul nu este ceva ușor, „cere experiență”... Bineînțeles, declarația, ajunsă la un superior, este declarată incorectă și va trebui rescrisă... Bref, „Antrax” are, practic, două părți: în prima este schițată atmosfera birocratică, respirând prin mulți pori incompetență, a poliției române - se precizează undeva despre laboratorul anti-tero venit din America, dar care stă împachetat în depozit fiindcă nimeni nu știe să-l folosească; în

a doua avem de-a face cu o „artă poetică”... scatologică. A unui danez obscur. La fel de talentat probabil ca și poetul congolez care scria despre libelule, poet de găsit și el în paginile povestirii... Regăsim ca personaje pe însuși autorul interpretându-se decent (primește, în perioada în care atacurile de... plicuri cu antrax era en vogue, un plic din Danemarca, foarte ciudat, suspect ș.a.m.d., pentru care va ajunge să aibă de-a face cu instituțiile anti-tero), pe soția sa Ioana (cu al cărui „Cer din burtă” m-am delectat cam când cunoșteam și eu delicia... paternelă, carte despre care am și scris), un fost primar de capitală ajuns între timp președinte (într-un rol episodic, în

care stă în patru labe, nedemn de un Hitchcock), funcționari tembeli, placizi, răuvoitori chiar, unii dintre ofițeri având (probabil) nume puse după moda caragialească: maiorul Ghilduș (probabil un tip ghiduș), locotenentul Văcărescu (aluzia la „ce

vacă sunt, am uitat să mă prezint!” este evidentă), colonelul Plopeanu (căzut din plopi, neavând nici o legătură cu teribila realitate) ș.a.m.d.

Al doilea text, din care am citat deja și la care am făcut aluzii, e mai mult un fel de jurnal, subintitulat cu umor „Cum am fost un autor de duzină”, care cuprinde „o parte din epopeea scriitorimii române pe meleaguri hexagonale, adică acea parte la care” a fost „martor și personaj” Cărtărescu, ca invitat în programul de mediatizare francez „Belles Etrangères”, în anul 2005, în luna noiembrie... Sunt inserate și alte momente, de exemplu un scurt popas în Italia, la Castel Goffredo, unde autorului i se decernează Premiul Acerbi (memorabilă lectura publică de la ospiciul-închisoare de maximă securitate din apropiere!...), sau amintiri scriitoricești din tinerețe, fiind intercalate și omagii la adresa Parisului („... singurul oraș din lume în care, după doar jumătate de oră, te simți localnic”), amintiri din copilărie, aluzii tarkovskiene, răfuieli elegante cu unii „critici” literari, meditații asupra suficienței așa-zișilor ziariști, reflecții asupra artei rock, schițe de autoportret (în care simpatice atacuri de... paranoia, recunoscute cu fair play, sunt descrise cu autoironie străină multora dintre confrăți), câte ceva despre trădările traducătorilor... Cam patetic fragmentul dedicat trupei de actori de la penitenciarul din Bistrița, „scris din simpatie”... Sunt și câteva schițe de portrete ale celorlalți scriitori, printre care regretatul Gheorghe Crăciun sau Dan Lungu. Despre acesta din urmă aflăm: „băiat serios, sociolog și scriitor din Iași, cu mustață și cu plăcerea aristocratică de a displace (...) Dacă-l iubiți foarte tare pe Novalis și ascultați Chopin până tociți CD-urile, nu prea are sens să-l citiți.” De reținut, pentru gurmanzi – sic!- și cina cu specific românesc dintr-o comună de lângă Castelnaudary, capitala mondială a ciolanului cu fasole – pentru cunoscători, „cassoulet”...

Savuros, pentru cine cunoaște subtilitățile vieții literare, este ultimul text, „Bacoviană”: în anul 1984 – ceva Orwell pe aici? - scriitorul personaj se împarte între slujba de profesor de limba și literatura română la o școală și activitatea de la Cenaclul de Luni. Primește o invitație la Bacău, de la un anume prozator Ciubotaru, pentru o activitate culturală! Ceea ce urmează... Pot să vă spun că de la „peripețiile bravului soldat Svejk”, citite tot prin anul 1984, nu m-am mai amuzat așa... Din considerente de marketing... cultural, nu voi insista. În ceea ce privește evenimentele descrise, tare mă tem că ele se repetă... și astăzi, atunci când se organizează evenimente culturale! Cert este că Galațiul a ratat

o oportunitate... Bacăul recapătă, pe harta literară, importanță... Și nu numai... Axa Bacău – Mărășești – Moinești – Tescani, datorită evenimentelor narate, este acum de referință!

Galațiul ar fi putut, pe Axa Galați-Ivești-Tecuci-Țigănești – Târgu Bujor- Mânjina – Gârboavele – Dunăre să concureze Bacăul! Dar nu este prea târziu, dacă Mircea Cărtărescu va accepta vreodată o invitație din partea scriitorilor gălățeni. Oricare dintre aceștia – trebuie să recunosc că m-am gândit și eu cu tot umorul la aceasta! – ar putea să-l răpească pe Cărtărescu doar pentru a-l sili să asculte câte ceva despre viața literară gălățeană; suspansul sechestrării va fi o sursă de inspirație în plus pentru autor, care, într-o povestire intitulată „De ce nu iubim scriitorii”, ar scoate din obscuritate pe răpitor, devenit demn de un colecționar al lui Fowles... Desigur, aventura se va termina cu bine doar dacă răpitorul ar fi un iubitor al cărților lui Cărtărescu, precum subsemnatul, dar nu ajungând la subtilitățile afective ale personajului feminin din „Misery” (Stephen King), care hotărăște să nu-și mai elibereze scriitorul preferat...

Ioana Pârvulescu și Dan C. Mihăilescu deja au comentat cu lux de amănunte această carte, subliniindu-se – precum, de altfel și Cărtărescu o face în „Cuvânt înainte” – aspectele care țin de comic, burlesc, grotesc (în opoziție oarecare cu onirismul, vizionarismul bla, bla – deși și visele pot fi coșmaruri dacă sunt grotești; personal am din ce în ce mai mult senzația că viața în România ultimilor ani este un vis urât), autorul precizând ceva despre dorința sa de a râde și „de a auzi oameni râzând, curat și destins”, fără a hăhăi inestetic și parșiv...

În aproape altă ordine de idei, constatând că în lumea aceasta toți pretind că ar avea simțul umorului, dar când glumele se fac pe seama lor, nu mai catadicsesc să zâmbească nici măcar din colțul gurii, eu recunosc că mi-am pierdut simțul umorului cu mai mult de 25% și pretind ca fan al scriitorului Cărtărescu (cei cu simțul umorului intact roagă frumos!) o continuare la „Baroane!” care să se intituleze simplu, bărbătește, „Căpitane!”

Dar și o fantezie care să rivalizeze cu „Teodosie cel Mic” al lui Răzvan Rădulescu! „Enciclopedia zmeilor” este un bun început dar o continuare ar putea fi un al patrulea portavion al flotei literare cărtăresciene (referindu-se la opera sa în dialogul cu cititorii de la Biblioteca „V.A.Urechia”, spunea că întreaga sa creație poate fi comparată cu o flotă care ar avea trei portavioane: „Levantul”, „Orbitor” și „Nostalgia”).

CĂTĂLIN NEGOIȚĂ:

Între stânga și dreapta. Comunism, iredentism și legionarism în Cadrilater

Craiova, Ed. Fundației Scrisul Românesc, 2009

Viorel Ștefănescu

Cătălin Negoită recompune o lume uitată de unii, necunoscută, însă, de majoritatea cititorilor de vârstă tânără. Este o lume a contrastelor puternice, a realităților dure, a luptelor, nu de idei, ci în adevăratul sens al cuvântului, care pe care, din care unii au câștigat, iar alții au pierdut definitiv. Este, în esență, povestea dramatică a unui colț de Românie (cel puțin, așa am învățat să credem), pe care vicisitudinile vremurilor l-au făcut să treacă dintr-o mână în alta, de la o țară la alta, lăsând în urmă durere, despărțiri, speranțe spulberate, destine frânte...

Un cercetător în ale istoriei ar spune, cu siguranță, că acest veritabil document al adevărului este o lucrare de specialitate, care respectă regulile unui demers științific de ținută, așa cum îi stă bine unui cercetător care se respectă. Prof. univ. dr. Dumitru Șandru, un istoric de prin rang, făcea următoarea apreciere asupra lucrării: „Este o operă de referință, ce se cuvine a fi elogiată, asupra unei teme tratată, până în prezent, doar în mod fragmentar. Documentarea aproape exhaustivă i-a oferit autorului o informație extrem de variată și de abundentă, care i-a permis înțelegerea corectă a istoriei unei regiuni plină de contradicții, care s-a confruntat în permanență cu conflicte interetnice dintre cele mai violente. Este un volum care se impune a fi citit pentru a putea înțelege, din lectură lui, nu numai istoria Cadrilaterului ori a Dobrogei, ci și a politicienilor din perioada interbelică față de problemele majore cu care s-a confruntat statul român în acei ani.”

Cartea trece însă, granițele unui volum destinat unui public restrâns, extrem de specializat. Și aceasta, pentru că autorul apelează, adesea, la un stil apropiat celui jurnalistic, fapt care face ca dinamismul acțiunii să captiveze cititorul. Acesta, pe nesimțite, descoperă o lume aparte, desprinsă din cadrele standard ale spațiului românesc, în care s-au înfruntat curente doctrinare, pasiuni politice, vendete perpetue, oameni cu vise, speranțe și

opțiuni diferite.

Într-adevăr, în perioada interbelică, Dobrogea de Sud a fost terenul pe care s-au înfruntat antagonisme de tot felul. A fost un teritoriu românesc, în care românii nu erau majoritari. A fost guvernat, mai degrabă, prin forță, dar cei guvernați nu s-au temut de teroarea puștii. A fost un pământ în care s-au încercat acclimatizări de tot felul, inclusiv a oamenilor și a destinelor.

Cartea prezintă povestea dramatică a tuturor locuitorilor Dobrogei de Sud. De fapt, e vorba de mii, zeci, sute de mii de povești, care, mai toate, au avut același final. A fost povestea dramatică a bulgarilor care nu au acceptat niciodată administrația românească și au luptat, în permanență, pentru revenirea provinciei la statul sud-dunărean. După care, mulți dintre fruntașii luptei de eliberare au regretat acest gest. A fost povestea tragică a bulgarilor care au crezut în iluzia comunismului și au visat la o Republică Sovietică a Dobrogei. Guvernanții români i-au tolerat însă, conașionali lor i-au aruncat în lagăre. A fost povestea tăcută și tristă a turcilor care au avut de făcut o alegere dureroasă: să rămână și să suporte violențele comitagiilor bulgari ori vexațiunile jandarmilor români, ori să plece în Anatolia. A fost povestea încrâncenată a exodului aromânilor din loc în loc, din Tesalia și Macedonia până în Cadrilater și apoi mai departe, după cedarea provinciei. A fost povestea plină de speranță a aromânilor care au crezut în Căpitanul Corneliu Zelea Codreanu și s-au înrolat masiv în Mișcarea Legionară. În fine, a fost povestea nesfârșită a tragediei unui popor, care nu a reușit, din varii motive, să păstreze România Mare.

Cred, însă, că autorul, Cătălin Negoită, sintetizează cel mai bine, în câteva cuvinte, ce reprezintă cartea *Între stânga și dreapta. Comunism, iredentism și legionarism în Dobrogea de Sud (1913-1940)*: Această carte vorbește despre români, bulgari, aromâni, turci și tătari, despre excese comise în numele unor principii ori în numele legii, despre asasinate, despre deziluzii și politici incoerente. Despre ură și răzbunare. Despre prejudecăți și intransigență. Despre neliniște și teroare. Despre niște oameni, obligați să trăiască, fără voia lor, dar cu voia vitregiilor vremii, unii lângă alții. Și despre modul în care au înțeles să facă acest lucru...

Expresii celebre

„Dulcele Stil Nou”

Th. Parapiru

Convenționalismul conceptual și misticismul excesiv sufocă lirismul Evului Mediu. Idealul iubirii cavalești apune în formalitatea declarării unei devoțiuni nemărginite pentru o madonă după chipul și asemănarea Fecioarei Maria, din care dispare sentimentul viu al pământeanului înflăcărat de dragoste. Pe fondul valorificării unor semne ale poeziei populare și a unor redimensionări filozofice, apar semne consistente de schimbare a perspectivei. În canțona „Iubirea stă, ca pasărea-n pădure...”, Guido Guinizelli (1230/1240-1276) exprimă o altă înțelegere a rostului poetic: iubirea presupune noblețea inimii („Iubirea stă, ca pasărea-n pădure,/ În inima aleasă... Muma fie/ N-a vrut iubire fără inimi pure,/ Nici inimi pure fără de iubire”), fiind o cale spre desăvârșire, iar frumusețea femeii poate fi un drum spre cunoaștere și întru slava divinității („... În inima aleasă stă iubirea/ Ca flacăra în creștetul făcliei/ De-acolo răspândindu-și strălucirea...”, Sonetul italian, I).

În acest spirit, în sec. al XIII-lea scriu sonete și canțone Giani Alfani, Lapo Giani, Dino Frescobaldi, Cino da Pistoia (1270-1336) și Guido Cavalcanti (1259?-1300), întemeietorul noului curent liric, care conferă simțirii poetice profunzimea reflecției filozofice. Florentinul Dante Alighieri (1265-1321) dă strălucire orbitoare noii atitudini lirice în „Vita nuova” - viața nouă înțeleasă prin iubire -, cartea luminoasei dar și sfâșietoarei

povești de iubire dintre el și „la donna angelicata” (femeia-înger) Beatrice Portinari, coborâtă pe pământ, de pasiunea zeificatoare a poetului. Mărturisirea dragostei este purificatoare, transfigurantă: „Eu unu, -am zis, când dragostea-mi vorbește,/ ascult la ea și după-a ei poruncă/ simțirea-mi prinde-aripi și zămislește.” (Dante Alighieri, Divina Comedie, Purgatoriul). El formulează numele memorabil al curentului literar, în opinia unui precursor (Bonagiunta Orbicciani), expusă în magnifica sa operă, într-un dialog cu poetul pelerin, călăuzit de Virgiliu, în „Purgatoriu”: „O, frate, văd, răspunse el atunci,/ că eu, Notarul și Ghittone-am fost/ în dulcele stil nou doar niște prunci,/ pe lângă tine; căci condeii vost/ se ține strâns de cel ce-a poruncit,/ cum niciodată n-a făcut al nost.” (idem; Notarul - Giacomo/Iacopo da Lentini, creatorul sonetului, sec. al XIII-lea, Ghittone - Guitone del Viva din Arezzo, 1230-1294, precursori ai Dulcelui Stil Nou, n.n.). Se ivesc zorii poeziei moderne: „Viața nouă

este cel mai nobil manifest literar al liricii italiene, cea mai desăvârșită expresie a curentului dulcelui stil nou, pe care Dante l-a definit și l-a purtat spre perfecțiune artistică prin geniul său îndrăzneț, prin adâncimea pasiunii sale, prin deplina conștiință de reînnoire a formelor literare pe care le aducea noua concepție a poeticeii.” (Alexandru Balaci, Dante Alighieri).

În diferite contexte, formula „Dulcele Stil Nou” are sensul figurat de modalitate de expunere sau de acțiune ale cărei caracteristici sunt rafinamentul, eleganța, armonia, sensibilitatea, puritatea.

NICOLAE PAUL MIHAIL

Trandafirul galben

Galați, Axis Libri, 2010

Dorina Bălan

Autorul, binecunoscut specialist al romanului bun de pus în scenă, creator – alături de Eugen Barbu – al legendarului personaj Mărgelatu, își pune talentul în slujba artei creării romanului și reușește să confirme că știe să îmbogățească peisajul autohton cu opere interesante și personaje memorabile.

Dacă pentru unii subiectul unui roman constituie punctul de plecare al scenariului unui film, la Nicolae Paul Mihail lucrurile iau o întorsătură bizară și tocmai scenariul devine motivul inspirației acțiunii imaginative a scriitorului, acțiune detaliată până la ultima resursă posibilă a fictivității.

Semnificația titlului romanului de acțiune cu tentă istorică este dublă pentru că Mihail stăpânește – așa cum singur o recunoștea într-un articol din Jurnalul Național – „limba română foarte bine... la modul poetic și etimologic”:

– prima dintre semnificații se referă la numele Societății „Frăția Trandafirului” pentru care se desfășoară acțiunea, trandafirul reprezentând aici ciudatul simbol care datează din epoca romană când, la întrunirile politice cu caracter secret, unde se puneau la cale alianțe și comploturi, se presărau petale de trandafir, de unde și sintagma „sub rosa” adică ”în taină” așa cum se desfășoară de fapt și întreaga acțiune a romanului;

– pe de altă parte, „Trandafirul Galben” este supranumele personajului central al romanului, personaj enigmatic care vine de niciunde, dar devine haiduc și revoluționar de profesie. Aici, legenda acestei flori ai cărei spini sunt dăruiți de zeul războiului ARES pentru a-și apăra frumusețea, galbenul inspirând creativitate, se pliază exact pe tiparul mușchetăresc, „râvnit de femei și temut de bărbați”, pe atributele care-l caracterizează personal pe Mărgelatu.

Carierea militară, prin intermediul căreia l-a cunoscut pe Eugen Barbu și cu care a rămas prieten, dar și coscenarist și coautor, i-a oferit lui Nicolae Paul Mihail materialul necesar scrierii romanului.

Căpitanul Mărgelatu, cel mai temut bărbat din Țara Românească, un personaj misterios a cărui deviză

era „Eu cumpăr, nu vând” îl secondează, cu misiunea de a-i lua locul în caz de eșec, pe Enache Rusan, un membru al Societății mai sus amintite. Acesta trebuia să organizeze transferul unor mari valori din Țara Românească spre Ardeal cu care luptătorii pentru libertate aveau să cumpere arme pentru sprijinirea Revoluției de la 1848.

Chiar dacă narațiunea nu este structurată pe planuri de acțiune separate, ea presupune niveluri de implicare paralele.

Cum era și firesc pentru societatea românească din secolul al XIX lea, în derularea acțiunii apare femeia iscoadă – Agatha Slătineanu – un personaj de moravuri ușoare, trimisă să spioneze acțiunea, fapt pentru care i se promisese capul lui Mărgelatu și foarte mulți bani. Ea face tot posibilul să-l întâlnească pe Enache cu scopul de a-l însoți în drum spre țară și chiar dacă, pe vas rezervă cabine separate, au împreună aventuri amoroase.

Nararea faptelor la persoana a III-a îi dă posibilitatea autorului să mențină acțiunea și eroii la o distanță convenabilă comentariului critic și complicității cu cititorul, pentru a-l scoate pe acesta din urmă din freamătul acțiunii în cascade, cu umorul specific epigramistului de calitate, care știe să-și țină captiv auditoriul. Spre exemplificare, în scena dialogului dintre Agatha și Gizdăveanu, iritată de apelativul „tușică” aceasta ripostează flegmatic cu „Du-te dracului!”. Răspunsul este prompt: „Nu pot că am ordin să-ți țin companie.”

Întinsă pe 198 pagini, structurată în 16 capitole, nararea faptelor este făcută pe baza tehnicilor romanului foileton. De pildă, tratarea epigramatică și enigmatică a capitolelor: „Unii se-nsoară alții dau ortul popii” sau „Nici prefectul poliției nu doarme pe el” fac să stârnească și să crească curiozitatea cititorului de la începutul fiecărui capitol până la finalul acțiunii.

Chiar dacă astăzi se află la o vârstă înaintată, Nicolae Paul Mihail continuă munca fără de care nu poate trăi: scrie scenarii, epigrame, romane, spre deliciul celor care iubesc arta scrisului.

Referindu-se la scrierile sale, însuși autorul spunea: „Nimeni nu e în totalitate extraordinar, dar fiecare atinge câteodată cerul, erupe asemeni unui vulcan într-un ocean de banalitate, fiind singura lui justificare de a fi... Cea mai mare nenorocire a unui om care face ceva este să facă zilnic, dar dacă faci cu bucurie acest lucru, atunci litera iradiază asemeni unui diamant”.

A fi român într-un sat multi-etnic

(Experiență, consecințe)

Vasile Andru

Am crescut într-un sat bucovinean atipic: Mușenița; un sat multi-etnic, un fel de rezumat al Europei. Acolo mi s-a format o dominantă ecumenică a psihismului meu. Acolo mi s-a format reflexul că *lumea* este un sat mare, în care se vorbesc diferite limbi: lumea este satul meu extins la scara planetei.

Comuna Mușenița este în nordul României, lângă Siret.

Este un sat care în istorie s-a mărginit, în chip ciudat, cu patru țări, dintre care două imperii: a avut granițe cu Rusia, cu Austria, cu Ucraina, cu Polonia. Și cum granițele sunt membrane permeabile, s-au petrecut treceri, infiltrări, absorbiri.

Astăzi comuna aceasta este un fagure cu cinci alveole, cinci cătune. Are ca nucleu satul Mușenița, sat de răzeși români, păzitorii legii din bătrâni. Mușenița este atestat istoricește de circa 500 de ani. Are la temelie os de martiră. Chiar numele Mușenița vine de la „mucenița”, adică *martira*. Mormântul martirei se mai vede; în jurul acestui mormânt s-a format satul. Crucea mormântului se tot afundă în pământ, încetul cu încetul. Peste puțin, crucea va fi în întregime îngropată în pământ, așa cum peste sacru se așterne definitiv profanul.

La acest sat-nucleu sunt arondate patru cătune, cu minorități etnice diferite.

Un cătun cândva polonez: Vișani. Polonezii au fost așezați aici de pe vremea lui Ștefan cel Mare. După ultimul război mondial, polonezii de aici s-au repatriat în Polonia, iar acum, în Vișani mai sunt vreo zece familii care păstrează doar nume poloneze, și prea puțin limba.

Alt cătun arondat la satul meu este Climăuți, cu lipoveni, de stil vechi, ajunși aici după fuga lor mistică din Rusia, în secolul 17.

Alt cătun este de ucraineni, a căror vechime (sau infiltrare, extindere) datează din secolul 18.

O uliță a satului Mușenița este locuită de familia de nemți (șvabi, cred), veniți de pe vremea când Bucovina era ducată austriac. După război, ei au plecat în țara lor.

În continuitate cu satul, osmotic, este orașul Siret, fostă capitală moldavă. Orașul Siret îmi pare un cartier al satului Mușenița, nu invers... Pe timpul copilăriei mele, în Siret trăiau mulți evrei, și primul meu prieten filosof a fost evreul Fuma, care mă uimea prin câte știa el, deși el îmi spunea că eu îl uimeam.

Încercam să vorbesc cu prietenii mei de naționalități diferite pre limbile lor. Asta mi-a creat sentimentul „planetar” că pe lume nu există bariere lingvistice.

Tatăl meu cunoștea numai limba română.

Mama a învățat puțin și limba *ocupantului austriac* (și a vorbit nemțește cu mine, în copilărie). Dar tatăl

n-a învățat-o. Mai târziu, după al doilea război mondial, tata n-a vrut să învețe nici limba *ocupantului rus*. Când l-am întrebat pe tata de ce nu a învățat limbile lor, el mi-a răspuns scurt:

„Să învețe ei românește”.

Și, într-adevăr, cu tatăl meu, toți acești megieși minoritari au vorbit românește. Și tata era un gospodar căutat, pentru diverse trebuințe, urgențe veterinare. Și vecinii minoritari îl solicitau pe românește, explicând. El era săritor, răspundea imediat. De altfel, în cătunele cu minorități, toți erau bilingvi, dacă nu și trilingvi. Așadar, erau „europeni ai primei ore”. Căci în Uniunea Europeană va trebui să fim bilingvi, măcar bilingvi. Afară doar dacă oamenii nu vor face ca tatăl meu, zicând: „Să învețe ei românește! Să învețe Europa românește!”

Eu încercam să vorbesc cu fiecare minoritar al copilăriei mele pre limba lui (câte puțin, cu fraze colocviale, cotidiene); iar surorile mele i-au zis lui tata: „Uite, Vasile vorbește cu ei pre limbile lor. Are voie?”

Și tata a răspuns:

„Da. El trebuie să știe limbi străine, că el va umbla prin lume”.

Nu știi dacă a fost o profeție, sau pur și simplu o deducție logică.

Până azi, am trecut de patru ori peste ecuator, am făcut ocolul lumii, am poposit pe patru continente, am făcut – efemer – experiența emigrării în Noua Zeelandă, am făcut pelerinaje, misionariat cultural, expediții asiatice. Și în orice parte de lume, am avut acest sentiment familiar că sunt acasă, că sunt în satul meu multi-etnic. Firește, nu numai în Mușenița este explicația capacității mele de adaptare, ci și în faptul că mi-a dat Domnul o minte liniștită, mi-a dat înțelegere și m-a ferit de patologie xenofobă.

Limba este un aspect al sângelui.

Iar etnicitatea este un fel de „genă culturală” de care nu poți scăpa decât prin moarte.

Ca să-l simți frate pe străin, e nevoie de o iluminare. Dacă nu-i poți simți pe indieni neamuri prin iluminarea ta, cu siguranță că-i vei simți neamuri dacă-ți vei lua o nevastă indiană. Căsătoria ține loc de iluminare.

Un înțelept dintr-un trib amerindian care era eliminat din istorie pentru totdeauna (chiar în veacul 20) zicea:

„Sunt mâhnit că poporul meu este eliminat și un alt popor, al vostru, îi ia locul. Dar simt și o împăcare când știu că popoarele se compun din oameni. Poate că totuși suntem frați...”

Adică el a avut iluminarea că popoarele se compun din oameni, nu din etnii, nu din rase.

Îndrăznesc să spun că *am* această simțire; poate din cauza unor întâmplări iluminatorii; sau poate din darul Domnului; sau poate că vin dintr-un sat cu vecini multi-etnici. Acolo am primit de timpuriu acest model psihic al trecerii de la satul natal la satul mondial.

Rembrandt și metafora luminii

Liliana
Negoescu Jorică

Arta europeană a secolului al XVII-lea va fi profund marcată de personalitatea celui supranumit „magicianul umbrei”: Rembrandt van Rijn. Pictor, gravor, desenator de geniu, el se va deosebi de confracții săi printr-o viziune personală plină de forță și de îndrăzneală, ce nu se limitează la un singur stil. Lipsa sa de convenționalism în alegerea subiectelor din

pânzele sale au lezat probabil gustul burghez al epocii iar ingeniozitatea și talentul său dramatic au făcut cu puțință apariția unor compoziții complexe, a unor scene biblice ample, dar și a unor experimente în portretistică de grup, nemaivăzute până la el.

Cu o mână extrem de sigură, acest foarte neliniștit artist independent, în noua societate agitată, prin gravurile sale, se poziționează împotriva figurilor artistice de o notorietate autoritară ca cele ale lui Rafael și Rubens, demitizând adesea subiectele lor elegante și propunând în locul acestora, imagini ale unor oameni obișnuiți.

Faptul că arta face vizibile gândurile și sentimentele, sunt premise esențiale în arta celor doi iluștri confracți, însă în mâinile lui Rembrandt, preocuparea pentru psihologia personajelor portretizate ajunge să devină o coordonată aproape obsesi-vă a operei sale. De altfel, inequizabila dorință „de a picta conștiința însăși, l-a condus repetat pe Rembrandt la oglindă” (1), în fața căreia a realizat o suită nesfârșită de autoportrete.

În pictura sa, dar mai ales în gravuri, artistul construiește progresiv imaginea, dintr-o suită de semne de o mare complexitate, ajungând într-un punct în care ordinea vizibilă e pe cale să se dizolve, totul conducând spre un clarobscur

de un dramatism somptuos.

Element de forță între modalitățile curente de potențare a expresivității imaginii, lumina este o prezență obligatorie într-un tablou pentru că rolul ei este foarte important în definirea și expresivitatea formei plastice. De fapt, lumina face posibilă „citirea” formei reale pe care mai întâi de toate o face inteligibilă și oferă totodată informații despre desfășurarea ei în spațiu, despre cromatică și textură, despre integrarea formei în ambient. Umbra și lumina crează și modelează spațiul, acționând ca un indice de profunzime.

Suprafața plană a tabloului poate fi „curbată”, modelată, după cum i se aplică variații luminoase, iar dacă modelul ne vorbește despre topografia luminii, umbra este cea care explorează sau presimte depresiuni și goluri. Aventura prin care pictorii au început să sugereze volumul prin efecte de ecleraj, a debutat cu Leonardo, considerat „părintele” clarobscurului și al celebrului său „sfumatto” (pasajul de valoare ce înlocuiește linia de contur a unei forme, sugerând penumbra).

Spre exemplu, în cunoscută lucrare „Cina cea de taină”, lumina nu pare să derive neapărat din observarea naturii și nu concordă întotdeauna cu regulile eclerajului: într-o cameră întunecoasă lumina devine o forță activă care, dintr-o anumită direcție dă strălucire fiecărei figuri, pereților, tăblieri mesei.

Însă efectul de lumină focalizată care animă spațiul cu mișcări direcționate, redefinind unitatea corpurilor, și prin contraste violente, impune trasee proprii ce despart umbra de lumină, va face școală începând cu pictura lui Caravaggio și mai târziu, în tablourile lui Georges de la Tour. Caravaggio este inițiatorul a ceea ce am putea numi „dramaturgia luminii”, prin a cărei efecte de punere în valoare a unui personaj sau a unui grup de persoane, prin surse de lumină atent

Autoportret gravând (1648)

drămuite, artistul se apropie de rafinamentul unui regizor de lumini ce-și urmărește un proiect mental foarte personal. Nu este de mirare că aceste calități expresive, datorate iluminării cu efecte de halou, cu “atribute halucinante”(2), au impresionat și au influențat artiștii de-a lungul vremii.

La El Greco, efectele legate de ecleraj par mai greu de limpezit, dar extazurile sale mistice și-au găsit o exprimare picturală în lumină iridiscentă ce izvorăște parcă din tensiunea interioară a personajelor, reprezentând un element cheie a tablourilor sale. Lumina ordonează câmpurile pictate într-atât de autoritar, încât obligă efectiv anumite atribute terestre, elemente de morfologie umană, falduri,

Doctorul Faustus

porțiuni de peisaj, să se deformeze în conformitate cu traseele fulgurante ale luminii.

În opera lui Rembrandt, am putea identifica suma eforturilor de expresivizare a luminii, ca “lumină a harului”, de o sorginte

înrudită celei întâlnite în tablourile lui El Greco, dar care se deosebește esențial de efectele aproape electrice ale acestuia și se situează mai aproape de ceea ce am putea numi o “magie a luminii”.

La Rembrandt, putem pentru prima dată să vorbim despre simbolismul luminii, care își găsește aici, cea atât de emoționantă expresie picturală de origine foarte îndepărtată: „Întunericul nu apare ca simplă absență a luminii ci ca un principiu contrar activ” (3).

În mitologia străveche, în filosofia multor culturi, coexistă două forțe antagonice: ziua și noaptea devin analogii vizuale pentru „bine” și „rău”. „Biblia îl identifică pe Dumnezeu, pe Hristos, adevărul și mântuirea cu lumină iar păgânismul, păcatul și pe diavol cu întunericul” (4).

Pictorii medievali erau deja familiarizați cu simbolismul religios al luminii însă aureolele bizantine, fondurile de aur precum și alte

reprezentări simbolice ale Divinului, apăreau ochiului nu doar ca efecte de ecleraj ci ca atribute strălucitoare ale sacralității. Arnheim este cel care spune că “Rembrandt personifică îmbinarea finală a rafinamentului senzorial cu metafora simbolică a luminii”.

Spre deosebire de alți maeștri ai clar-obscurului, Rembrandt mizează „pe o dulce sfârâmare a formelor care în plină lumină își pierd contururile iar în profunzimile umbrei își cufundă reperatele fizice.” Preocuparea majoră a acestui magician al luminii aurii este aceea de a putea figura cât mai multe valori ale luminii ce scaldă formele figurate. Chiar și în planurile apropiate și luminate se pot identifica subtile și numeroase trepte valorice, cu topiri poetice.

Iată cum, dincolo de normele și canoanele religioase, Lumina Cerească nu mai rămâne în lumea izolată a ornamentului, ce o separă de lumea terestră, pentru că în pictura lui Rembrandt este prezentă o receptare realistă a energiei radiante a luminii,

iar spectacolul senzorial umbre și lumini ni se oferă ca o revelație personală a artistului. „În tablourile sale, pe fundalul întunecat și tainic, raza de lumină ne aduce cu sine, mesajul “tărâmului de dincolo”, pe care nu-l putem vedea, dar îi putem percepe splendoarea prin puternica sa reflectare. Lumina căzând de sus, viața pământeană nu se mai află în centrul lumii ci pe fundalul întunecat al acestuia.”

Vestirea păstorilor

Note

1. Julian Bell: „Oglinda lumii”. București, Vellant, 2007, pag. 246.
2. Mihail Mănescu: „Percepție și expresivizare plastică”. București, curs U.N.A., 2006, pag. 31.
3. Rudolf Arnheim: „Artă și percepție vizuală”. București, Meridiane, 1980, pag. 221.
4. Mihail Mănescu, op. cit, pag.35.

Călător în Țara Soarelui Răsare (II)

Dana Vlad

Armonie, respect, puritate, liniște - Cha-no-yu – Ritualul Ceremoniei ceaiului – Esența artei japoneze.

Se spune că cha-no-yu (arta rafinată a ceremoniei ceaiului) a fost inventată de un ermit, într-o perioadă în care războaiele și veștile despre războaie nu mai conteneau.

Japonezii spun: „Lasă o persoană să se desfete în armonia dintre rai și pământ, lasă-l să simtă munții, râurile, copacii și rocile chiar în față casei sale și să experimenteze cele cinci elemente (cu propriile sale simțuri). Lasă-l să găsească rădăcinile raiului împletindu-se cu pământul pe care pășește și fă-l să simtă gustul vântului. Nu e cea mai plăcută senzație? Asta este calea Ceaiului”.

Dacă Dumnezeu ți-a pus în destin să ajungi în Țara Soarelui Răsare atunci să faci tot ce-ți stă în putință să întâlnești un maestru (sensei) al Cha-no-yu, să ajungi într-o casă a ceaiului numită chashitsu și să aspiți la asumarea celor patru principii fundamentale ale ceremoniei ceaiului, armonie (we), respect (kei), puritate (șei), liniște (jako) desăvârșite de părintele cha-no-yu, maestrul Sen no Rikyu.

Istoria ceaiului

Arta de a sorbi ceaiul își are originile japoneze în secolul al șaselea fiind introdusă de călugării budiști. Semintele de ceai au fost aduse în China din munții din sudul Asiei, iar din China în Japonia de Preotul Zen, Eisai, cel care a pus bazele sectei Rinzaï a Budiștilor Zen din Japonia. Prietenul lui Eisai, preotul Myoe (1173-1232) le-a plantat în nordul Kyoto-ului în templul Kozanji și în Toga-no-on. Cu timpul cultura ceaiului s-a extins astfel încât ceaiul a devenit medicament căutat și leac de inspirație și meditație pentru călugării zen care rămăneau trezi în perioadele de rugăciune datorită efectului cafeinei din plantă. În secolul al 13-lea consumul ceaiului reprezenta o practică simbol atribuită conducătorilor războinici dar din secolul al 16-lea a migrat spre toate categoriile sociale din

Japonia. Ceaiul a fost premiat în China și a căpătat loc de frunte în Teoria Celor Cinci Elemente Ale Medicinii Orientale Tradiționale primind calificativul de element bun pentru inimă. Japonia și-a pus sigiliul pe „Umami”, esența ceaiului specific japonez. Dacă planta ceaiului (camelia sinensis) a fost adusă din China în Japonia, atunci japonezii au făcut din sorbitul licorii artă pură.

Figură emblematică pentru ceremonia ceaiului, Maestrul Sen no Rikyu a lăsat o vorbă de duh celebră: „ichi-go ichi-e”, în traducere fiecare clipă din viața noastră este unică, nimic din ce a fost nu va mai fi. Toate întâlnirile noastre trebuie prețuite și trăite la intensitate maximă la momentul prezent pentru că din scrumul lor nu mai putem reface clipa care a trecut. Japonezii au făcut din ceremonia ceaiului calea de a ajunge la liniștea interioară împreună cu cel de lângă noi și au transformat un ritual zen în artă autentică.

„Privește cu ochii și ascultă cu urechile, simte aroma și încearcă să-i pătrunzi în înțelesuri cu întrebările tale”.

Sen no Rikyu

Am îndrăznit să cred cănd am plecat din România că nimic nu mă va putea împiedica să particip la Cha-no-yu și așa a și fost. Mă gândeam la arta ceaiului așa cum se gândește o femeie cu patima bijuteriilor la perla sau diamantul cel mai prețios. Știam că „perla coroanei” în tradiția japoneză e chado-calea ceaiului care e artă și trăire. Odată ajunsă în mijlocul prietenilor japonezi am îndrăznit să spun că îmi doresc să merg la ceremonia ceaiului. De îndată prietenii mei s-au vorbit, au hotărât și m-au anunțat. De sărbătoarea primăverii (haru), Nanohana în 22 martie, care vine la japonezi odată cu echinocțiul de

primăvară și cu Sakura-floarea de cireș, (mai erau două săptămâni până atunci), eram invitata de onoare-shokyaku, a ceremoniei ceaiului prezentată de maestra de ceai Emiko Imoto. Se respectă astfel și perioada de așteptare pentru ceremonia ceaiului, perioadă care face parte din ritual. La japonezi cuvântul dat e cuvânt. E sacru. Din acea clipă am trăit cu emoția ritualului ceaiului. La ora stabilită, în ziua stabilită, prietenii mei mi-au adus un Kimono, m-au îmbrăcat după tradiție și am plecat spre locul unde maestra Emiko Imoto

ne aștepta într-o curte și o casă tradițional japoneză, cu o grădină japoneză din cele mai frumoase în care sakura se revarsa departe de tumultul urban.

Inițiere pentru calea ceaiului

Ceremonia ceaiului reprezintă arta de a atinge armonia. Venind din lumea materială pășești într-o altă dimensiune, cea a spiritului unde mintea se poate deschide spre meditație și poate atinge nirvana... Toate clipele din viața unui om sunt unice iar arta ceaiului, acest ritual care poate fi considerat chiar sâmburele culturii japoneze, acest filon spiritual ce fuzionează cu arta, are ca scop „pipăirea” clipei în toată simplitatea și splendoarea ei. Elementele ceremoniei ceaiului sunt studiate astfel încât serenitatea absolută să poată fi atinsă în timpul ritualului. Ceremonia în sine este riguroasă, ține de disciplină, este frumoasă, ține de estetică, este armonioasă dobândind liniștea, reprezintă un mod esențial de socializare și este totodată o disciplină zen nefiind o practică religioasă.. Casa de ceai se numește Ochaya, se află departe de tumultul urban și este una cu un caracter exclusivist. Ceremonia se împarte în diferite forme de expresie: prima este chakai, culegerea ceaiului și a doua este chaji, evenimentul servirii ceaiului. Ceremonia completă a servirii ceaiului se desfășoară într-o încăpere specială Chashitsu, durează patru ore iar gazda se străduiește și crează oaspeților confort intelectual, estetic și psihic deosebit. Ritualul complet cuprinde Kaiseki sau Chakaiseki (servirea gustărilor ușoare) apoi servirea de două ori a ceaiului, koicha, ceaiul dens din pulbere verde, gros și usucha, ceaiul ușor.

Chado - calea ceaiului - ritual

Ajunși în Ochaya, am pășit în machiai (camera de așteptare), am fost serviți de o gheșă autentică, hanto (asistenta gazdei) cu un ceai de floare de cireș proaspăt ruptă din pomul care ne-a mângâiat la intrarea în grădina casei și condimentat cu sare de mare. După ce am privit și am savurat ceaiul și am fost rugați să păstrăm imaginea florii de cireș, a apei aburinde, spunându-ni-se că filozofia vieții constă în puterea noastră de a înmagazina momentele și imaginile simple, am fost conduși de hanto spre locul special din grădina fără flori aroji, unde am purces la dezbrăcarea spirituală de lumea reală din care veneam printr-o scurtă meditație în liniște perfectă, pe o bancă- koshikake machiai, așezați unul lângă altul, în tăcere deplină.. Apoi călcând din piatră în piatră în grădina japoneză de vis cu o vegetație asiatică care-ți taie respirația, am ajuns în dreptul unui bazin din piatră-tsukubai pe care gazda-teishu

l-a umplut cu apă rece, unde am îndeplinit ritualul de purificare fizică, cu ajutorul unui vas cu o coadă lungă a Hishaku- am spălat pe rând mâna stângă, mâna dreaptă, gura, apoi și Hishaku prin scurgerea apei spre coadă obligatoriu, urmând indicațiile gazdei-teishu. Ne aflam deja în fața încăperii ceaiului numită Chashitsu. În chashitsu locul ritualului ceaiului, o căsuță din lemn de o curățenie sclipitoare, se intra pe o ușă foarte joasă-chumon, unde ne aștepta cu o plecăciune teishu care ne conduce în ordinea: hanto, oaspetele de onoare și ceilalți invitați. Faptul că și gazda și invitații intră prin chumon, semnifică faptul că toți oamenii sunt egali și astfel prinț și cerșetor trec prin aceea ușiță, ce separă lumea reală de lumea ideală, o lume în care poți aprecia cele mai simple manifestări ale naturii: lumina, clipocitul apei, dogoarea focului de cărbuni.

Casa ceaiului. „Cum ne purtăm cu obiectele așa ne purtăm și cu oamenii”

Intrând în Chashitsu te întâmpină un kakemono-pergament din hârtie de orez pictat și caligrafiat, un element care semnifică importanța spirituală a ceremoniei, care conține un proverb sau elementele ceremoniei ceaiului: armonie, respect, puritate, liniște sau o singură expresie, ideograma: pace, puritate, vânt, floarea de cireș, toate ustensilele sacredogu pentru arta ceaiului, tatami-rogojină. Fiecare invitat admiră pergamentul, sakura, uneltele sacre, simplitatea încăperii și se așează în poziția seiza care înseamnă „poziția corectă”, cu fesele pe călcâie și spatele drept. Teishu se pregătește să aprindă focul considerat sacru, cu cărbuni care se așează în formă de floare japoneză galbenă, curăță cuptorul cu o pană de bufniță, apoi se parfumează camera cu parfum dintr-un vas în formă de pasăre, alta în fiecare an, care semnifică renașterea, se trece din mână în mână de la teishu la invitatul de onoare spre ceilalți invitați. Maestra de ceai vorbește clar, liniștit, cu o noblețe evidentă care te face să te simți cel mai important individ, atentă la toate mișcările noastre și explică pas cu pas ritualul. Având bucuria și onoarea să fiu invitatul special al ceremoniei, împreună cu ceilalți oaspeți într-o comuniune pe care în lumea reală nu o poți obține am atins liniștea și seninătatea respectând pe rând principiile ceremoniei, armonia (între persoane, obiecte, persoane și obiecte), respectul (față de reguli, de instrumentele ceremoniei, față de celelalte persoane, de sine), puritatea (raportată la starea corporală și spirituală, puritatea interioară, curățenia locurilor).

(va urma)

„Ginta latină” Premiul de la Montpellier (II)

Radu Moțoc

Președintele Societății Limbilor Romane, Albert de Quintana, la sfârșitul celor cinci zile de serbări, pe data de 27 mai 1878, adresează o scrisoare de felicitare celui care a luat marele premiu: „*Este o fericire pentru mine că această cupă oferită cu ocaziunea Serbărilor latine a fost câștigată de unul din cei mai mari poeți ai unei naționalități ce ne este scumpă și pentru viitorul căreia facem urările cele mai sincere...*” (1) Dar cum secretarul Societății avea și misiunea ca premiul să ajungă în mâinile câștigătorului, d-nul A. Roque Ferrier, în data de 11 iunie 1878, se adresează printr-o scrisoare, din care redăm următorul fragment: „...*Decernând Cântecului Latin de la Mircești cupa dată de D-l de Quintana, juriul poezilor de la Montpellier a fost mai fericit decât vă pot spune, de a pune de acord simpatiile sale arzătoare către partea Latinilor de la Dunăre, și universala admirațiune ce întâlnesc pretutindeni strofele atât de senine și înalte prin care afirmați regalitatea rasei latine asupra tuturor raselor universale*”. În continuare, mulțumește pentru volumele cu scrierile poetului primite recent și la rândul lui expediază cu această ocazie mai multe lucrări scrise de autor. În final, îl invită pe V. Alecsandri să ridice cât mai urgent cupa, în caz contrar cere permisiunea să o expedieze cu trenul (2).

Din satul Maillane, în care locuia cu încăpățănare Mistral, transmite celui pe care l-a votat câștigător un mesaj, datat 22 iunie 1878, în care mulțumește pentru volumele primite cu operele complete, dar adaugă din suflet următoarele: „*prin mărețul Cântec de Gintă ce ne-ați transmis la Montpellier, am putut judeca largimea, înălțimea și splendoarea seninătății geniului dumitale poetic. Mă felicit de a fi avut onoarea de a vă reprezenta la sărbătorile latine și dacă ceva a putut să mă facă demn de această alegere, este desigur cultul patriotic ce profesez pentru tot ce ține de lumea latină și în particular pentru juna dumneavoastră națiune*.” Cuvinte înălțătoare spuse de cel ce va primi Premiul Nobel în anul 1904.

Bucuria acestui premiu l-a determinat pe Alecsandri să transmită textul „*Gintei Latine*” lui Negruzzi, în vederea publicării în numărul din luna iunie al „*Convorbirilor literare*”. Textul poeziei mai apare în *Presa* (16 mai), *Războiul* (17 mai), *Timpul*, *Steaua României* (18 mai) și *Familia* din 21 mai. (3)

În scurt timp, cupa a ajuns la Mircești, pe 6 iulie 1878, unde s-a păstrat până în 1932, când fiica poetului, Maria E. Bogdan, a dăruit-o Academiei Române, fiind depusă în cabinetul de numismatică al Bibliotecii Academiei Române. (4) Pe o față a cupei

este redată în relief Lupoanca din mitologia romană și deviza „*Surge luce*” (înălță-te spre lumină), iar pe cealaltă față apare emblema Societății pentru studiul limbilor romanice din Montpellier (un răsărit de soare, pe mare), cu inscripția în provensală „*Ses ascondoutz mas non ses mortz*” (sunteți ascunși, dar nu sunteți morți). Cupa mai are imprimată și emblema Felibrilor (5).

Vestea acordării primului Premiu internațional al literaturii române a declanșat în Țară mari serbări naționale ale tuturor românilor, jigniți atunci și umiliți de diplomația rusă. Premiul latinității venea ca un balsam pe sufletul rănit al românului, deoarece aliatul țarist din Războiul de Independență răpise sudul Basarabiei. Vasile Alecsandri, într-o scrisoare adresată din Mircești lui Negruzzi, pe 25 iunie 1878, afirma: „*Rusia, imperiul uriaș, a avut nevoie de pomana noastră... fie... noi n-avem nevoie de bogdaprostea ei. Rămâne cu Basarabia pe cuget și cu o pată neștersă pe frunte...*”

Acest premiu reprezintă prima consacrare internațională a unui scriitor român, iar ecoul și rezonanța lui în cercurile literare internaționale au făcut ca scriitorul să fie invitat oficial la „*Congresul literar internațional*”, ce se organizase în perioada 9-16 iunie 1879 la Londra, sub președinția de onoare a lui Victor Hugo (6).

La banchetul dat în onoarea lui Vasile Alecsandri, organizat la Teatrul Național din București, în data de 3 iunie 1878, au participat personalități marcante ale vieții culturale și politice: Dimitrie Sturdza, ministrul de justiție și de război, Generalul Florescu, B. Boerescu, ministrul instrucțiunii publice, V. A. Urechia etc. Banchetul a fost deschis cu intonarea „*Gintei Latine*”, interpretat de un cor de 300 persoane, acompaniat de orchestra dirijată de Wiest. A urmat un dîneu bogat, în care nu a lipsit o uriașă liră de patiserie. Ministrul Instrucțiunii Publice a ținut un discurs din care merită a fi reținut următorul pasaj: „...*Ridic și închin paharul meu în sănătatea, onoarea și gloria poetului român care cu o scânteie a geniului său a luminat parnasul latinității și din această lumină splendidă a reflectat o rază pe dulcea noastră Românie. Mărire și glorie poetului nostru V. Alecsandri!*”

Președintele care a organizat acest banchet, Al. Crețescu, a scos în evidență un lucru care merită a fi amintit: „...*Un eveniment fericit pentru Țara noastră ne-a întrunit la această masă, bărbați de toate etniile, de toate condițiile sociale, de toate nuanțele politice; la evenimentele cele mai mari se realizează românii de pretutindeni; aici este puterea de viață a Țării noastre*” (7).

Toastul d-lui B. Boerescu a strălucit și prin următoarea afirmație: „*Celebrăm împreună o victorie a poeziei, adică o victorie de ordin cu totul morală,*

care nu este decât o strălucită manifestare a inteligenței umane; și noi cu toții, ca români mai ales, suntem fericiți și mândri de a putea saluta această victorie în persoana unui demn și ilustru fiu al României, poetul V. Alecsandri” (8).

D. Sturdza aduce în atenția publicului faptul că „Alecsandri nu este numai un poet. El este unul din cei mai energici luptători ai renașterii României. Când toți gemeau de amorțire, când inamicii gîntei române țineau Țara sugrumată, când ni se contesta dreptul de a exista ca națiune, când toată ziua se puneau piedici la orice dezvoltare, o generație viguroasă, plină de inimi și de devotament, plină de un dor sincer și curat pentru Patrie, a început o luptă mare. Simțămîntul datoriei a fost însă atât de puternic, ca și al credinței, iar Alecsandri este bardul acestei generații. Concursul de la Montpellier însă ne spune ce datorăm noi acestei generații reprezentată prin Vasile Alecsandri.”

Cel care simțea cel mai profund bucuria acestei sărbători era un înflăcărat patriot care a făcut de nenumărate ori dovada că suntem atașați de lumea latină și, ca un gest simbolic, a depus o coroană de bronz la Columna lui Traian (1899). Cu siguranță, acesta era de mult timp un mare admirator al lui Alecsandri, când afirma: „Dar avem noi nevoie de verdictul Senatului literar ca să-l iubim, ca să-ți spunem iubirea noastră? Consacrarea poetului român nu o face Cântul Latinului, cât Doinele și Lăcrămioarele, întreaga sa colecție de 25 ani de cugetare românească, teatrul său, temelie nepieritoare pe care noul meșter Manole a ridicat templul unde astăzi serbăm în Alecsandri pe laurii lui.” V.A. Urechia, căci despre el vorbim, a sintetizat în finalul discursului său: „Alecsandri este poetul nostru cel mare, pentru că geniul lui este o sinteză a Românității, el a legat viitorul de prezent și prezentul de trecut.... Românimia de peste tot locul a ascultat cu drag graiul tău, căci a aflat adunate în inima ta comorile inimii străbune.”

C.A. Rosetti, cu care Vasile Alecsandri nu era în cele mai cordiale relații, acum ministru de interne și viitor prim-ministru, se scuză că nu poate participa, dar adresează un mesaj plin de căldură: „Sunt din inimă asociat cu cei care au organizat un banchet în onoarea poetului nostru V. Alecsandri. Aș fi mândru să iau parte la această agapă.... Rog pe membrii Comitetului să depună și pentru mine o sărutare de iubire pe cununa de lauri a bardului român.”

Presa din acea perioadă a scos în evidență faptul că participarea a peste 500 persoane la acest uriaș banchet a constituit o împăcare și anularea dușmăniilor dintre partidele politice, inevitabile în alte condiții. În răspunsul său scurt, cu simplitatea lui caracteristică, V. Alecsandri le mulțumește tuturor: „Domnilor, a fi poet este favoarea soartei, însă a fi poet aclamat, îmbrățișat în gradul ce mi-a fost dat mie, a fi poet care în cursul vieții sale să fie încoronat, aceasta este o favoare din cele mai rare pe lume... Dați-mi voie să nu iau din ele decât o mică parte și celelalte să le revărs către Țara mea, către România, căci ei suntem datori cu tot ce ne bucură și ne interesează...” (9).

Ieșenii au ținut și ei să-l onoreze pe V. Alecsandri, în data de 5 iunie 1878, la Teatrul Național, unde scena era splendid decorată cu buchete de flori, stindarde naționale, iar în mijloc era amplasat un tablou cu figura poetului, deasupra căruia două tinere țineau o cunună cu inscripția: *Recunoștință poetului*. Au fost depuse coroane de flori la pedestalul tabloului, în timp ce se intona cântul *Gîntei Latine* de către corul de la Sf. Spiridon, completat cu cel al Filarmonicii ieșene, înconjurat de stindardele latinității: România, Franța, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, Brazilia. Singurul care a lipsit a fost Vasile Alecsandri, care, obosit de la serbările din capitală, s-a retras în conacul lui de la Mircești. Strada copilăriei poetului din Iași se numea acum Vasile Alecsandri, iar primăria a decis să se amplaseze la Universitate un bust al bardului de la Mircești.

Primăria din Roman, în semn de prețuire pentru bardul de la Mircești, îi acordă titlul de cetățean de onoare al Romanului și decide ca strada din fața primăriei să poarte numele acestuia. V. Alecsandri, sensibil la tot ce venea de la Roman, mulțumește: „Mă voi simți fericit de a vedea numele meu înscris în fruntea unei străzi din urbea care mă numără între cetățenii săi și nu voi uita niciodată că Romanul a fost cel dintâi oraș al României care mi-a manifestat simpatia sa entuziastă cu prilejul victoriei repurtate la Montpellier de cântecul Gîntei Latine” (10).

Note:

1. Ibidem, pag. 68-69
2. Ibidem, pag. 71
3. Vasile Alecsandri, *Cântecul Gîntei Latine*, Ed. Mihai Eminescu, Oradea, 1991, pag. 7
4. Cupa ajunge la Mircești după cum rezultă din scrisoarea lui V. Alecsandri adresată lui Albert de Quintana, expediată pe 6 iulie 1878. Ibidem, pag. 12
5. Ibidem, pag. 8
6. Invitația, în Arhiva V. Alecsandri. I. Acte 112 la Biblioteca Academiei. Semnalată de G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura pentru literatură, București, 1865, pag. 588
7. Emilia Tailler, Frederic Mistral și Alecsandri, Tipografia „Comptuar Popular Român”, București, 1915, pag. 89-90.
8. Ibidem, pag. 91
9. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura pentru literatură, București, pag. 591. Vezi „Banchetul dat de amicii literaturii poetului V. Alecsandri, în „Războiul” nr. 319, din 8 iunie 1878, pag. 2-3
10. „Consiliul comunal din Roman, mișcat de adâncă recunoștință către marele poet al României care a ridicat atât de sus onoarea și prestigiul patriei, felițându-se că el este cetățeanul Romanului, decide, în unanimitate, ca piața și strada ce începe din strada Primăriei trecând prin fața caselor domnilor Matcaș-Vucenic, să poarte numele de Vasile Alecsandri” Semnat: Primar Stejescu V. Stepleanu, S. Atanasiu, A. I. Miclescu, Iohan Cerchez, Theodor Georgiu, Gh. Pruncu, V. Ioachim, Costache Ionescu, V. Georgiu, Mihai Fondăcescu, Gh. Vucenic și Gh. Dimitriu, 25 august 1878. Ibidem, pag. 115.

(va urma)

Un program ambițios și romantic la Institutul Internațional de Cooperare Interbalcanică din Atena „Rigas Veletinlis”

Institutul Internațional de Cooperare Interbalcanică ce poartă numele revoluționarului grec Rigas Veletinlis, instituție non-profit, s-a constituit la Atena în anul 2005.

Scopurile lui sunt pe scurt:

- Florin Marinescu**
- 1) cultivarea contactului între membrii lui;
  - 2) crearea și întărirea relațiilor de prietenie și cooperare interbalcanică;
  - 3) răspândirea principiilor civilizației grecești în țările balcanice;
  - 4) asigurarea drepturilor omului, a păcii și a dezvoltării statelor balcanice;
  - 5) respectul granițelor, acceptarea aplicării dreptului internațional;
  - 6) cultivarea păcii și a cooperării cu țările vecine.

Cu aceste scopuri (pe scurt), Institutul (administrat de un Consiliu Administrativ format din șapte persoane în frunte cu omul politic dr. Gheorghe Sourlas) va încerca să îndreptățească ideile lui Rigas Fereos, primul care a visat o cooperare și o coexistență a poporului grec cu popoarele vecine.

Printre multiplele activități ale sale se numără și aducerea în Grecia (sub formă electronică) și punerea la dispoziția cercetătorilor eleni a unor materiale arhivistice (manuscrise și documente) redactate de-a lungul veacurilor în limba greacă, din țări cu care Grecia a avut strânse relații. Printre ele România se află bineînțeles pe un loc de frunte.

Semnatarul acestor rânduri, mulți ani paleograf la Biblioteca Academiei din București, a fost solicitat cu aproape trei ani în urmă să ajute Institutul în depistarea (și reproducerea sub formă electronică) a materialului grecesc din instituțiile din România și expedierea lui la sediul Institutului, cu acordul bineînțeles al forurilor (biblioteci sau arhive) ce dețin aceste materiale.

Se poate spune, după aproape trei ani, că rezultatele îndreptățesc eforturile depuse. Au ajuns la sediul Institutului CD-uri sau DVD-uri din destul de multe instituții românești, atât din București cât și din provincie, reprezentând atât manuscrise cât

și documente, materiale în general cunoscute ca număr (nu, ca și conținut), dar și - în unele cazuri - necunoscute (sau necunoscute în totalitate), care își așteaptă de acum înaintea valorificarea lor. E de la sine înțeles că pe măsură ce aceste materiale vor fi clasificate, descrise și valorificate, se vor trimite instituțiilor ce le dețin descrierea acestora pentru a folosi și cercetătorilor locali care eventual vor să le ia în considerare.

În general, dorința Institutului a fost just înțeleasă de partenerii români, chiar dacă din diverse motive - printre care unele birocratice - cooperarea cu unele instituții nu a dat rezultate, fără a se abandona încercările. Urmează o enumerare a instituțiilor din București și din provincie (Iași, Galați, Sibiu, Brașov) cărora Președintele Institutului li s-a adresat și o succintă prezentare a rezultatelor de până acum. În **București**, Institutul s-a adresat următoarelor foruri:

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe. Responsabilii Arhivei au arătat o înțelegere deosebită și au trimis deja în variantă electronică toate materialele grecești, importante pentru relațiile diplomatice dintre cele două țări, ce le deține. Lucrarea s-a încheiat și conducerea Institutului face eforturi pentru ca un colaborator să purceadă la valorificarea lui.

Arhivele Naționale ale României. Și aici responsabilii s-au arătat foarte receptivi, permițând atât cercetările colaboratorilor noștri de a depista material cât și reproducerea electronică a unui mare număr de documente, identificate deja în valorosul tezaur ce-l deține, documente cu tematică variată, atât cu conținut religios cât și cu conținut economic. Lucrarea e în curs de finalizare.

Biblioteca Academiei. Păstrătoare a celui mai important fond de manuscrise grecești din România, conducerea Bibliotecii se orientează către un program european cu tematică clară, care să valorifice parte a acestui fond.

Biblioteca Națională a României. Dând dovadă de un spirit deosebit de cooperare cu Institutul nostru, conducerea Bibliotecii și-a dat acordul pentru a se reproduce electronic și a se trimite la Atena întregul fond de manuscrise grecești. Lucrarea se apropie de sfârșit.

Biblioteca Patriarhiei și a Sfântului Sinod. Și aici, cu acordul Prea Fericitului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Daniel, depistarea și fotografierea manuscriselor a demarat și primele rezultate sunt așteptate în curând.

Muzeul de Istorie al orașului București. Dat fiind că nu există încă o evidență a documentelor grecești, se va urmări publicarea în Albume, de către responsabilii Muzeului, a unor asemenea materiale, spre a ușura accesul la ele.

Muzeul Național de Artă. Accesul Institutului la manuscrisele grecești ce se păstrează acolo nu e pe moment accesibilă, datorită lucrărilor ce se efectuează acolo.

La Iași

Arhivele Naționale - filiala Iași. Dovedind și aici un remarcabil spirit de cooperare conducerea Arhivei a permis reproducerea electronică atât a manuscriselor cât și a

documentelor păstrate în fondurile sale. Operația se află în curs de desfășurare.

Fondul bibliotecii Mitropoliei Moldovei și fondurile unor mănăstiri pendinte de aceasta. Cu acordul înalt Prea Sfântului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, operațiunea de depistare - și de reproducere electronică - a materialelor grecești atât din colecțiile Mitropoliei cât și din cele ale unor mănăstiri pendinte de Mitropolie va demara în curând.

Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”. Deținătoare a unui important fond de manuscrise grecești, Biblioteca nu a găsit încă o formulă care să permită reproducerea electronică și apoi expedierea materialului astfel prelucrat la Institutul din Atena. Încercările vor continua.

La Galați

Păstrătoare a unui valoros - deși nu numeros - fond de manuscrise grecești, conducerea *Bibliotecii „V.A. Urechia”*, dovedind același spirit de cooperare ce caracterizează multe instituții culturale românești

și-a dat consimțământul pentru fotografierea acestui material. Așteptăm în curând primele rezultate.

La Sibiu

Important centru economic și comercial, cu o prezență simțitoare de veacuri a elementului grecesc, *Arhivele Naționale* de acolo păstrează un important fond de arhivă grecesc ce, cu acordul Direcției și prin grija colaboratorilor, ne-a parvenit deja. Institutul din Atena se orientează spre valorificarea sa științifică.

La Brașov

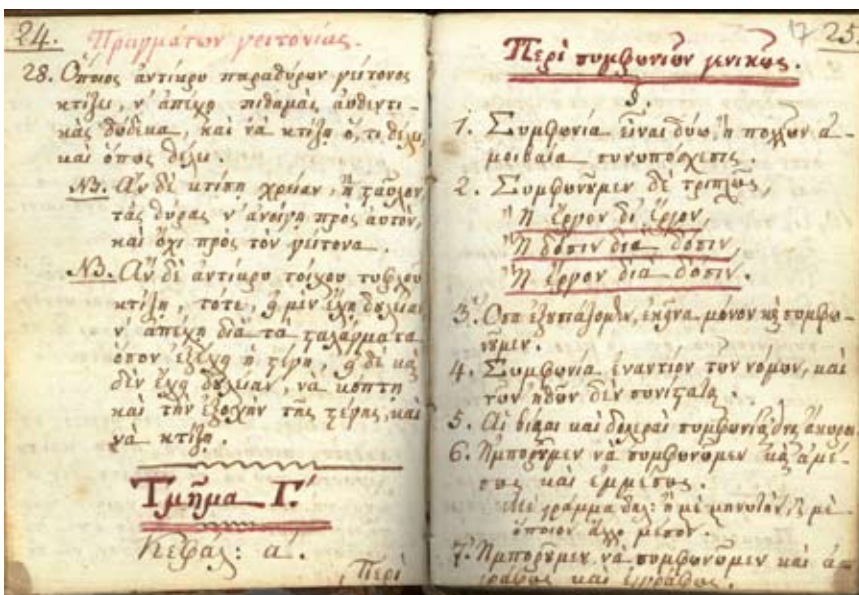
Fondul documentar în limba greacă de la filiala de acolo a *Arhivelor Naționale* încă nu este în totalitate clasificat. Sperăm că în curând, prin grija colaboratorilor noștri, să avem o imagine cât de cât clară a materialului.

Programul de identificare a materialului de arhivă grecesc păstrat în instituțiile culturale din România, demarat prin grija Președintelui dr. Gheorghios

Sourlas, a dat cred până acum destule rezultate, pe care le-am expus pe scurt pentru cititorii revistei. Programul nu urmărește exhaustivul - și e normal - ci identificarea și reproducerea electronică (scanare sau fotografiere) a unor importante fonduri arhivistice grecești din colecțiile unor mari instituții din România (1). La fel de importantă ca operațiunea de identificare a materialului, ba chiar mai importantă este bineînțeles valorificarea acestuia de către colaboratorii științifici ai Institutului Internațional de Cooperare Interbalcanică. Rezultatele valorificării, suntem siguri, vor lărgi cunoștințele noastre în domeniul multiplelor relații dintre poporul grec și poporul român.

Note:

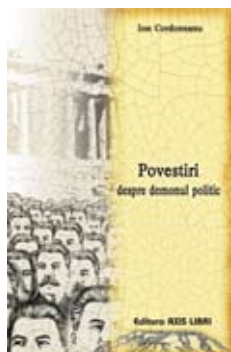
1. Viitorul poate ne va rezerva surprize atât în ce privește bogăția materialului deja existent cât și existența de asemenea piese arhivistice și în alte colecții necunoscute de noi până acum.

Semnale editoriale la Editura AXIS LIBRI

Cordoneanu, Ion. Povestiri despre demonul politic. Galați: Axis Libri, 2010.

Fără ideologie, fără viziune și, mai ales, fără vreun proiect care să concentreze energiile acestei țări, totul nu e decât jaf, haos, sărăcie, resentimente și răbufniri care ar putea da la iveală, dacă nu s-a întâmplat asta încă, tot ce e mai rău în sufletele oamenilor și în lumea în care supraviețuiesc.

ION CORDONEANU

Parapiru, Teodor. Dicționar enciclopedic de expresii celebre. Ed. a 3-a. Galați: Axis Libri, 2009.

Enciclopedia este ea însăși o expresie celebră, care sugerează că educația este o activitate ciclică, de permanentă înaintare și revenire împlinită la punctul de început, care este personalitatea umană, aflată în acest proces de creștere. Dacă în acest sens este înțeleasă și promovată educația, atunci ea se suprapune cu termenul de cultură.

IVAN IVLAMPPIE

Ilie, Zanfir; Comșa, Pompiliu. Galați: Ghid istoric și turistic. Galați: Axis Libri, 2010.

Tipărit pe hârtie cretată, în excelente condiții grafice, Galați – Ghid istoric și turistic este o lucrare valoroasă, utilă atât turiștilor și cetățenilor care vizitează orașul, dar în aceeași măsură și elevilor, dascălilor, studenților, tuturor aceluia care doresc să cunoască municipiul Galați și împrejurimile acestuia.

CORNELIU STOICA

Mihail, Nicolae-Paul. Trandafirul Galben: Roman de acțiune. Galați: Axis Libri, 2010.

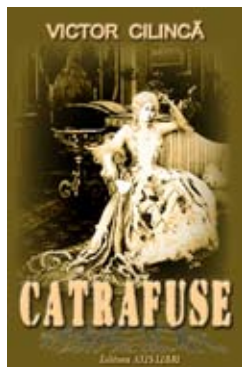
Dacă pentru unii subiectul unui roman, fie el și istoric, constituie punctul de plecare al scenariului unui film, la Nicolae Paul Mihail lucrurile iau o întorsătură bizară și tocmai scenariul devine motivul inspirației acțiunii imaginative a scriitorului, acțiune detaliată până la ultima resursă posibilă a fictivității.

Autorul, binecunoscut specialist al romanului bun de pus în scenă, creator – alături de Eugen Barbu – al legendarului personaj Mărgelatu, își pune talentul în slujba artei creării romanului și reușește să confirme că știe să îmbogățească peisajul autohton, cu opere interesante și personaje memorabile.

DORINA BĂLAN

Cilincă, Victor. Catrafuse sau Fany: comedie romantică în două acte. Galați: Axis Libri, 2010.

O carte cu o istorie aparte este „Catrafuse”, scrisă de dramaturgul, prozatorul, poetul, jurnalistul Victor Cilincă. O scriitură magică despre lumea teatrului și pasiunile pe care le poate stârni această artă. Unul dintre cele mai complexe și pasionante texte ale lui Cilincă, în pofida misoginismului său vaporos, având-o în prim plan – în primul și în primul rând cartea este o piesă de teatru nominalizată în anul 2007 la premiile UNITER – pe Fany Tardiny, actrița considerată a fi întemeietoarea teatrului gălățean și prima femeie director de teatru de la noi! O adevărată lovitură... de teatru a Editurii Axis Libri!

a.g.secară

Bălan, Dorina. Indexarea publicațiilor de drept: Contribuții metodologice. Galați: Axis Libri, 2010.

Indexarea publicațiilor de drept: contribuții metodologice, merită toate aprecierile pentru claritatea și seriozitatea abordării unui domeniu în care lucrările monografice originale sunt puține. Argumentul pentru elaborarea studiului este dezvăluit de către autoare din primele pagini ale cărții. Acesta este menit să sprijine clasificatorul în indexarea publicațiilor de drept, și să suplinească lipsa unui studiu consacrat acestei clase. Mai mult, studiul sesizează existența unor concepte specifice dreptului în mai multe clase din CZU, ceea ce necesită clarificarea și dezambiguizarea noțiunilor. Lucrarea Dorinei Bălan vine să suplinească o mare lipsă în literatura specializată din domeniul bibliologiei românești.

VICTORIA FRÂNCU

NOU!

În cinstea aniversării (11 noiembrie) a 120 de ani de la inaugurarea Bibliotecii „V.A. Urechia” (1890-2010) și drept omagiu adus personalității autorului, Nedelcu Oprea, la comemorarea unui an de la trecerea sa în eternitate, Editura AXIS LIBRI va publica a II-a ediție, revizuită și adăugită a Monografiei <<Biblioteca Publică „V.A. Urechia”>> în două volume.

Redacția revistei AXIS LIBRI

SUMAR

MIRCEA CĂRTĂRESCU – Celebritatea scriitorului	coperta 2
ZANFIR ILIE – De ce iubim cărțile!	1
Info – Biblio	
VALENTINA ONEȚ – Donația actriței Aristizza Romanescu către Biblioteca „V.A. Urechia” Galați	2
SERGIU GĂBUREAC – Crizele și biblioteca publică! (III)	4
VICTORIA FRÂNCU – Bălan Dorina: Indexarea publicațiilor de drept. Galați, Axis Libri, 2010	6
VIOLETA MORARU – Ghidul național de indexare LIVES-RO	8
CATRINA CĂLUIAN – Catalogul colectiv virtual – catalogul viitorului	10
SILVIA MATEI – Salonul literar Axis Libri, eveniment cultural gălățean	12
Festivalul Național de Carte, Axis Libri, Ediția a II-a, Galați, 1-6 iunie 2010	14
MARICICA TĂRĂLĂ-SAVA – Clubul de vacanță – Clubul curioșilor	20
VIOLETA OPAIȚ – Clubul de vacanță – Cafeneaua culturală	21
Localia	
CORNELIU STOICA – Istoria donației Frații Arămescu (II)	22
LEONICA ROMAN – Presa gălățeană din secolul al XIX-lea (II)	25
EUGEN HOLBAN – Caloianul și Paparuda	27
OVIDIU IOAN MANOLE - Casa de Cultură a Sindicatelor Galați, la împlinirea celor ... 41 de ani	30
Marșul cultural București – Sarmisegetuza - un strigăt mut, dar disperat al culturii	31
Personalia	
Grigore Hagiu	32
Gina Hagiu – schiță de portret	33
MARIANA PAVEL – Maestrul Valentin Gheorghiu	34
VADIM BACINSCHI – Constantin Mălinaș – un prieten neuitat	35
Eveniment	
LAURA SAVA – Festivalul Internațional Leonard. Ediția a XVIII-a	37
STELIAN STANCU – Copiii Galațiului așteaptă Festivalul Gulliver – ediția a XVII-a	38
FLORINA ZAHARIA – Festivalul de Film Digital și al Efectelor Vizuale „Future Movie”. Galați, 2-7 august 2010	39
LIVIU-IULIAN DEDIU – Cafeneaua ANBPR sau dincolo de marketingul organizațional	40
ANTOHE CHIRVĂSUȚĂ – Comemorarea scriitorului Ion Chiric, acasă, la școala din Gohor	41
ANGELA BACIU – Zile minunate cu scriitoarea Nora Iuga	42
Reflecții dialogice	
GHITĂ NAZARE – Constantin Vremuleț la 70 de ani	44
Cutia de rezonanță	
AUREL M. BURICEA – Poeme	46
PETER SHRAGER – Poeme	47
ANDREI P. VELEA – Note și interlude profane	48
STERIAN VICOL - Poeme	49
GRID MODORCEA – Somnabuliada	50
Confluente culturale	
MIHAI CIMPOI – Obsesia lui Unu și a Unității	51
VIRGINIA-CAMELIA BOBARU – Ion Alexandru – poetul, mentorul, cetățeanul	54
ION MANEA – Dan Plăeșu: Consulting & Love	56
IVAN IVLAMPPIE – Teodor Parapiru: Dicționar enciclopedic de expresii celebre	58
CĂTĂLIN ENICĂ – O cronică dialogată a spiritualității gălățene	60
A. G. SECARĂ – Mircea Cărtărescu: Frumosele străine	62
VIOREL ȘTEFĂNESCU – Cătălin Negoită: Între stânga și dreapta. Comunism, iredentism și legionarism în Cadrilater (1913 – 1940)	64
TEODOR PARAPIRU – Expresii celebre: Dulcele stil nou	65
DORINA BĂLAN – Nicolae Paul Mihail: Trandafirul galben	66
VASILE ANDRU – A fi român într-un sat multi-etnic	67
LILIANA NEGOESCU JORICĂ – Rembrandt și metafora luminii	68
DANA VLAD – Călător în Țara Soarelui Răsare (II)	70
RADU MOȚOC - „Ginta Latină” (II)	72
FLORIN MARINESCU – Un program ambițios și romantic la Institutul Internațional de Cooperare Interbelică din Atena, Rigas Velestinlis	74
Semnale editoriale la Editura AXIS LIBRI	76

Notă: În numărul următor AXIS LIBRI va aduce în atenția cititorilor săi: aspecte de la aniversarea a 120 de ani de existență a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, precum și din noile creații artistice ale autorilor gălățeni.

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Şef: Letiția Buruiiană

Redactor-Şef adj.: Mia Băraru

Secretar general de redacție: Valentina Oneț

Redactori: Virgil Guruianu, Camelia Toporaș

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasilică, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>

ISSN: 1844-9603

Revista Axis Libri este membră **APLER** (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România) și **ARPE** (Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa)

Acest număr este tradus în limba franceză de Doru Negru.